

Ijó Mgbã
Lúkã
'bã sîlé rĩ

¹ 'Bá ũ'bí sĩ kí íjọ ru idélépi āma drīdrīnĩ gá rĩ kí drĩ gá. ² Sĩ kí 'bá ándrá íjọ 'dĩ kí ndrelépi i'dóná gá cé vā ũlūlépi la rĩ 'bã kí jolé āmanĩ rĩ kī. ³ Téfūlō mi 'bá rulé rūrū rĩ, íjọ 'dĩ sĩ mā íjọ kí ìndú ndrũ agá i'dóná gálé rĩ sĩ, má ũrā ì'di múké lē ásĩ íjọ ālu-ālu ru idélépi 'dĩ kí míní rá. ⁴ Má idé íjọ 'dĩ ìni míní sĩ íjọ mgbã 'baní imbálé míní rĩ nĩjọ.

Tijã Yōhánã Bābūtízĩ fēlépi rĩ drĩ icéjọ rĩ

⁵ Sāwā Hērōdē 'bã ũpĩ najó Yūdīyā gá rĩ sĩ, átáló āzĩ rú la Zākārīyā 'i angájó amuṭi 'bá ídétáná idélépi Ābíyā drĩ agá rĩ kí agá. Ūkū rú Ìlīzābētĩ 'i vā amuṭi 'bá ídétáná idélépi Ārōnĩ drĩ agá. ⁶ 'Bá 'dĩ kí ìrĩ trá ālá ru Ādrónā mífí gá āzila ri kí āzítáná Úpí Ādróná drĩ kí tāmbalé kí vú ũbījọ pírí. ⁷ 'Bá ìrĩ 'dĩ ri kí u'álé ngótínā kóru Ìlīzābētĩ 'bã adrujọ úndó rĩ sĩ wó de kí ìrĩ trá rá.

⁸ Ú'dú ālu Zākārīyā la āzĩ átáló drĩ ínátĩ ì'didrĩ abe rĩ nga agá jó Ādróná drĩ agá. ⁹ Pē kí ì'di filé jó Ādróná drĩ agálé jēgē 'beṇá sĩ jō ì'bã kí idélé lā'bĩ ì'badrĩ ātalo drĩ sĩ, muṭé āko ājĩ trū vīrĩ rĩ ivélé Úpí nĩ. ¹⁰ Sāwā āko ājĩ trū vīrĩ 'dā ivéjọ Ādróná ní rĩ la mu acálé 'bo, 'bá ru atrálépi atrá rĩ ri kí Ādrónā Ìnzīlé āmvé 'dāá.

¹¹ Mālāyíkā Úpí Ādróná drĩ i'da ru ì'dinĩ tu pá āngū sĩ ídétáná idejọ ālītārĩ 'bã wókō āko ājĩ trū ngūlépi vīrĩ ivélé rĩ 'bã wókō āndá gá rĩ gá. ¹² Zākārīyā la mu ì'di ndrelé 'bo, drĩ la sã nūrū idé vā ũrĩ sĩ. ¹³ Wó mālāyíkā jọ ì'dinĩ, “Mí idé ũrĩ sĩ ku Zākārīyā! Ādróná are mĩ zítáná rá, mí

ũkũ Ìlìzābētī la mu míní ngótí ágóbí tilé. Mi rú la 'da Yōhánā 'i. ¹⁴ Āyīkō la dó mu ími fulé mi dô sī mu ími ũnūlé ambamba! Āyīkō la vā mu 'bá ũ'bí kí fulé ĩ'di tǐjǒ rī sī! ¹⁵ ĩ'di mu adrulé 'bá āmbógó la Ādrónā drīlẹ́ gá, lẹ́ 'bā mvu íwá ku. I'dójó ĩ'di 'bā tǐnjá gá Úrindí Ālá rī la ru tō ĩ'di agá tré. ¹⁶ ĩ'di rú 'bá Ìsīrayílī drī kí ají vúlé Úpí Ādróná ĩ'badrī rú 'dólé. ¹⁷ ĩ'di mu mulé Úpí drīlẹ́ gá, úrindí agá ũkpó nábī Ìllyā drī sī, ĩ'di anzi kí ásí ícǐ átépika abe ālu ĩdí. ĩ'di 'bá drī ũnzí íjǒ arelépi ku 'dǐ kí uja íjǒ kpí rī ũrājó, āzila ĩ'di 'bá Úpí drī kí itú bábá ĩ'dinī.”

¹⁸ Zākāriyā jǒ mālāyikā ní, “Má ícǐ 'dǐ nǐlẹ́ ĩ'di mu adrulé 'dǐ áni la íngoní ru? Ma dó āmbá mâ ũkũ vā āmbá ru.” ¹⁹ Mālāyikā umvi ĩ'diní, “Ma Gābīriyéǐlī 'i, ma pá tu Ādróná áma tǐ āpēlépi mí rú íjǒ mgbā 'dǐ vú nzelépi rī drīlẹ́ gá. ²⁰ Wó mí ā'í íjǒ mâ ajílé míní āndá mǔlépi ru idélépi sáwā la gá rá 'dǐ ku. Mí íjǒ 'dǐ ā'íjǒ ku rī sī, mí ícǐ íjǒ jǒlẹ́ ĩdí ku; mi íyānā tú kpere íjǒ mâ ajílé 'dǐ 'bā ru idé agá āndá.”

²¹ Wó íni 'dǐ sáwā 'dā agá 'dāá 'bá ri kí Zākāriyā tǐlẹ́ ũrātánā trū 'du sáwā jó Ādróná drī agálé íni la ā'du sī. ²² ĩ'di mu āfúlẹ́ āmvé 'dólé 'bo, ícǐ ĩ'baní íjǒ jǒlẹ́ ku, nǐ kí dó rá mālāyikā i'da ru ĩ'diní jó Ādróná drī agálé. Jǒ íjǒ ālunjá la ku, i'da dó ĩ'baní íjǒ kí drī sī.

²³ Sáwā ĩ'didrí āzǐ ngajó jó Ādróná drī agá rī la mu ukólẹ́ 'bo, Zākāriyā gō dó vúlẹ́ lícǒ gálẹ́. ²⁴ 'Dā 'bā vúlẹ́ gá were Ìlìzābētī ìşú 'a, u'á dó sī jó agá jó agá ru ĩmbá tōwú. ²⁵ Jǒ dó, “Úpí Ādrónā ásí ndrī dó mání 'dā áni yā! Wū dó drīnzá áma drī gá ngótí ākō sī rī rá.”

Yēsū 'bā tǐnjá ícǐjǒ

²⁶ Ìlìzābētī la mu calé 'a trū ĩmbá áziyá 'bo, Ādróná āpē mālāyikā Gābīriyéǐlī tǐ Nāzēřétī gá āngū Gālílī gá,

²⁷ Īzóná ágó rùlépi ku Yũsúfũ Dãwúdĩ 'bã ũri rú lělépi ĩ'di ĩgbãlépi nĩ rĩ rú. Īzónâ rú la Mãriyámũ 'i. ²⁸ Mālāyikã amú ĩ'di rú 'dólé jọ ĩ'diní, “Ázì mi cící, mi 'bá lělé ambamba rĩ, Úpí Ādróná 'bã adru mí be!”

²⁹ Ásí la acá ũrātáná ru, ri ĩjọ ũrālě ĩ'di ásí gá ĩjọ mālāyikã 'bã jọlé rĩ drĩ gá. ³⁰ Mālāyikã jọ ĩ'diní, “Mí idé ũrĩ sĩ ku Mãriyámũ, ã'dusíku Ādróná wi sũsú míní 'bo. ³¹ Mí adru 'a trũ mi ngótĩ ágóbĩ tĩ mi rú la 'da Yésũ 'i. ³² ĩ'di adru 'bá ãmbógó la ãzıla ála ĩ'di umve Ādróná Āmbógó Ʋruga Āndânĩ rĩ 'bã Ngópi 'i. Úpí Ādróná la ĩ'di 'bã ãmbógó ru cécé ándrá áyípi Dãwúdĩ drĩ áni, ³³ ĩ'di vâ adru úpí ũri Yãkó'bõ drĩ ãni jã 'dâ; Ūpĩ ĩ'didrí rĩ icó ukólé ku!”

³⁴ Mãriyámũ zĩ mālāyikã 'i jọ, “Ma drĩ ĩzóná ágó rùlépi ku la, ĩjọ 'dĩ icó ru idélé íngonĩ ru?” ³⁵ Mālāyikã umvi ĩ'diní, “Úrindĩ Ālá Ādróná Āmbógó Ʋruga Āndânĩ rĩ drĩ la adru ími drĩ gá, ĩ'di ũkpó fě míní ngótĩ ísújó, ĩjọ 'dĩ sĩ ngótĩná ãlápítĩ míní mụlé tìlě rĩ ála ĩ'di umve Ādróná Ngópi 'i. ³⁶ Índre drĩ mĩ kãká Īlĩzãbětĩ jõ 'bá 'banĩ jolé úndó 'dã rĩ ĩ'di ú'dĩ'da 'a trũ ca dó ãmbá ázıyá 'bo drĩ tání de 'bo rá tí. ³⁷ Āko ãzĩ Ādróná 'bã icólé idélé ku la 'dáyũ.” ³⁸ Mãriyámũ jọ, “Ma ãtĩ'bó Úpí ãni, ĩjọ 'dĩ 'bã idé ru áma Ƴrũ 'bá gá cécé mĩ jọlé rĩ áni.” 'Dĩ 'bã ũngúkú gá mālāyikã a'be dó ĩ'di rá.

Mãriyámũ mụ Īlĩzãbětĩ andréle

³⁹ 'Dã 'bã ũngúkú gá were Mãriyámũ itú dó ru bábá ãzıla mụ táwũnĩ 'bé agá Yúdã gá rĩ gá, ⁴⁰ mụ filé lícọ Zãkãriyã drĩ gá rĩ gá ãzıla zĩ Īlĩzãbětĩ 'i cící. ⁴¹ Īlĩzãbětĩ la mụ Mãriyámũ 'bã zĩtáná arelé 'bo, ngótĩ 'a la gá 'dã umvú umvú. Īlĩzãbětĩ agá Úrindĩ Ālá rĩ tõ dó ru tré, ⁴² za dó

ù'dúkó ɔrɔgá sī, “Ādróná wi sūsú míní āmbógó āndānī ndě ũkú kí rá, ngótí ími agá 'dī ní úwi vā sūsú īndī!

⁴³ “Ārútáná āmbógó Úpí mádrî 'bā āndrě ní amújó áma andréjé 'dī dó íngō 'i? ⁴⁴ Ma mụ ími arelé áma zì agá 'bo, ngótí áma agá rī umvú āyīkō sī. ⁴⁵ Mi drīlěba rú míní ā'ījé la íjé Úpí 'bā jolé rī la ru idé rá rī sī.”

Māriyámū 'bā úngó ịcújá drî

⁴⁶ Māriyámū jọ,

“Áma ásí ịcú Úpí 'i;

⁴⁷ áma úrindí ĩ'di āyīkō sī Ādróná áma Palépi rī nī,

⁴⁸ ā'dusiku ũrā íjé ātí'bo ĩ'didrî ĩzóná ru rī drī gá rá!

I'dójó ú'dí'da drīlě gálé ru

súrú pírí kí áma umve drīlěba 'i,

⁴⁹ ā'dusiku íjé Ādróná Ūkpó 'Dípî 'bā idélé mání āmbógó ru 'dī kī sī.

Rú la alá ru 'i.

⁵⁰ I'dójó áyípî ālu gá trū mụjé āzī rī gá

fě ásí ĩgbě 'bá ĩ'di rulépi rī nī.

⁵¹ Idé íjé drī ũkpó ĩ'didrî sī!

Iré 'bá āfó trū rī kí ũrātáná kpékpé.

⁵² A'dú 'bá ũpi rú 'dī kí úmvúke sí gálé 'bálé vūrú,

wó inga 'bá ājí nzelé rá rī kí ɔrɔgá.

⁵³ Fě 'bá ābírí 'bā fúlé rī 'baní agálé tré āko múké rī kī sī,

wó pě 'bá kúrẹní rī kí tị drīdrî ru.

⁵⁴ Ādróná ko ātí'bo ĩ'didrî 'bá Ísrayílî rú rī kí āzā rá

āzila 'bā ásí ĩgbě ĩ'baní ú'dú pírí;

⁵⁵ Ādróná azì ándrá āmā áyípîka 'baní á'bí āmadrî

Ìbɔrahímū ní anzì ĩ'didrî mụlé tìlé drīlě gálé rī

kí abe,

azịná ukólépi ku la.”

⁵⁶ Mǎrýámũ u'á dó Ìlǐzǎbétĩ be ãni la ãmbá na 'dípí gō dó r'ídirĩ kogálé ìndō.

Yōhánã Bǎbũtízĩ fēlépi rĩ tǐjó rĩ

⁵⁷ Itũ acá dó Ìlǐzǎbétĩ ní r'ídi 'bã ngótĩ tǐjó, tĩ dó sĩ ngótĩ ágóbĩ. ⁵⁸ Ìjó 'dĩ kũ 'bá r'ídi 'bã jírání rú 'dĩ 'baní kāká abe gbōñáñá ru Úpí Ādróná i'da r'ídiní ásí ìgbě, 'bá mũ kí dó sĩ ãyĩkō idélé r'ídi trũ.

⁵⁹ Ngótĩ la mũ calé ụ'dụ ãrō kāká atrá kí ru wõrĩka kí trũ r'ídi itǎrǎñá (sĩ acájó 'bá Ādrónã ãni la rú rĩ) ndrejó. Lě kí rú la 'dalé Zākǎrýã 'i átépĩ 'bã rú sĩ. ⁶⁰ Ìlǐzǎbétĩ jọ, “Yũ! Rú la Yōhánã 'i!”

⁶¹ Jọ kí r'ídiní, “Mí kāká ãzĩ rú 'dã trũ la 'dáyũ!” ⁶² Ụ'bĩ kí dó Ìjó átépĩ ní drĩ sĩ ngótĩ 'bã rú la adru ã'di 'i yã rĩ zǐjó. ⁶³ A'í dó ãkō ãzĩ sĩ ãkō sǐjó la sĩ, “Rú la Yōhánã 'i.” 'Bá pírí acá kí ụsũtǎñá sĩ. ⁶⁴ Sǎwã 'dã sĩ Zākǎrýã i'dó Ìjó jolé cõtĩ i'dó dó Ādrónã rú ịcúlé. ⁶⁵ Jírání acá kí dó ụsũtǎñá sĩ Ìjó ru idélépi 'dĩ kí sĩ, ãzĩla Ìjó ru idélépi 'dĩ kũ kí dó mgborũ sũrũ 'bè 'a rú Yũdýã gá pírí. ⁶⁶ 'Bá pírí Ìjó 'dĩ arelépi rĩ ùrã kí Ìjó drĩ la gá uja kí zĩlè la “Ngótĩ 'dĩ la mũ adrulé íngoní?” R'ídi Ìjó ãzĩ tondolọ la, ã'dusĩku Úpí Ādróná drĩ ùkpó rĩ drĩ la gá cí.

Úngó Zākǎrýã drĩ

⁶⁷ Zākǎrýã Yōhánã átépĩ Úrínđí Ālá rĩ tō dó ru r'ídi agá tré jọ dó sĩ Ìjó Ādróná drĩ drĩ gálé rĩ kí;

⁶⁸ “Ícũ kí Ādróná Ìsíráyílĩ drĩ 'bã rú,
ã'dusĩku amũ 'bá r'ídirĩ kí imílé 'bo
ãzĩla amũ 'bá r'ídirĩ kí unzelé ãjě ãmbógó sĩ.

⁶⁹ Āpě ãmaní 'bá ãma palépi ùkpó trũ rĩ
angájó sũrũ ùpĩ * ãni át'í'bó r'ídirĩ Dǎwúdĩ drĩ agá,

* 1:69 Ādróná fě sũrũ ùpĩ ãrĩ Dǎwúdĩ drĩ sũrũ agá nĩ.

- 70 cécé ándrá ĩ'di 'bã azilé nãbiya ãlá ĩ'di drĭ údu 'dĩ kí tĭ gâ sĭ rĭ áni.
- 71 Ú'dĩ'da rĭ gá ãma dó ãma pa mĕró'bá ãmadrĭ kí drĭ gá ãzĭla 'bá ãma ngũlépi ũnzĭ 'dĩ 'badrĭ rá.
- 72 Ri u'aléle ásĭ ĩgbĕ sĭ ãma áyĭpĭka 'banĭ agá vâ tĭ icĭma ãlá ándrá ĩ'di 'bã azilé ĩ'banĭ rĭ 'bã ĩjŏ,
- 73 ũyŏ ándrá ĩ'di 'bã nalé ĩ'di 'bã ĩjŏ azilé ãma áyĭpĭ ĩburahĩmũ nĭ rĭ.
- 74 Úpa ãma mĕró'bá ãmadrĭ kí drĭ agá rá, ãzĭla ãma dó sĭ ãzĭ nga Ādrŏnjá ãmadrĭ rĭ ní ũrĭ kóru,
- 75 ãlá sĭ ãzĭla adrujŏ kpĭ ú'dú ãmã u'ájŏ ídri rĭ kí agá sĭ jã 'dã.
- 76 Mi mâ ngŏpĭ ĩmbíránjã 'dĩ, ála ími umve nábĭ Ādrŏnjá Āmbógŏ Ūrŭgá Āndânĭ rĭ drĭ gá rĭ; ã'dusĭku mi mŭ gĕrĭ idélé Úpĭ nĭ.
- 77 Mi 'bã ĩ'didrĭ 'banĭ gĕrĭ patánjã ĩsŭjŏ rĭ lŭ trŭtánjã ĩjŏ ũnzĭ drĭ agá sĭ.
- 78 Ásĭ ĩgbĕkĩtĭ Ādrŏnjá drĭ sĭ, ãngũ imve Ādrŏnjá drĭ 'bũ agálé rĭ la ugŏ ũwĭlé ãmanĭ 'dĩ.
- 79 ĩ'di ãngũ jĭjŏ 'bã u'alélepi ãngũ ĩnĭ agá 'dĩ 'banĭ ãzĭla 'bã acĭlélepi drã 'bã ĩndrĭléndri agá 'dĩ 'banĭ, ãzĭla ĩ'di vâ ãma drĭ 'de gĕrĭ ásĭ ĩgbĕ drĭ agá sĭ.”
- 80 Yŏhánã zo úmgbŏ trũ ũrũ'bá ãlá sĭ úrĭndĭ agá, wŏ mŭ dó sĭ u'aléle ásé agá ãngũ 'bã kóru rĭ gá kpere ĩ'di 'bã ãzĭ ĩ'didrĭ 'bã ĩsĭrayĭlĭ drĭ 'banĭ rĭ ĩ'dó agá.

2

Tĭnjã Yĕsũ drĭ rĭ ĩ
(Mãtáyŏ 1:18-25)

¹ Ú'dú 'dã sī úpí ãmbógó 'bá Rúmĩ gá rĩ 'badrĩ umvelé Kãyĩsárĩ* Āgúsītō aži āzítáná 'bá ĩ'didrĩ āngū gá rĩ kí lājó pírí. ² ('Dĩ lātáná 'bá kí lājó drĩdrĩ ĩsú úpí Kũřĩnyō ĩ'di ãmbógó 'bá Sırĩyã gá rĩ 'badrĩ rĩ 'i.) ³ 'Bá pírí gō kí mụlé ru rú sīlé āngū ĩ'badrĩ ĩ'bã kí sī angájó rĩ gá. ⁴ Įjō 'dĩ sī, Yũsũfũ 'bã angájó ũri úpí Dãwúdĩ drĩ agá rĩ sī, mụ dó sī mụlé ru rú sīlé Bětēlēhēmũ gá 'dĩ Yũdiyã gá, lĩcō á'bĩ ĩ'didrĩ Dãwúdĩ drĩ gá. Mụ Bětēlēhēmũ gálé angájó Nãžerētĩ gá 'dĩ Gālĩlĩ gá. ⁵ 'Dụ ĩ'di 'bã ũkú ándrá ĩ'di 'bã lēlé ĩgbālé 'a trũ Māríyãmũ trũ mụjó rú sījō ĩ'di be ĩndĩ. ⁶ Kí mụ adrulé 'dã 'bo, sãwã ĩ'dinĩ ngótĩ tĩjō rĩ ca dó rá, ⁷ tĩ dó sī ngótĩ ĩ'didrĩ kãjãni ágóbĩ ru rĩ. Umbé ĩ'di bōngó ũrekeņá umbéjō rĩ kí sī la dó ĩ'di ãkójó tĩ 'bã kí sī āngū najó rĩ agá, ã'dusiku jó ãmũ 'banĩ kojó tōřómé 'dã agá 'dãã la 'dáyũ.

'Bá kãbilō ucelépi rĩ kí mālãyĩkã abe

⁸ Įnĩ 'dã sī 'bã kãbilō ucelépi rĩ kí ĩ'bã kãbilō ũ'bí rĩ kí andre tē agá ásé agálé. ⁹ Rũgbũgbũ, mālãyĩkã Úpĩ drĩ 'da kí agá 'dãã, dĩžã Ādróná drĩ ĩi āngū kí agá 'dãã. Idé kí ũřĩ sī, ¹⁰ wó mālãyĩkã ĩmbá kí ásĩ. Jō ĩ'banĩ, “Īmi idé ũřĩ sī ku, má ajĩ ĩminĩ Įjō mgbã āyĩkō rú 'bá pírí nĩ rĩ! ¹¹ Įnĩ āndrũ rĩ sī Bětēlēhēmũ gá tōřómé Dãwúdĩ drĩ agá útĩ ĩminĩ 'Bá 'bã Palépi rĩ; ĩ'di Kúrísītō Úpĩ 'i! ¹² Īmi mụ nĩlé la ícétáná 'dĩ sī: ĩmi ũrekeņá ĩsú úla ĩ'di ãkójó tĩ 'bã kí ĩřébjĩ najó rĩ agá úmbé ĩ'di bōngó ngótĩņá umbéjō rĩ sī!” ¹³ Rũgbũgbũ gbōrú mālãyĩkã ũ'bí Ādróná drĩ 'bũ agá 'dĩ icĩ kí ru tá vũrũ 'dĩ abe Ādrónã rú ĩcúlé:

¹⁴ “Dĩžã 'bã adru Ādróná nĩ 'bũ agálé
 āžĩla ásĩ ĩgbē 'bã adru ũnókũ drĩ gá 'bã Ādrónã 'bã
 lēlé 'dĩ 'banĩ.”

* 2:1 Kãyĩsárĩ 'bã ífĩ úpí ãmbógó.

¹⁵ Mälâyíkã kí dó mu gölé 'bü gälé 'bo, 'bá kãbĩlõ ucelépi rĩ jọ kí ìjọ kí drĩdrĩnĩ gá, “Ìmi angá ãma amũ kí mulé Bětēlēhēmũ gá andre kí sī ìjọ ru idélépi ũsũtáná ru Úpí Ādróná 'bã lülé ãmanî 'dĩ 'i.”

¹⁶ Cē kí dó tǝrǝmē agälé ìsũ kí Māríyámũ kí Yũsũfũ be. La kí dó ũrekenâ 'i ãkójó tĩ 'bã kí sī ìrēbĩ najó rĩ agá.

¹⁷ 'Bá kãbĩlõ ucelépi 'dĩ nze kí ìjọ ru idélépi 'dĩ vú 'bá pírí 'banî ãzĩla ìjọ tá mälâyíkã 'bã jolé ũrekená 'dĩ drĩ gá rĩ.

¹⁸ 'Bá pírí ìjọ 'bá kãbĩlõ ucelépi 'dĩ kí jolé rĩ arelépi rĩ drĩ la iza kí ru rá, ¹⁹ wó Māríyámũ mba ìjọ 'dĩ kí tã ì'di ásí gá ri vâ ìjọ ũrälé kí drĩ gá ú'dũ pírí. ²⁰ 'Bá kãbĩlõ ucelépi 'dĩ gō kí vúlé ásé agälé ì'bã kãbĩlõ 'ba rú Ādrónâ rú ungonâ trũ ãzĩla ìcũnájá la trũ ìjọ mälâyíkã 'bã vú nzelé ì'baní 'dã sī ãzĩla ì'bã kí ngǝtĩnájá ndrejó cécé tá mälâyíkã 'bã jolé ì'baní rĩ ãni rĩ sī.

²¹ Ítārã ũrekenâ ú'dũ ãrō vúlé gá ú'da dó sī rú la Yēsũ 'i, 'dĩ rú ándrá mälâyíkã 'bã lülé 'dĩ sī ã'bã drĩ ru ku rĩ 'i.

²² Ú'dũ ũkú drĩ tĩ 'bo ì'di 'bã sī ru 'bájó ãlá ru ãzĩtáná Mũsã drĩ 'bã azilé rĩ ãni rĩ la mu ukólé rá, Yũsũfũ kí Māríyámũ be 'dũ kí ngǝtĩ agulé Yēřúsälēmũ gá ì'di fējó Úpí Ādróná nĩ.

²³ Āzĩtáná úpí drĩ jọ, “Ngǝtĩ ũkú ãni kãjānĩ rĩ drĩ adru ágóbĩ lē úfē ì'di úpí ní.” † ²⁴ Fē kí dó idétáná ãzĩtáná Úpí drĩ 'bã lēlé rĩ ãni ãko la kí ãlĩ'bō kí ìrĩ jōku ãmámũ ãráná la kí ìrĩ. †

Ijó Sĩmõnĩ 'bã jolé rĩ

²⁵ Ú'dũ 'dã sī ágóbĩ ãlu rú la Sĩmõnĩ 'i ri u'álé Yēřúsälēmũ gá, ì'di 'bá múké ãvã ru ìjọ Ādróná drĩ sī la. Ri ìjọ İřayĩlĩ kí pajó rĩ tēlé, ãzĩla Úrĩndĩ Ālá rĩ ga ala gá tré. ²⁶ Úrĩndĩ Ālá rĩ 'da ì'dinĩ icó drälé ku kpere

† 2:23 Āfũnájá 13:2, 12 † 2:24 Lévĩ 12:8

ĩ'di 'bã Kúrísītō Úpí Ādróná drĭ ndre agá ráká. ²⁷ Ụ'dú 'dã sĭ Úrındí agụ ĩ'di lĭcọ Ādróná drĭ agálé. Kí mụ amúlé ùrekená Yĕsũ fĕlĕ Úpí ní ǎzítáná 'bã lĕlĕ rĭ áni, ²⁸ Sĭmónĭ dó vâ 'dǎá cí, 'dụ dó ùrekená Yĕsũ 'i ĩ'didrĭ gá ìcú dó Ādróná 'i jọ dó,

²⁹ “Úpí ma dó icó drǎlé ásĭ ĭgbĕ sĭ
mĭ ándrá azilĕ mánĭ rĭ 'bã áni.

³⁰ Ándre dó 'Bá 'bá kí Palépi rĭ

³¹ mĭ itúlĕ 'bá pírí kí drĭlĕ gá rĭ 'bo.

³² ĩ'di dĭzǎ āngŭ jilĕpi Ādróná i'dajọ sŭrŭ pírí 'bá Yǎhúđĭ
rú ku rĭ 'banĭ rĭ,

ĩ'di vâ 'dĭzǎ 'bá mídrĭ ĩsĭrayĭlĭ 'badrĭ rĭ.”

³³ Yŭsŭfŭ kí Mǎrĭyámŭ be ũsŭ kí ũsŭ-ŭsŭ ĭjọ jolĕ
Yĕsũ drĭ gá 'dĭ kí sĭ. ³⁴ 'Dǎ 'bã ũngúkú gá Sĭmónĭ wi
sŭsŭ ĩ'banĭ jọ āndrĕ Mǎrĭyámŭ ní, “Ngótĭ 'dĭ la adru
'bá ũ'bí ĩsĭrayĭlĭ gá rĭ 'bã a'déná ǎzĭla ĩ'bǎ ángáná, ĩ'di vâ
adru ícétáná ĩ'bǎ kí ĭjọ jọjọ ụrŭ'ba la gá ũnzĭ rĭ. ³⁵ ĩ'di
ŭrǎtáná 'bá kí ásĭ gá zĭlĕ álĭ 'dǎ kí iyá rá. Ŭcōgō la ími ásĭ
sō ǎzákírĭlĭ ru ménéná 'bã 'bá sōlĕ rĭ áni.”

ĭjọ Ánǎ 'bã jolĕ rĭ

³⁶ Ánǎ nábĭ rú Fanŭwĕlĭ ĭzĕpĭ āwŭzĭ ru angálĕpi ínátĭ
Ásĕrĭ drĭ agá rĭ ĩ'di dó 'dĭ sĭ ĩdránígó ru. U'á kí ágō be ílĭ
ázĭrĭ ĭgbǎnǎ ĩ'badrĭ agá gbōgbō ágō drǎ rá. ³⁷ Rĭ dó u'álĕ
lĭcọ Ādróná drĭ agá Ādróná ǎ'ĭlĕ, ìcúlĕ ǎzĭla ĭnzĭlĕ ĭtŭ kí
ínĭ be ínǎ nanǎ kóru, ílĭ la ca dó kǎlĭ ǎrō drĭ la sŭ. ³⁸ Amú
'dĭ sĭ Sĭmónĭ la ĭjọ jọ agá Yŭsŭfŭ kĭ abe, i'dó Ādróná rŭ
ìcúlĕ. Jọ ĭjọ Yĕsũ drĭ gá rĭ 'bá pírí ĭjọ azilĕ Úpí la amŭ
Yĕrŭsǎlĕmŭ unzelĕ rĭ tĕlĕpi rĭ 'banĭ.

³⁹ Yŭsŭfŭ kí Mǎrĭyámŭ be kí dó mụ ĭjọ ǎzítáná Úpí 'bã
lĕlĕ rĭ kí delĕ idé agá 'bo, gō kí dó vúlĕ lĭcọ gá Nǎzĕrĕtĭ

gâlê 'dĩ Gãlĩĩ gá. ⁴⁰ Ngótĩ zo úmgbó trũ urũ'ba álá sĩ. Ádróná wi 'ĩ'dinĩ sũsũ álá rĩ ázĩla ga vâ ùndũwã sĩ tré.

Yésũ jọ ǐjọ 'bá ǐyō abe

⁴¹ ǐlí álu-álu sĩ 'bá Yésũ tǐlẹpi 'dĩ kí mu ǔmũ alijó 'bá drĩ gá sĩ rĩ ándrá Ádróná 'bá sĩ 'bá ǐsĩrayǐlǐ drĩ rĩ kí anzẹjọ Mĩsĩrĩ gá rĩ nalé Yẹrũsálẹmũ gá. ⁴² Yésũ ǐlí la mu calé mụdrĩ drĩ ǐrĩ 'bo, mu vâ ǔmũ 'dã nanjá gâlê ǐndĩ. ⁴³ Áwĩ la mu ukólé 'bo, 'i'dó kí ácĩ gōjọ ǐlẹcọ gá Názẹrẹtĩ gâlê wó ǐni 'dĩ Yésũ ace ru vúlẹ Yẹrũsálẹmũ gâlê, 'bá ǐ'di tǐlẹpi 'dĩ nĩ kí ku. ⁴⁴ Ūrã kí 'bãngá ǐ'di 'bá kí agá 'dĩ, ǐjọ 'dĩ sĩ acĩ kí ǔ'dũ álu ndĩ. ǐtrĩkã kí ǐ'di 'dáyũ, 'i'dó kí ǐ'di ndrũlẹ kãkã kí agá sĩ ázĩla wōrĩka kí agá sĩ. ⁴⁵ ǐsũ ǐ'di ku, gō kí vúlẹ mụlẹ ǐ'di ndrũ trũ Yẹrũsálẹmũ gá. ⁴⁶ ǐ'dũ 'bã na la sĩ ǐsũ kí ǐ'di ǐlẹcọ Ádróná drĩ agá ri 'bá Yãhũdĩ rú ázĩtánjá imbálẹpi 'dĩ abe, ǐjọ arejọ kí tị gá ázĩla kí ụzi agá. ⁴⁷ 'Bá pĩrĩ ǐjọ arelẹpi ǐ'di tị gá rĩ ǔsũ kí ǔsũ-ǔsũ ǐ'di 'bã ùndũwã sĩ.

⁴⁸ 'Bá ǐ'di tǐlẹpi 'dĩ kí drĩ iza ru rá. Ándrẽ jọ, “Mâ ngótĩ, mí idé dó ǎma ǐni ǎ'du sĩ? ǎma ǐsũ ùcōgō mí átẹpi be ǐmi ndrũ agá ǎngũ pĩrĩ agá.”

⁴⁹ Umvi ǐ'banĩ, “ǐmi tí ǐmi ngá ǎma ndrũ agá ǎ'du sĩ? ǐnĩ ma u'á agá mâ átẹpi drĩ jọ agá rĩ gá ku yã?” ⁵⁰ Wó nĩ kí ǐjọ ǐ'di 'bã umvilẹ 'dã 'bã ǐfĩ ku.

⁵¹ Yésũ gō dó ǐ'ba abe vúlẹ Názẹrẹtĩ gâlê, ǎrútánjá ru kí urũ'ba gá. Ándrẽ mba ǐjọ 'dĩ kí tã ǐ'di ǎsĩ gá cí. ⁵² Yésũ zo úmgbó trũ, ázĩla ùndũwã trũ Ádróná lẹ ǐ'di, 'bá ǐ'di nǐlẹpi rá rĩ lẹ kí vâ ǐ'di ǐndĩ.

3

ǐjọ Yōhánã 'bã ùlũlẹ rĩ

(Mǎtáyō 3:1-12; Mǎrǎkō 1:1-8; Yōhánã 1:19-28)

¹ Ílí mụdrí drĩ tōwú ãmbógó Kāyĩsárĩ Tĩbériyō 'bã ãngū najó úpí ãmbógó ru rĩ sī; Pŏnĩtiyō Pilátō 'dĩ sī úpí ru Yũdíyã gá, Hēródē Ānĩtípã 'dĩ sī úpí ru Gálílĩ gá, ádrípĩ Fílípō 'dĩ sī úpí ru Itúrĩyã gá ãzila Trākŏnĩtō gá, Lūsánĩyã úpí ru Ābílēnē gá. ² Ānāsĩ kí Kāyífã be átaló ãmbógó ãndānĩ sáwã 'dã sī rĩ kī, ĩtú 'dã sī ĩjō Ādróná drĩ acá Yōhánã Zākārĩyã ngŏpĩ rú kŏtŏrŏ agá ásé agálé. ³ Yōhánã acĩ ãngū ĩyĩtĩ Yŏrĩdánĩ drĩ agã sī pírĩ, ĩjō Ādróná drĩ 'dĩ ũlũ trũ 'bã 'banĩ sī ásĩ ujàjó bãbũtĩzĩ bĩjŏ sī ĩjō ũnzĩ ĩ'badrĩ kí a'bejŏ. ⁴ Sílé bũkũ nábĩ ĩsáyã drĩ agá rĩ áni:

“Ū'dúkŏ 'bã ãzi uzálépi ãngū kŏtŏrŏ rú rĩ agá rĩ jŏ,
 ĩmi itú gĕrĩ Úpí ní,

ĩmi idé ĩ'di kpĩmgbĩlĩkĩ ĩ'dinĩ sī acĩjŏ.

⁵ ĩkũ á'bu 'a kī mĩlĩ-mĩlĩ,

'bé kí túpũ kí abe íré kí trũtrũ,

gĕrĩ gŏgŏlĩcã rĩ kí ítú kí kpĩ,

ãngū gũlúgũlú rĩ kí ú'bã kī trũtrũ ũré ru!

⁶ 'Bã pírĩ kí sī patáná angálépi Ādróná drĩ rĩ ndre! ” †

⁷ Jŏ 'bã ũ'bĩ amũlépi bãbũtĩzĩ bĩlépi ĩ'di rú 'dólé rĩ 'banĩ, “ĩmi ĩnĩ gala'bã ru 'dĩ! Ā'di lũ ĩminĩ apájó ũmbã Ādróná ãni amũlépi rĩ sī nĩ yã? ⁸ ĩka ífĩ ru ajílépi ásĩ ujaná ũnzĩ a'bejŏ rá rĩ be rĩ kī. Lē ĩjŏ ‘Āma anzĩná ĩbũrahĩmũ ãni Ādróná icó dó sī ãmanĩ drĩ-árũma fĕlé ku,’ ĩni la ĩmi ásĩ gá ku. Ájŏ ĩminĩ Ādróná icó írãmvã 'dĩ kí ujalé ĩbũrahĩmũ ní anzĩná ru rá. ⁹ Nekeŕã ĩ'di bãbã ife 'bã ĩndũ gá, ãzila ife pírĩ ífĩ mgbã rĩ kalépi ku rĩ kí ála mụ kí galé vũrũ ãzila ála kí u'bé áci gá.”

¹⁰ Ū'bĩ ru tralépi 'dã zĩ kí ĩ'di, “Lē ãma idé tátĩ dó ã'du?”

¹¹ Yōhánã umvi kí, “'Bã ĩmi drĩdrĩŕĩ gá adrulépi bŏngŏ trũ ĩrĩ rĩ 'bã fĕ ãlu rĩ 'bã bŏngŏ kŏru rĩ nĩ ãzila 'bã ãkŏnã trũ rĩ 'bã idé vã cécé 'dĩ 'bã áni.”

† 3:6 ĩsáyã 40:3-5

¹² 'Bá mŭsŏrŏ tralépi rĩ amú kí vâ bābŭtĩzĩ bĩlé wó zĩ kí ĩ'di, “Ímbápi, āma rú rĩ lĕ āma idé ā'du?”

¹³ Umvi kí, “Lĕ ĩtra mŭsŏrŏ 'ba alĩ tá gāmétĕ 'bā lŭlé ĩminĩ rĩ rá ku.”

¹⁴ Āsíkárĩ āzĩ zĩ kí vâ ĩ'di, “Wó āma rú rĩ? Āma ā'du idé?” Jŏ ĩ'banĩ, “Lĕ ĩra 'bā āzĩ 'bā sĭlĩngĩ ũkpó sĩ ku jŏku ĩmbe 'bā āzĩ 'bā mĕlĕ ĩnzŏ sĩ ku. Lĕ ũyá ĩmidrĩ 'bā ca ĩminĩ rá.”

¹⁵ 'Bá ri kí ásĩ 'bālĕ Kúrísītŏ ũtĕjŏ, ri kí ĩjŏ ũrālĕ kí ásĩ gá nĩjŏ la Yŏhánā icó adrulĕ Kúrísītŏ 'i yā āni. ¹⁶ ĩjŏ 'dĩ sĩ, Yŏhánā jŏ ĩ'banĩ píri, “Ma bābŭtĩzĩ fĕ ĩminĩ ĩyĩ sĩ, wó 'bā āzĩ āma ndĕlépi ũkpŏ sĩ rá rĩ la amú 'dĩ, āzĩla má icó átā adrulĕ ĩ'di 'bā ātĩ'bó vŭlé gá āsĩjŏ la rú ku. ĩ'di bābŭtĩzĩ fĕ ĩminĩ Úrĩndĩ Ālá rĩ sĩ vâ ācĩ sĩ. ¹⁷ ĩ'di bābā 'bā mŭké rĩ kí drĩdrĩjĩ cojŏ 'bā ũnzĩ rĩ abe cĕcĕ 'bā ānā * ũyŭrŭ'bĩ kí drĩdrĩjĩ colĕpi ānā mgbā rĩ be rĩ āni. ĩ'di 'bā mŭké rĩ kí 'bā āngŭ mŭké rĩ agá cĕcĕ 'bā 'bā ānā mgbā rĩ 'bālĕ ĩrá agá rĩ āni. Wó ĩ'di 'bā ũnzĩ rĩ kí ivĕ ācĩ sĩ cĕcĕ 'banĩ ānā ũyŭrŭ'bĩ ivĕlé ācĩ 'bā āzĩ 'bā icólĕ anŭlĕ ku rĩ sĩ.”

¹⁸ Yŏhánā ũlŭ ĩjŏ mgbā Ādrŏnā drĩ gĕrĩ ndú-ndú sĩ 'bā 'banĩ jŏ vâ ĩ'banĩ lĕ 'ba uja kí ru ásĩ ĩjŏ 'dā ā'ĩjŏ. ¹⁹ Wó 'dā 'bā ũngúkú gá Yŏhánā a'dá ĩjŏ úpi Hĕrŏdĕ drĩ gá mgbŏ rú ĩ'di 'bā ĩjŏ ũnzĩ idéjŏ Ādrŏnā mĕlĕtĩ gá ĩ'di ádrĩpĩ 'bā ũkŭ Hĕrŏdíyāsĩ 'dŭjŏ ĩ'dinĩ ũkú ru rĩ sĩ. A'dá vâ ĩjŏ ũnzĩ āzĩ Hĕrŏdĕ 'bā idĕlé rĩ kí ĩndĩ. ²⁰ Hĕrŏdĕ idé vâ ĩjŏ ũnzĩ āzĩ ndĕlépi rá rĩ: fĕ āzĩtānā āsíkárĩ ĩ'didrĩ 'banĩ Yŏhánā sujŏ mābŭsŭ gá.

Yŏhánā 'bā bābŭtĩzĩ fĕjŏ Yĕsŭ nĩ rĩ

(Mātáyŏ 3:13-17; Mārākŏ 1:9-11)

²¹ Úsu drĩ Yŏhánā 'i mābŭsŭ gá ku rú, fĕ bābŭtĩzĩ Yĕsŭ ní sáwā ĩ'di 'bā bābŭtĩzĩ fĕjŏ 'bā ásĩ ujalĕpi rá rĩ 'banĩ rĩ

* ^{3:17} Bŭkŭ Ādrŏnā drĩ Gĩrĩkĩ tĩ sĩ rĩ agá āla umve la ngánŭ.

sĩ. Yésũ 'bã Ádróná zì agá 'bũ nzĩ ru mgbọ, ²² Úrındí Ālá rĩ así drĩ la gá 'dölé uru 'bá trũ cécé ãl'bö áni. Ụ'dúkọ angá 'bũ gálé jọ, “Mi mâ Ngọpị mâ lėlé ambamba rĩ 'i, ma ãyĩkō sī ími ǐjọ sī.”

Áwí Yésũ drĩ 'i

(Mātáyō 1:1-17)

²³ Yésũ 'bã ílì ca sáwã ǐ'di ázì ǐ'didrĩ i'dójó rĩ sī kǎlì na. Ála Yésũ umve Yũsúfũ 'bã ngọpị 'i, Yũsúfũ ǐ'di Hẹlĩ ngọpị 'i, ²⁴ Hẹlĩ 'bã átẹpị Mātátĩ 'i, Mātátĩ 'bã átẹpị Lẹvĩ 'i, Lẹvĩ 'bã átẹpị Mẹlĩkĩ 'i, Mẹlĩkĩ 'bã átẹpị Yānáyĩ 'i, Yānáyĩ 'bã átẹpị Yũsúfũ 'i, ²⁵ Yũsúfũ 'bã átẹpị Mātātíyāsĩ 'i, Mātātíyāsĩ 'bã átẹpị Ámōsĩ 'i, Ámōsĩ 'bã átẹpị Nāhúmĩ 'i, Nāhúmĩ 'bã átẹpị ǐsílì 'i, ǐsílì 'bã átẹpị Nāgáyĩ 'i, ²⁶ Nāgáyĩ 'bã átẹpị Mátĩ 'i, Mátĩ 'bã átẹpị Mātātíyāsĩ 'i, Mātātíyāsĩ 'bã átẹpị Sēmẹyínĩ 'i, Sēmẹyínĩ 'bã átẹpị Yōsékĩ 'i, Yōsékĩ 'bã átẹpị Yódā 'i, ²⁷ Yódā 'bã átẹpị Yōwānānĩ 'i, Yōwānānĩ 'bã átẹpị Rēsā 'i, Rēsā 'bã átẹpị Zẹrũbābẹlĩ 'i, Zẹrũbābẹlĩ 'bã átẹpị Sīyǎlĩtíyẹlĩ 'i, Sīyǎlĩtíyẹlĩ 'bã átẹpị Nẹrĩ 'i, ²⁸ Nẹrĩ 'bã átẹpị Mẹlĩkĩ 'i, Mẹlĩkĩ 'bã átẹpị Ádĩ 'i,

Ádĩ 'bã átépi Kõsámũ 'i,
 Kõsámũ 'bã átépi Ìlímádãmũ 'i,
 Ìlímádãmũ 'bã átépi Ìrĩ 'i.

²⁹ Ìrĩ 'bã átépi Yósũwã 'i,
 Yósũwã 'bã átépi Ìlĩyázãrõ 'i,
 Ìlĩyázãrõ 'bã átépi Yõrímũ 'i,
 Yõrímũ 'bã átépi Mātátĩ 'i,
 Mātátĩ 'bã átépi Lévĩ 'i,

³⁰ Lévĩ 'bã átépi Sĩmõnĩ 'i,
 Sĩmõnĩ 'bã átépi Yúdã 'i,
 Yúdã 'bã átépi Yũsũfũ 'i,
 Yũsũfũ 'bã átépi Yõnãmũ 'i,
 Yõnãmũ 'bã átépi Ìlĩyākímũ 'i,

³¹ Ìlĩyākímũ 'bã átépi Mĕléyã 'i,
 Mĕléyã 'bã átépi Ménã 'i,
 Ménã 'bã átépi Mātátã 'i,
 Mātátã 'bã átépi Nātánĩ 'i,
 Nātánĩ 'bã átépi Dãwúdĩ 'i.

³² Dãwúdĩ 'bã átépi Yésẽ 'i,
 Yésẽ 'bã átépi Ûbédĩ 'i,
 Ûbédĩ 'bã átépi Bõwázĩ 'i,
 Bõwázĩ 'bã átépi Sãlímónĩ 'i,
 Sãlímónĩ 'bã átépi Násõnĩ 'i,

³³ Násõnĩ 'bã átépi ãmĩnãdábũ 'i,
 ãmĩnãdábũ 'bã átépi Rãmũ 'i, †
 Rãmũ 'bã átépi Hẽzĩrónĩ 'i,
 Hẽzĩrónĩ 'bã átépi Pĕrẽzĩ 'i,
 Pĕrẽzĩ 'bã átépi Yúdã 'i,

³⁴ Yúdã 'bã átépi Yãkõ'bõ 'i,

† 3:33 Búkũ ãdrõnjã drĩ rĩ 'bã ãzĩ kí agá, úsĩ, ãmĩnãdãbu
 'bã átépi ãdĩmínĩ 'i, ãdĩmínĩ 'bã átépi ãrínĩ 'i ãzĩ rĩ co kí
 ãsélé 'dĩ gá 'dã ambamba.

Yākó'bo 'bã átẹ̀pì Ísákã 'i,
 Ísákã 'bã átẹ̀pì Ìbùrahímũ 'i,
 Ìbùrahímũ 'bã átẹ̀pì Térã 'i,
 Térã 'bã átẹ̀pì Nāhórĩ 'i,
³⁵ Nāhórĩ 'bã átẹ̀pì Sẹ̀rúgĩ 'i,
 Sẹ̀rúgĩ 'bã átẹ̀pì Rẹ̀wũ 'i,
 Rẹ̀wũ 'bã átẹ̀pì Pẹ̀légĩ 'i,
 Pẹ̀légĩ 'bã átẹ̀pì Ìbẹ̀rĩ 'i,
 Ìbẹ̀rĩ 'bã átẹ̀pì Sélã 'i,
³⁶ Sélã 'bã átẹ̀pì Kāyīnānĩ 'i,
 Kāyīnānĩ 'bã átẹ̀pì Ārīfāsádĩ 'i,
 Ārīfāsádĩ 'bã átẹ̀pì Sẹ̀mĩ 'i,
 Sẹ̀mĩ 'bã átẹ̀pì Núwã 'i,
 Núwã 'bã átẹ̀pì Lāmékĩ 'i,
 Lāmékĩ 'bã átẹ̀pì Mětūsélã 'i,
³⁷ Mětūsélã 'bã átẹ̀pì Ínøkã 'i,
 Ínøkã 'bã átẹ̀pì Yārédĩ 'i,
 Yārédĩ 'bã átẹ̀pì Māhālālẹ̀lĩ 'i,
 Māhālālẹ̀lĩ 'bã átẹ̀pì Kāyīnānĩ 'i,
³⁸ Kāyīnānĩ 'bã átẹ̀pì Ínōsĩ 'i,
 Ínōsĩ 'bã átẹ̀pì Sẹ̀tĩ 'i,
 Sẹ̀tĩ 'bã átẹ̀pì Ádāmũ 'i,
 Ádāmũ 'bã átẹ̀pì Ādrónjá 'i.

4

Yésũ ẓ'bǐjójó rĩ

(Mātáyō 4:1-11; Mārākō 1:12-13)

¹ Yésũ la mu ãgólé Ìyí Yōrídání gálé 'bo, ga Úrindí Ālá rĩ sī tré, Úrindí agũ ì'di āngũ kótórō rú ásé agálé, ² mujó ì'di ẓ'bǐjójó Sītání drí, ẓ'bǐ ì'di ulélé ú'dú kálí sù tí. Ẑ'dú 'dã kí dó mu ukólé rá, na ínã ku, ābírí ndě dó ì'di rá.

³ Sítánĩ jọ ɪ'diní, “Ídrĩ adru Ādróná Ngóṗì 'i, íjọ írà 'dĩ ní, 'bã uja ru mūkátĩ rú.” ⁴ Yésũ umvi ɪ'diní, “Íjọ sĩ ru búkũ Ādróná dr̩ agá 'bo, ‘Bá icó lú adrulé ídri rú ãkónã sĩ á'dũsĩ ku.’†”

⁵ Sítánĩ agụ ɪ'di urugá pâlê ãrĩ rĩ sĩ i'da ɪ'diní sùrú pírí ũnókú dr̩ gá 'dâ 'dĩ kí gbörú jọ ɪ'diní, ⁶ “Ma mu ũkpõ ãko 'dĩ 'badr̩ kí fêlé pírí míní d̩zã ala gá rĩ kí abe, ã'dusĩku úfê kí pírí mádr̩ 'bo, má icó kí fêlé 'bá áma ásí 'bã lèlé rĩ ní rá. ⁷ Āko 'dĩ kí adru pírí míní, ídrĩ dó áma ãnzĩ rá rĩ gá.” ⁸ Yésũ umvi, “Íjọ silé rĩ jọ, ‘Mí ãnzĩ Úpí Ādróná mídr̩ 'i ãzĩla ínga ãzĩ ɪ'diní á'dũsĩ.’†”

⁹ Sítánĩ agụ vâ ɪ'di Yẽrusälémũ gá, 'bã ɪ'di pá tulé äbi jọ Ādróná dr̩ 'bã dr̩ w̩l̩w̩l̩ rĩ gá,* jọ ɪ'diní, “Ídrĩ adru Ādróná Ngóṗì 'i, í'be mi v̩r̩ulé, ¹⁰ ã'dusĩku sĩ ru búkũ Ādróná dr̩ agá rá,
“‘Ādróná la mālāyíkã ɪ'didr̩ kí azi
ími tãmbajó,’

¹¹ ãzĩla

‘kí ími ru urugá 'dãá dr̩ ɪ'badr̩ kí sĩ,
íjọ 'dĩ sĩ mí icó dó ími pá s̩lê írà gá ku.’†”

¹² Yésũ umvi jọ, “Íjọ silé rĩ jọ, ‘Mí ũ'bĩ Úpí Ādróná mídr̩ ku.’†”

¹³ Sítánĩ la mu úlétáná Yésũ uléjọ tí rĩ delé 'bo, a'be dó ɪ'di were rá.

Yésũ i'dó ãzĩ ɪ'didr̩ gá rĩ Gālílĩ gá
(Mátáyõ 4:12-17; Mārãkõ 1:14-15)

¹⁴ Yésũ ãgõ dó Gālílĩ gá ũkpó Úrindí Ālá rĩ dr̩ ɪ'di be cí, íjọ ɪ'didr̩ gá rĩ ku dó t̩r̩mê kí agá woyi pírí. ¹⁵ Ri

† 4:4 Āzítáná Amvinjá 8:3 † 4:8 Āzítáná Amvinjá 6:13 * 4:9
Índre í'dá Mátáyõ 4:5 gá rĩ 'i. † 4:11 Zãbúrĩ 91:1, 12 † 4:12 Āzítáná
Amvinjá 6:16

dó 'bá kí imbálé āngū ī'badrī Ādróná ĩnzĭjío rī kí agá, āzıla 'bá pírí ĩcú kí ī'di ĩcú-ĭcú.

Yésū gājó úmbé Nāzēretī gá rī
(Mātáyō 13:53-58; Mārākō 6:1-6)

¹⁶ 'Dā 'bā ũngúkú gá Yésū mu dó Nāzēretī gá āngū ī'di ándrá sī zojó rī gá. Sābátū† sī mu āngū Ādróná ĩnzĭjío rī gá, tu pá uruḡá ĩjó sīlé rī lālé. ¹⁷ Úfě ī'diní ĩjó nábĭ Īsáyā 'bā sīlé rī lālé, áyu bukū tralé cí 'dā ĩsú āngū sĭjó la:

¹⁸ “Úríní Úpí drĭ gá rī ī'di áma drĭ gá,
ā'dusĭku āpě ma

Ījó mgbā múké rī ũlūlé 'bá lēmērí rī 'banĭ.

Āpě áma tĭ 'bá mābúsū gá rī 'baní ĩjó trútáná drĭ rī ũlūjó,

'bá mĭfĭ kóru rī 'dĭ 'baní āngū ndrejó,

'bá ĩkpālé ĩkpā 'dĭ kí ayujó rá 'bá kí ĩkpālēpi rī kí drĭ gá,

¹⁹ ĩjó ú'dú Úpí 'bā lětáná drĭ rī lūjó ī'baní rī acá 'bo.”
†

²⁰ Yésū tra bukū fělé 'bá tā la mbalēpi rī drĭ, ri dó vūrú. 'Bá pírí āngū Ādróná ĩnzĭjío rī gá 'dāá rī sō kí mĭfĭ ī'di drĭ gá. ²¹ Jō ī'banĭ, “Wókō bukū 'dĭ 'bā sīlé mâ lālé 'dĭ āndrū rī gá idé ru āndá-āndá ru ĩmi drĭlé gá 'dĭ.”

²² 'Bá pírí jō kí ĩjó alá ru ī'di drĭ gá, āzıla ri kí ũsūlé ũsū ĩjó āfūlépi ī'di tĭ gá ásĭ ĩgbé sī rī sī, zĭ kí, “'Dĭ āmbā rī gá Yŭsŭfŭ ngòpĭ 'i ku yā?” ²³ Jō ī'banĭ, “Ánĭ cé ĩmi mání ĩjó u'béná 'dĭ jō, 'Ídrĭ adru újógó mgbā rī mí adrí ĩmi āmbā rī áyu! ĩmi vā jō la má idé ĩjó Kāpēřenāwŭmĭ gálé rī kí ĩminí tōrómé 'dĭ gá 'dā.’ ²⁴ Ájō ĩminí ĩjó mgbā, ícó nábĭ rulé ī'badrĭko gá ku. ²⁵ ĩmi are ma 'i! Ī'di ĩjó āndá la sáwā ándrá Īlŷā drĭ 'dā sī, āwuzĭ kí āngū Īṣĭrayĭlĭ drĭ gá

† 4:16 Údú 'bá Yāhúdĭ rú rī 'bā kí Ādróná ĩnzĭjío rī ī'di ú'dú ázĭyá 'i kí umve la Sābátū. 'Dĭ vā ú'dú 'bá Yāhúdĭ rú rī 'badrĭ sī avĭjó rī. † 4:19 Īsáyā 61:1-2

wẽwẽ rú, uzogó 'dì ándrá ãngũ drĩ gá ku ílí na núsũ, rílẽ 'de dó sī ũnzírikānā rú. ²⁶ Wó tí úpě ĩlíyā tị Įşırayıĺı gá 'dā āwuzı āzı rú ku. 'Bāngá lú āwuzı tāvũñĩ āzı Zārāfātı rĩ gá ãngũ Sıđónĩ gá. ²⁷ Sāvā nábĩ ĩlísā drı gá 'bá ārı 'bā nalé rá drı çilépi ándrá rĩ kí ũ'bı ru Įşırayıĺı gá; kí agá 'dā āzı ālu adrílépi rá la 'dáyũ, wó 'bāngá lú Nāmānı 'bá súrú āmıyóná ru Sırıyā gá rı 'ı.”

²⁸ 'Bá ãngũ Ādróná ĩnzıjı rı gá 'dāá rı kí pırı mu ĩjı 'dı kí arelé 'bo, ala dra kí ĩ'dını. ²⁹ Angá kí ĩ'dı urũ'bá gá ru kí ĩ'dı selé tōrómé agá 'dāá āmvé, agũ kí ĩ'dı 'bé ĩ'bā kí tōrómé sıjı rı sı gá urugálé. Lẽ kí tí ĩ'dı a'bélé sı la gálé vũrú 'dólé káyı. ³⁰ Wó nze ru alılé 'bá kí agá sı mulé wókó ĩ'dıdrı gá.

Yésũ dro úrındı ũnzı
(Mārākō 1:21-28)

³¹ Mu dó Kāpēřēnāwũmı gá 'dı tāvũñĩ Gālıĺı gá la agá, rı dó 'bá kí imbálé Sābātũ sı. ³² İmbátáná ĩ'dıdrı sı 'bá rı kí ũsũlé ũsũ-ũsũ, ā'dusıku jı ĩjı Ādróná drı ũkpó sı.

³³ Āngũ Ādróná ĩnzıjı rı gá 'dāá 'bá āzı ālu úrındı ũnzı trũ la cí, rı uzálé rere. ³⁴ Za, “Háyı! Yésũ 'bá Nāzēřétı gá rı, ĩlẽ āma rı ā'du? Mı amı dó āma ĩlıkılé yā? Ānı rá mı 'bá ālápıtı Ādróná drı 'ı.”

³⁵ Yésũ angá drı la gá trũ jı, “Mı ĩyāñā tú! Mı āfũ ĩ'dı agá 'dā āmvé!” Úrındı ũnzı 'dũ ĩ'dı 'belé vũrú, āfũ dó ala gálé adrı ĩ'dı ku. ³⁶ 'Bá pırı rı kí ũsũlé ũsũ-ũsũ jı kí, “İjı imbálé 'dı ā'du? 'Bá 'dı ũkpó trũ āzıla āmbögö ĩ'dıdrı sı ĩ'dı āzıtáná 'bā, úrındı ũnzı kí tı la are āfũjı āmvé.” ³⁷ İjı Yésũ drı gá rı kũ ãngũ 'dā gá 'dāá mgbo rú pırı.

Yésũ adrı 'bá ũ'bı
(Mātáyō 8:14-17; Mārākō 1:29-34)

³⁸ Yésũ la mu ãngũ Ādróná ĩnzĩjọ rĩ a'belé 'bo, mu Sĩmónĩ Pétērō drĩko gá ịsụ Sĩmónĩ 'bã ịdrã la drị cị agá ãyání sị, ụrụ 'bá la ko sị tịrị-tịrị, nze kí vú la Yésũ nĩ a'í kí ị'di ùkú 'dã adríjọ. ³⁹ Yésũ mu pá tulé gbọlọ ị'didrị andre gá, jọ ãyání 'ba a'be ị'di rá. Āyání a'be gbōgbō ị'di rá, imbá ru ụrụgá ị'dó íyóná iyólé ị'banĩ.

⁴⁰ Ịtụ 'bã 'de agálé ru 'dĩ, 'bá ị'bã wōrịka 'bã kí adrujọ ãyání ùví ndú-ndú ri kí ájị kí Yésũ rụ 'dölé, ụttị drị kí ụrụ 'bá gá, adri kí pírí. ⁴¹ Úrındí ùnzí ãfũ 'bá ù'bí kí agálé ùlùlù u'bénâ trũ “Mi Ādróná Ngọpị 'i!” Yésũ 'bã úrındí ùnzí 'baní ãzítáñá 'bã jọ kí ịjọ ku, are kí rá ã'dusiku nĩ kí ị'di Kúrísitō 'i rĩ gá rá.

Yésũ imbá 'bá kị
(*Mãrákō 1:35-39*)

⁴² Ụ'bútị ázị rĩ sị Yésũ a'be táwũnĩ 'dã 'i mu ãngũ 'bá kóru la gá. 'Bá ru tralépi wēwē rú 'dĩ ri kí ị'di ndrũlé. Kí dó mu ị'di ịsùlé 'bo, a'í kí ị'di kí a'bejọ ku. ⁴³ Wó umvi ị'baní, “Lē má ùlũ ịjọ mgbã Súrú Ādróná[‡] drị gá rĩ ãngũ ázị ri kí agá ịndĩ, 'dĩ bāsị ịjọ áma tị ãpējọ rĩ 'i.” ⁴⁴ Ri acílé ịjọ ùlùlé ãngũ Ādróná ĩnzĩjọ rĩ kí agá sị ãngũ Yũdíyã drị agá pírí.

5

Yésũ ãpē 'bá ị'di 'bã imbálé drịdrị rĩ kị
(*Mátáyō 4:18-22; Mãrákō 1:16-20*)

¹ Ụ'dụ ãlu Yésũ 'bã pá tu agá mĩrĩ Gẽnēsārētị tị gá, ù'bí tra kí ru andre la gá ịjọ Ādróná drị arelé, ² ndre ịyí 'bã górōtíyō gá 'dãá ị'bó kí ịrị 'bá ị'bị 'belépi rĩ 'bã kí a'belé 'dĩ sị kí ị'bã ímbá kí ùjĩ agá rĩ. ³ Fi ị'bó ãlu rĩ 'bã ázị

[‡] 4:43 súrú Ādróná drị ị'di ùkpō Ādróná drị ị'di 'bã sị 'bá pajọ rĩ 'i.

agá 'dĩ Sĩmõnĩ drĩ rĩ 'li, jọ 'bã pẽ rĩ'di were agálé ru angájó gọrọtíyọ gá 'dää. 'Dã 'bã ùngúkú gá ri í'bó agá 'dää 'bá kí ímbálé gọrọtíyọ tị gá 'dää.

⁴ Ĩ'di mụ ĩjọ jọná delé 'bo, jọ Sĩmõnĩ nĩ, “Ípẽ í'bó 'i ĩyị kíří rĩ gá, í'be ímbá ĩ'bị 'bejó ala gá 'dää.” ⁵ Sĩmõnĩ umvi, “Ămbógó ănga ăzĩ ĩnĩ-ăřă tí ăma a'bé ĩ'bị ăluŋá la ku, wó ăma dó ímbá kí 'be rá la ĩjọ mĩ jọlé 'dĩ sĩ.” ⁶ 'Bá 'dĩ kí dó mụ idélé la rĩ'di 'bã jọlé rĩ ăni 'bo, ĩ'bị 'de dó rĩ'banĩ wěwě rú ímbá i'dó kí dó asilé asĩ. ⁷ Umve kí dó 'bá kí andre gá 'dã kí kí ăzăkolé, amụ kí rá í'bó ĩrĩ 'dă ga kí tré i'dó kí dó 'delé ĩyị ĩndũ.

⁸ Sĩmõnĩ Pétěrō la mụ ndrelé la 'dĩ 'bã ăni, 'be ru Yésũ pálé gá jọ rĩ'dinĩ, “Mĩ ĩdă mi ăma andre gá 'dă Úpĩ, ma 'bá ùnzĩ la!” ⁹ 'Bá rĩ'di andre gá 'dă ri kí rĩ'di trũ pĩrĩ aru kí aru-arũ ĩ'bị rĩ'bã kí rùlé 'dă sĩ. ¹⁰ 'Bá ăzĩ ngalépi rĩ'di abe Zibĩdáyō 'bã ngọpĩka Yăkó'bō kí Yōhánă be aru kí vă ĩndĩ. Yésũ jọ Sĩmõnĩ nĩ, “Mĩ idé ũrĩ sĩ ku, i'dójó ăndrũ kpere drĩlé gálé mi adru 'bá 'bá kí atrálépi ăma nĩjọ rĩ 'li.” ¹¹ Anzé kí dó í'bó kí ĩyị 'bã gọrọtíyọ gá 'dólé, a'be kí ăko pĩrĩ kí că bĩ kí Yésũ vú ăyũ.

Yésũ adri 'bá ărĩ 'bã nalé rá rĩ

(Mătáyō 8:1-4; Măřăkō 1:40-45)

¹² U'dũ ălu Yésũ rĩ'di táwũnĩ ăzĩ agá, 'bá ărĩ 'bã nalé rá la 'dää cí. Ĩ'di mụ Yésũ ndrelé 'be ru vũ gá su drĩ vũrũ i'dó mămálá 'bălé, “Ămbógó, ídrĩ lě la rá, mĩ icó ăma adrílé rá.” ¹³ Yésũ su drĩ rĩ'di rùlé ăzĩla aló dó sĩ ăgóbị jọ rĩ'dinĩ, “Ălě rá. Mĩ adru ălá ru.” Cọtị ărĩ abe rĩ'di rá. ¹⁴ 'Dää Yésũ azĩ rĩ'dinĩ ũkpó ru, “Lě ĩlũ ĩjọ 'dĩ 'bá ăzĩnĩ ku, Wó ímụ ími urũ 'bá i'dalé átáló ídétáná idélépi rĩ 'banĩ, ăzĩla ífě ăko ăndrá fětáná ru Mũsă 'bã azĩlé 'bá ărĩ 'bã nalé adrílépi rá rĩ 'banĩ sĩ ĩjọ vú nzejó rĩ rĩ'badrĩ.”

¹⁵ Wó ìjọ́ Yẹ̀sũ drị́ gá rĩ kụ ãdĩ-ãdĩ mgbọ́ rú, 'bá ù'bí amụ́ kí ìjọ́ arelé 'ĩ'di tị́ gá ǎzıla 'bá kí agá 'dǎá ǎyánĩ rú rĩ adrí kí ǎyánĩ kí rụlépí rĩ kí sī. ¹⁶ 'ĩ'di vǎ ru nze mụlé ǎngũ 'bá kóru rĩ gá ǎdrónǎ a'ílé cící.

Yẹ̀sũ adrí 'bá acálépi rá la
(*Mǎtáyō 9:1-8; Mǎrǎkō 2:1-12*)

¹⁷ Ụ'dú ǎlu Yẹ̀sũ 'bǎ ìjọ́ ùlũ agá 'dǎ, 'bá Fǎrĩsáyĩ rú la ǎzıla imba'ba ǎzítǎnǎ Mùsǎ drị́ kí imbálépi rĩ kí abe angálépi táwũnĩ ǎzĩ Gǎlĩlĩ́ gá rĩ kí agá, Yẹ̀rùsǎlẹ̀mṹ gá ǎzıla táwũnĩ Yũdíyǎ gá rĩ kí ǎzĩ agá 'dǎá rĩ kí ìndĩ. Ụkpō ǎdrónǎ drị́ gá rĩ Yẹ̀sũ ní cĩ sī ǎyánĩ 'baní adríjọ́. ¹⁸ 'Bá ǎzĩ amụ́ kí ágóbì ǎzĩ ǎcá trũ la 'dùlé bírĩsĩ́ sī ǎzıla ù'bĩ́ kí 'ĩ'di agulé jọ́ agá sī 'ĩ'di 'bǎjọ́ Yẹ̀sũ drĩlé́ gá. ¹⁹ Wó 'bá 'baní ru trajó tré rĩ sī, ìsụ́ kí gẹ̀rĩ́ sī fíjọ́ jọ́ agálé ku. Ìjọ́ 'dĩ́ sī, tų́ kí ụ̀rụgá́ jọ́ drị́ gá, unze kí tégulǎ 'bǎ ǎzĩ kí, ìsĩ́ kí 'ĩ'di vũrú́ Yẹ̀sũ drĩlé́ gá 'dólé ala gá sī 'ĩ'di 'bǎ bírĩsĩ́ trũ pírí. ²⁰ Yẹ̀sũ la mụ́ 'ĩ'bǎ ǎl'tǎnǎ íngópí yǎ rĩ ndrelé 'bo, jọ́, “Mǎ wōrĩ́, ìjọ́ ùnzí mídrị́ kí útrũ kí rá.”

²¹ 'Bá Fǎrĩsáyĩ rú rĩ kí imba'ba ǎzítǎnǎ Mùsǎ drị́ kí imbálépi 'dĩ́ kí abe ùrǎ kí ìjọ́ kí agálé cénĩ-cénĩ rú jọ́ kí, “Ágóbì́ ru 'balépi ǎdrónǎ rú 'dĩ́ ǎ'di 'i? ǎdrónǎ 'i ǎ'dũsĩ́ icó ìjọ́ ùnzí trũlé rá rĩ gá nĩ.” ²² Wó Yẹ̀sũ nĩ́ ìjọ́ 'ĩ'bǎ kí ùrǎlé kí ǎsĩ́ gǎlé rĩ cé, zị́ kí, “Ìmi ìjọ́ 'dĩ́ kí ùrǎ ìmi ǎsĩ́ gǎlé ìni ǎ'du ìjọ́ sī? ²³ Ìjọ́ íngō ǎnmatrḗ rú la nĩ yǎ, jọ́jọ́ la Ìjọ́ ùnzí mídrị́ kí útrũ kí rá rĩ 'i, jōku jọ́jọ́ la ‘Mí angá ụ̀rụgá́ ǎzıla ímụ́ rĩ 'i yǎ?” ²⁴ Wó ìjọ́ 'dĩ́ dó fḗ ìmi dó sī nĩ́ la Ngótĩ́ 'Bádrị́ 'bǎ ụ̀kpṓ cĩ ụ̀nókú́ drị́ gá 'dǎ sī ìjọ́ ùnzí trũjọ́.” Yẹ̀sũ jọ́ dó 'bá ǎcá trũ rĩ ní, “Mí angá ụ̀rụgá́, 'ĩ'du mĩ́ bírĩsĩ́ ǎzıla ímụ́ lícọ́ gá.” ²⁵ Cọtị́ ágóbì́ angá ụ̀rụgá́ 'bá pírí kí mífí́ trũ, 'dụ́ 'ĩ'di 'bǎ bírĩsĩ́ 'ĩ'di sī ru lajọ́ rĩ, mụ́ dó lícọ́ gá ǎdrónǎ ícúnǎ trũ. ²⁶ 'Bá pírí u'á kí ụ̀sũtǎnǎ sī.

Uṛĩ fi kí ásí gá ũkpõ Ādróná drî sî, ìcú kí Ādróná 'i, jọ kí, “Āndre ãko ãzì ũsũtáná ru la kí ãndrũ.”

Yésũ 'bã Lévĩ umvejó rĩ

(Mātáyō 9:9-13; Mārākō 2:13-17)

²⁷ Ijọ 'dĩ 'bã vúlé gá, Yésũ a'be tǝrǝmé 'dã 'i, ĩ'di 'bã mu agá, ndre 'bá mũsǝrǝ tralépi la ãngũ 'bá kí sî mũsǝrǝ 'bejọ rĩ gá, ru la Lévĩ 'i. * Yésũ jọ ĩ'dinĩ, “Mí ãbĩ ãma vú.”

²⁸ Lévĩ a'be ãko píri kî, angá urugá, bĩ dó Yésũ vú.

²⁹ Lévĩ 'bã ũmũ ãmbógó la lícǝ ĩ'didrî agá Yésũ nî, 'bá ãzì ĩndĩ rĩ kí 'bá mũsǝrǝ tralépi rĩ kí 'bá ãzì 'dĩ abe. ³⁰ Wó 'dã 'bã ũngúkú gá, 'bá Fãrísáyĩ rú rĩ kí imba'ba ãzítáná Mũsã drî kí imbalépi rĩ abe unu kí 'bá Yésũ 'bã imbalé rĩ kí bĩlé gá zì kí, “Ími íná na ãzĩla ãko mvu 'bá mũsǝrǝ tralépi 'dĩ abe vâ 'bá ũnzì 'dĩ abe la ã'du Ijọ sî?”

³¹ Yésũ umvi kí, “Bá ídri rĩ lě kí írúwá ku wó 'bá ãyání rú rĩ kí mu írúwá gá nĩ. ³² Má amũ ũnǝkú gá 'dólé 'bá múké rĩ 'baní lúlé la 'ba uja kí ásí ĩni ku. Má amũ 'bá ũnzì rĩ kí umvelé ásí uja jọ Ijọ ũnzì ĩ'badrî kî sî.”

Āko ú'dí rĩ usa kí ru ũku rĩ be ku

(Mātáyō 9:14-17; Mārākō 2:18-22)

³³ 'Bá ãzì rĩ jọ kí Yésũ ní, “Bá Yǝhánã 'bã imbalé rĩ kí íná gã nalé úmgbé sî Ādróná a'ijó, 'bá Fãrísáyĩ rú rĩ 'bã kí imbalé rĩ kí vâ 'dĩ áni ĩndĩ. Wó 'bá mídrĩ mî imbalé 'dĩ gã kí 'bãngá íná sáwã were ãni ku la ã'du sî?”

³⁴ Yésũ umvi ĩ'baní, “Āmũ ízígó drî 'bã kí drĩ adru agá ĩ'di andre gá 'dĩ, ícǝ ãmũ kí a'belé u'álé ãko ãzì nanâ kóru ízígó 'bã adru agá ĩ'ba abe cí rĩ gá rá yã? 'Dĩ áni la 'dáyũ!

³⁵ Wó ú'dú ãzì la amũ lé 'dĩ, ála mu ízígó 'dúlé ĩ'ba rú

* 5:27 Lévĩ 'bã rú ãzì rĩ Mātáyō 'i.

'dã rá. Ụ'dú 'dã kí dó ỉ'di 'bã wõrịka 'bã kí íná gǎjọ najọ rĩ 'i.”

³⁶ Yẹsũ jọ vâ ỉ'baní ỉjọ ỉjọ u'belé 'dĩ sị: “Bá icó bõngó ú'dí rĩ ụru' bá gá úkõ la ǎsílé sị ụkụ rĩ ịgbejọ la ku. Drĩ kí idé la 'dĩ 'bã áni rá yã áni, kí bõngó ú'dí 'dã iza, bõngó tá vâ ỉ'bã kí ǎsílé ú'dí 'dã ụru' bá gá rĩ icó kí ru ajílé bõngó ụkụ rĩ be ku. ³⁷ Ỉmi icó ịmbátáná mádrị kí icílé lǎ' bĩ ỉmi ǎni ỉdu rĩ abe ku. † ³⁸ 'Bá kí bāsí rá la wáyĩnĩ ụsũ ínirikó ú'dí rĩ kí agá. ³⁹ 'Bá lě kí vâ wáyĩnĩ ú'dí rĩ ku drĩ kí angá ụkụ rĩ mvùlé rĩ gá, ǎ'dusíku urre kí wáyĩnĩ ụkụ rĩ múké sị ndě ú'dí rĩ rá.”

6

Yẹsũ ỉ'di úpí Sábátũ drị 'i

(Mátáyõ 12:1-8; Mǎrǎkõ 2:23-28)

¹ Yẹsũ kí 'bá ỉ'di imbalé rĩ abe alị agá ámvù ǎná * ǎni la agá sị Sábátũ sị. 'Bá ỉ'di 'bã imbalé rĩ ỉ'dó kí ǎná drịkã ụndílé. Ani kí ǎná 'dã kí kí drị gá, na kí kí rá. ² 'Bá Fǎrísáyĩ rú la zị kí kị, “Ỉmi ỉjọ ǎzítáná 'bã ǎ'ílé idé Sábátũ sị ku rĩ idé Sábátũ sị ǎ'du ỉjọ sị?” †

³ Yẹsũ umvi ỉ'baní, “Ỉlǎ ỉjọ ándrá úpí Dǎwúdị 'bã idélé 'bá ỉ'didrị abe sáwǎ ỉ'bã kí adrujọ ǎbírị sị rĩ ku yǎ? ⁴ Fi jó ǎdróná drị agálé, a'dú mụkátí fělé ǎdróná nĩ, na wókõ la fě vâ wókõ ǎzị rĩ ǎgõbị ỉ'didrị 'dĩ 'banĩ. Wó ǎzítáná Yǎhúdị drị ǎ'ị ǎtalo ǎzị ní ǎko 'dã nalé ku pě lú 'bá ỉdétáná idélépí rĩ 'i á'dụsị.”

† ^{5:37} Tị 'bá Gĩrịkĩ rú rĩ 'badrị sị, sị kí, 'Bá icó kí vâ wáyĩnĩ ú'dí rĩ ụsùlé ínirikó ụkụ agá ku, drĩ kí ụsù la rá yã áni, wáyĩnĩ 'dã la ínirikó ụkụ icólépi ru 'a selépi ku 'dã asi rá. Wáyĩnĩ dó uja asulé vũrụ ǎzıla ínirikõ dó ru iza rá. * ^{6:1} Gĩrịkĩ tị sị ǎzıla Mündú tị sị ǎla ǎná 'dĩ umve ngánũ. † ^{6:2} 'Bá Yahúdị rú rĩ ǎ'ị kí únga ǎzị Sábátũ sị ku.

⁵ Yēsũ jọ ɪ'baní, “Ngótí 'Bádrî ɪ'di Úpí Sábátũ drí gá rĩ 'i.”

Yēsũ 'bā ágóbí drí acálépi rá rĩ adríjọ rĩ
(*Mātáyō 12:9-14; Mārākō 3:1-6*)

⁶ Sábátũ āzì rĩ sī Yēsũ mụ filé ímbátáná ímbálé āngũ Ādróná Ìnzjìjọ rĩ gá. Ágóbí āzì drí la āndá rĩ 'bā sī acájọ rá la 'dāá cí. ⁷ 'Bá Fārísáyī rú 'dī kí imba'ba āzítáná Mūsá drí kí ímbálépi 'dī abe ri kí jọ kí Yēsũ tị gá Ìjọ ịsụ sī ɪ'di drí gá Ìjọ lịjọ ɪ'di ɪ'bā āzítáná izajọ rĩ sī íngoní ru yā rĩ ndrũlé. Ìjọ 'dī sī, 'bā kí mịfí Yēsũ rú múké-múké ndrejọ la ɪ'di nõ 'bá adrí Sábátũ sī rá yā áni.

⁸ Wó Yēsũ nĩ Ìjọ ɪ'bā kí ũrálé kí ásí gâlé rĩ kí cé, jọ ágóbí drí áca trũ rĩ ní “Mí amú āzıla itu pá 'bá pírí kí drílé gá 'dā.” Idé ɪ'di Yēsũ 'bā jọlé ɪ'dinĩ rĩ áni. ⁹ 'Dī 'bā ũngúkú gá Yēsũ zì 'bá 'dī kī, “Āzítáná āmadrí Yāhúdĩ drí āɪ 'bá 'baní Ìjọ íngō idélé Sábátũ sī? Ìjọ múké rĩ idéjọ rĩ yā jọku Ìjọ ũnzí rĩ idéjọ rĩ yā; 'bá ídri pajọ yā jọku 'bá 'dijọ?” ¹⁰ Undré āngũ kí mịfí gā sī pírí, jọ dó ágóbí ní, “Mí Ìjũ ími drí 'dī 'i.” Ágóbí idé Ìjọ 'dā cécé Yēsũ 'bā jọlé rĩ áni, āzıla drí itu ru ālápítí ru. ¹¹ Ìjọ ru idélépi 'dī sī acá kí ũmbájírílí, i'dó kí Ìjọ jọlé kí drídríní gá kí ā'du idé Yēsũ uru'ba gá yā rĩ gá.

Yēsũ 'bā 'bá ímbálé mụdrí drí ɪrĩ kí ũpějọ ũpígóná ru rĩ

(*Mātáyō 10:1-4; Mārākō 3:13-19*)

¹² Ụ'dú 'dā 'bā vúlé gá cọtì, Yēsũ mụ tulé 'bé āzì sị gá Ādróná zìlé zì Ādróná ɪnì-ārā. ¹³ Ụ'bútì la sī umve 'bá ɪ'diní ímbálé rĩ kí amúlé ɪ'di rú 'dólé. Ūpě 'bá ɪ'diní ímbálé 'dī kí agá 'bá mụdrí drí ɪrĩ 'dī kí adrujọ ɪ'di 'bā ũpígona ru. ¹⁴ 'Bá 'dī kí rú: Sīmónĩ (Yēsũ 'bā umvelé Pétērō 'i rĩ) kí ádrípĩ Āndēriyā be, Yákó'bō kí ádrípĩ

Yõhánã be, Fílípõ 'i Bãrītõlõmãyõ 'i, ¹⁵ Mătáyõ 'i, Tõmãsĩ 'i, Yãkõ'bõ Ālífáyõ ngõpì 'i, Sĩmõnĩ angálèpi amụti 'bá ã'dí 'dìlèpi lějó adrujó 'bá Rùmĩ rú rĩ kí pálé gá ku rĩ 'i, ¹⁶ Yúdãsĩ † Yãkõ'bõ 'bã ngõpì 'i ãzĩla Yúdãsĩ Īsĩkãrĩyõtĩ acálèpi vúlè vúlè ru 'bá Yèsũ 'bã mėlè mbelèpi rĩ 'i.

Yèsũ imbá 'bá kî adrí vâ kî
(Mătáyõ 4:23-25)

¹⁷ Yèsũ la mụ asílè 'bé sị gálè vũrú 'dõlè ì'di 'bã 'bá ùpígõná ru rĩ abe 'bo, tu kí pá 'bá ì'didrí ì'di 'bã imbalé ù'bí 'dĩ kí abe ãngũ ule la agá. 'Bá ù'bíkãnã ru tralèpi angálèpi Yũdíyã agá vâ Yẽrúsãlèmũ gá ãzĩla tãwũnĩ ìyítĩ gá Túrõ gá ãzĩla vâ Sĩdõnĩ gá. ¹⁸ 'Bá 'dĩ amụ kí Yèsũ rú 'dõlè ìjõ ì'di tị gá rĩ arelé, ãzĩla amụ kí vâ ru fèlè adrílè ãyánĩ ì'bã rĩ kí agá. 'Bá vâ úrĩndĩ ùnzĩ 'bã sĩ ì'banĩ ùcõgõ fējõ 'dĩ amụ kí ìndĩ, adrí kí vâ rá. ¹⁹ 'Bá píri ù'bĩ kí Yèsũ uru 'bá alólè, ã'dusĩku ùkpõ Ādrõná drĩ rĩ ãzĩ ngalé ì'di rù sĩ 'bá kí adríjõ píri.

Sũsũ winjá kí 'bá triná be
(Mătáyõ 5:1-12)

²⁰ Yèsũ ndre ãngũ 'bá ì'di 'bã imbalé rĩ 'ba rùlè jõ,
“Ìmi drĩlèba ru ìmi 'bá lēmērí 'dĩ,
ã'dusĩku Súrú Ādrõná drĩ 'bũ gá rĩ ìmi ãni!
²¹ Ìmi Drĩlèba rú ìmi 'bá ãbĩrí 'bã fùlè ú'dì'da 'dĩ 'banĩ,
ã'dusĩku ìmi mụ agalé rá!
Ìmi drĩlèba rú ìmi 'bá áwãná awálèpi ú'dì'da 'dĩ,
ã'dusĩku ìmi drúzĩ vúlè vúlè ru gụgũ!
²² Ìmi Drĩlèba rú 'bá drĩ kí ìmi ngũ ùnzĩ,
drĩ kí ìmi gã úmgbé, drĩ kí ìmi u'dá,

† 6:16 Yúdãsĩ Yãkõ'bõ ngõpì ála ì'di umve Mătáyõ 10:3 agá Tãdáyõ 'i.

drĩ kí ìmi gã jojó la ìmi 'bá ùnzí la Ngótí 'Bádrî 'bã íjọ sī!

²³ “Ìmi u'á àyìkò sī sáwã íjọ 'dĩ 'bã kí ru idéjọ rĩ sī, ã'dusìku ì'bã áyíṣìkà fě kí ándrá vâ ùcõgõ nãbiya 'baní 'dĩ 'bã áni. Ìmi umvú àyìkò sī ã'dusìku Àdróná mba ìminí ùyá ázì tã àmbógó la 'bũ gálé 'dã.

²⁴ “Ìmi drîlẹ ùnzí ìmi 'bá àko trũ wẽwẽ rú 'dĩ; àyìkò ìmidrî ìmi ìsùlé 'dĩ àsĩ 'bãngá àndrũ 'bo.

²⁵ Ìmi drîlẹ ùnzí ìmi 'bá àko nalépi 'a gá tré àndrũ 'dĩ; àbírí la drúzí 'de ìmi dríko gá nĩ.

Ìmi drîlẹ ùnzí ìmi 'bá sí imve iyálépi gújọ àndrũ 'dĩ; ìmi vúlé vúlé ru drúzí m̀ndrẹ mvu áyú.

²⁶ Ìmi drîlẹ ùnzí ìmi 'bá 'bá pírí 'bã kí ipílẹ ipí-ìpí 'dĩ; ì'bã áyíṣìkà ipí kí ándrá vâ nãbiya ìnzò rú rĩ kí cécé 'dĩ 'bã áni.”

*'Bá Yésũ drî 'bã lě kí ì'bã m̀rọ' 'bá kí lělẹ
(Mátáyõ 5:38-48; 7:12a)*

²⁷ Yésũ mu ì'di 'bã ímbátánâ trũ drî gá jọ, “Wó álú ìminí ìmi 'bá áma arelépi 'dĩ: ìlě m̀rọ' 'bá ìmidrî kí lělẹ, ìmi idé íjọ múké 'bá ìmi ngũlépi ùnzí rĩ kí ọru 'bá gá. ²⁸ Ìwi sũsù 'bá ìmi alùlépi rĩ 'banî, ìzì Àdróná 'bá ìmi idélépi ùnzí rĩ 'banî. ²⁹ 'Bá ázì drî ìmi nábí úkõ àlu rĩ gá rĩ sa, mí uja vâ úkõ ázì rĩ salé ìndí. 'Bá ázì drî m̀ kótí pa, ífě 'bã 'dù sáti ìndí. ³⁰ Ífě àko 'bá pírí àko a'ílépi mídrí rĩ nî, mí a'í 'bá àko a'ílépi mídrí rĩ drí àrígó la ku. ³¹ Mí idé íjọ 'bá kí ọru 'bá gá cécé tá m̀ lělẹ 'ba idé kí míní rĩ 'bã áni.

³² “Ìdrî 'bá ìmi lělépi 'dĩ kí lě á'dùsì, àzàkoma la dó adru ìminí íngoní? Átã 'bá ùnzí rĩ lě kí vâ 'bá kí lělépi rĩ kí rá.

³³ Ìdrî m̀kè 'dĩ áni rĩ idé 'bá m̀kè idélépi ìminí rĩ 'baní á'dùsì, àzàkoma la ìminí íngoní? Átã 'bá ùnzí rĩ kí vâ m̀kè 'dĩ áni rĩ idé ìndí. ³⁴ Ìdrî m̀rọ' fě lú 'bá icólépi ùfělépi la

rá rĩ ní á'dùsĩ, ãzākoma la ãminí íngoní? Átã 'bá ùnzí rĩ kí vâ mŏrĩ fě 'bá ùnzí rĩ 'baní kí vâ ásí 'bã ì'baní ãrígó tì la ùfějò vùlé.

³⁵ “Bo ìlě mērŏ' 'bá ãmidrĩ kí cí, ãmi idé mükě kí uru' 'bá gá, ãfě ì'baní mŏrĩ ùfějã kóru. Íjŏ 'dĩ sĩ, ùyá ãmi ãni la ãmbógó ru ãzıla ãmi dó adru ãdrŏnjá ãmbógó Ūruga ãndãní rĩ 'bã anzì, ã'dusĩku ì'di ásí ãgbé ru 'bã ãwã'difŏ kóru ãzıla ùnzí 'dĩ 'baní. ³⁶ ãmi ásí 'bã adru ãgbé ru cécé ãmĩ Átèpì ãdrŏnjá ásí 'bã adrujŏ ãgbé ru rĩ sĩ.”

Ìlì íjŏ 'bá ãzì drĩ gá ku
(Mátáyŏ 7:1-5)

³⁷ “Ìlì íjŏ 'bá ãzì drĩ gá ku, ãdrŏnjá la mu íjŏ lile ãmi drĩ gá ku. ãzıla ìlì íjŏ 'bá drĩ gá ì'di ndějŏ la ku, ãdrŏnjá la mu íjŏ lile ãmi drĩ gá ãmi ndějŏ ku. ãmi a'be íjŏ ùnzí 'bá 'bã ãni ála vâ sĩ íjŏ ùnzí ãmidrĩ kí a'be rá. ³⁸ ãfě ãko 'bã 'baní, 'bã kí vâ sĩ ãminí ãko fě ãndĩ. ãdrŏnjá la ãminí ãko fě ãndrã kóru drĩ ndre la ãmi 'bã 'baní fě la ãndrã kóru ásí píri sĩ rĩ gá. Gērĩ ãmĩ ãko fějŏ 'bã 'baní rĩ ãdrŏnjá la vâ fě la ãminí 'dã 'bã ãni.”

³⁹ Yēsũ jŏ ì'baní Íjŏ u'bélé 'dĩ 'i, “'Bá mifĩ kóru rĩ icó vâ 'bã ãzì mifĩ kóru rĩ drĩ 'delé ku; drĩ 'de la rá, kí ãrĩ trá a'dé 'bũ agá. ⁴⁰ 'Bã ãmbálé ãmbã rĩ ndě ãmbápì ì'didrĩ ku; wŏ 'bã ãmbálé ãmbã rĩ drĩ ãmbátãnjá ì'di ãmbájŏ rĩ de 'bo, ì'di adru cécé 'bã ì'di ãmbálépi rĩ ãni.

⁴¹ “Mi ife fú mí ádrípì mifĩ gá rĩ ndre rá, wŏ mí icó ásí 'bãlé ãgórókŏ'bŏ ãmi mgbã rĩ mifĩ gá rĩ drĩ gá ku ã'du sĩ?
⁴² Mí icó jŏlé la, ‘Má ádrípì, mí ají má ãpě ife fú ãmi mifĩ gá rĩ 'i,’ wŏ mí icó ãgórókŏ'bŏ ãmi mgbã rĩ mifĩ gá rĩ ndrelé ku íngoní ru? ãmi 'bã ru 'bãlépi ãnĩ íjŏ cé 'dĩ! Drĩdrĩ la mí ãpě ãgórókŏ'bŏ ãmi mgbã rĩ mifĩ gá rĩ ráká íjŏ 'dĩ sĩ,

mi dó sī āngũ ndre ālá ru ife fú mí ádrípì mīfí gá rī āpējō ĩndō.”

Ife āka la be

(Mātáyō 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ “Ife múké rī ka ífí ũnzí la ku, jōku ife ũnzí rī ka ífí múké la ku. ⁴⁴ Ála ife ālu-ālu nĩ ífí ĩ'di 'bã kalé rī sī; ícō wōmbē ātilé ilá ụrụ'bá gá jōku úlúgó āka ātilé úcìkí ụrụ'bá gá ku. ⁴⁵ 'Bá múké rī la 'bé Íjọ múké rī ají angájó ásí ĩ'di āni galépi tré ũnĩ sī rī agá; wó 'bá ũnzí rī la Íjọ ũnzí rī ají angájó ásí ĩ'di āni galépi tré ũnzíkānā sī rī agá. Tị la Íjọ galépi ásí agâlé tré rī jọ áyụ.”

'Bá ịrị jó sịlépi rī kī

(Mātáyō 7:24-27)

⁴⁶ “Īmi áma umve, Úpí Úpí, wó ĩmi idé Íjọ mâ lūlé ĩminí rī kí ku ā'du sī? ⁴⁷ 'Bá amŭlépi má rŭ āzıla Íjọ mádrĭ kí arelépi rī āzıla tā la mbalépi rī, ma ĩminí lŭ la ĩ'di cécé 'dĩ 'bã áni. ⁴⁸ ĩ'di 'bá ĩ'di 'bã jó sịlépi, 'bŭ galépi mgbi ĩndŭ la ātĭlépi írā sī rī áni. Īyĭ la adĭ jó ụrŭ'bá gā sī ícō ĩ'di ayalé ku, ā'dusĭku ĩ'di sĭjọ ũkpó ru múké-múké rī sī. ⁴⁹ Wó 'bá Íjọ mádrĭ arelépi la rá tā la mbalépi ku rī ĩ'di 'bá jó sịlépi ĩndŭ la ārĭlépi vŭrŭ lé írā sī ku rī áni; ĩyĭ drĭ dĭ ụrŭ'bá la gā sī ĩ'di gbōgbō a'dé rá a'déjá la 'bã rōyō ĩ'di 'bã sī andijó 'dā ĩ ũnzí.”

7

Yésŭ 'bã ātĭ'bo āsĭkārĭ 'bã āmbógó drĭ adrijó rī

(Mātáyō 8:5-13)

¹ Yésŭ la mu Íjọ 'dĩ kí delé jolé pírí 'bá 'baní 'bo, mu dó Kāpēřēnāwŭmĭ gá. ² Āsĭkārĭ āmbógó Rŭmĭ rŭ 'dāá la 'bã ātĭ'bo ĩ'di 'bã lēlé ambamba la cí, ĩ'di āyánĭ rŭ ũnzí-ũnzí lē drālé drā-drā. ³ Āmbógó 'dĩ la mu Íjọ arelé Yésŭ drĭ

gá 'bo, pẽ 'bá ãyõ 'bá Yãhúdĩ rú la kí tị ã'di a'íle amúlé ã'di 'bã áti'bó 'dã adríle. ⁴ 'Bá 'dĩ amụ kí Yésũ rú 'dölé. A'í kí ã'di ásí pírí sī, “Ágóbí 'dĩ ãndá-ãndá ru lē mī ãzākoma rá. ⁵ Lē 'bá ãmadrĩ kí rá ãzila sị vā ãmaní ãngũ Ādróná ĩnzĩjọ rĩ rá.”

⁶ Yésũ mụ 'bá ãyõ Yãhúdĩ drĩ 'dĩ abe. Kí dó mụ acalé ãni rú lícọ tị gá 'bo, ãsikáři ãmbógó pẽ ã'di 'bã wõrĩka ãzi kí tị ãjọ 'dĩ jolé Yésũ nĩ, “Āmbógó, ífẽ míní ãcögõ ãni ku. Icó míní afíjọ mádrĩ jọ agá 'dölé ku, ⁷ ã'dusiku má adru 'bá múké la ku amújọ ími drĩlẹ gá. Wó ãjọ lú ãjọ tị sī áti'bó mádrĩ dó sī adrí rá. ⁸ Wó ma mã ngá 'bá ãzítáná pálé gá la, ãsikáři áma pálé gá la kí vā cí. Ádrĩ jọ la 'dĩ ní, ímụ ã'di mụ rá, ãzila ãzi 'dã ní, mí amú, ã'di amú rá. Ádrĩ jọ la áti'bó mádrĩ ní, 'ba idé ãni ã'di idé la rá.” ⁹ Yésũ ãsũ-ũsũ, ã'di mụ ãjọ ágóbí 'dĩ 'bã jolé rĩ arelé 'bo, uja tị 'bá ãbĩ ã'di vú ãbĩlẹpi 'dĩ 'ba rú 'dölé jọ, “Ájọ ĩminí, mã ãsũ drĩ ãzítáná ãmbógó 'dĩ 'bã áni la ku, ĩsĩrayĩlĩ ãngbã agá 'dã vā yu!” ¹⁰ 'Dã 'bã ãngúkú 'bá tá tị ãpělẹ 'dã gõ kí dó vúlé ãmbógó drĩko gálé, ãsũ kí dó áti'bô múké.

Yésũ inga ãkú ãwúzĩ ru rĩ 'bã ngópi 'i

¹¹ 'Dã 'bã vúlé gá were rú, Yésũ mụ tõrómé umvelé Nãyĩnĩ 'i rĩ gá, 'bá ã'di 'bã imbalé rĩ bĩ kí ã'di vú 'bá ru tralẹpi wẽwẽ rú rĩ abe ĩndĩ. ¹² Yésũ kí mụ acalé ãni rú tõrómé 'dã 'bã kējítĩ gá 'bo, 'bá ãvũ trũ la kí ãfũ agá ãmvé 'dölé. Ágóbí dralẹpi 'dã ã'di lú ngótĩ ágóbí ãkú ãwúzĩ ru 'dã ãni la rú nĩ, 'bá tõrómé 'dã agá 'dãã rĩ kí pírĩ atrá kí ru awalé ãkú andre gá. ¹³ Úpĩ Yésũ la mụ ã'di ízákizã ndrelé 'bo, ásí la gá ãcögõ fi cí, jọ ã'dinĩ, “Mí awá ku.” ¹⁴ Mụ sãndúkũ ãvũ 'dujọ rĩ alólé, gbõgbõ 'bá ãvũ 'dulẹpi rĩ tu kí pá cí. Yésũ jọ, “Kãrĩlẹ ájọ míní mí angá urugál!” ¹⁵ Cõtĩ

ágóbí tá drálépi rá 'dĩ angá rilé ãndú sī, āzila i'dó íjò jolé. Yésũ fě dó ĩ'di andrē drīlé.

¹⁶ 'Bá tá wěwě rú 'dĩ acá kí ũrĩ sī, icú kí Ādrónã rú jò kí, “Nábĩ āmbógó la angá āma drīdrīnjĩ gá 'bo! Āndre Ādrónã 'bã drĩ 'bá kí upajó rĩ 'bo!” ¹⁷ Íjò Yésũ 'bã idélé ú'dú 'dã sī rĩ kũ súrú Yũdíyã drĩ 'dã agá píri, āzila fũ vã kpere súrú andre la gá 'dãá rĩ gá ĩndĩ.

Yésũ kí Yōhánã Bãbũtĩzĩ fělépi rĩ be
(Mātáyō 11:2-19)

¹⁸ 'Bá Yōhánã Bãbũtĩzĩ fělépi rĩ 'bã imbálé rĩ nze kí ĩ'dinĩ íjò píri Yésũ 'bã idélé 'dĩ kí vú. Umve 'bá ĩrĩ kí drīdrīnjĩ gá. ¹⁹ Pě kí tĩ Úpí rŭlé ĩ'di zijó, “Mi 'bá jolé ĩ'di amú rĩ 'i yã, jòku ātē 'bá āzĩ ndú la yã?” ²⁰ 'Bá tá ĩrĩ tĩ āpělé 'dĩ kí mũ acálé Yésũ rŭlé 'bo, jò kí ĩ'dinĩ, “Yōhánã Bãbũtĩzĩ fělépi rĩ āpě āma tĩ mí rú 'dólé ími zijó, ‘Mi 'bá jolé ĩ'di amú rĩ 'i yã, jòku ātē 'bá āzĩ ndú la yã?’ ”

²¹ Sávã 'dã agá 'dãá, Yésũ adrí 'bá wěwě rú āyánĩ ũví ndú-ndú trũ 'dĩ kí, adro úrindĩ ũnzĩ kí, āzila nzĩ vã 'bá jō āngũ ndrelépi ku 'dĩ kí mĩfĩ. ²² Umvi dó 'bá Yōhánã 'bã imbálé 'dĩ kí jò, “Ígō vúlé Yōhánã rŭlé āzila ĩlũ ĩ'dinĩ íjò ĩminĩ arelé āzila ĩminĩ ndrelé 'bo 'dĩ kí: 'bá mĩfĩ kóru rĩ kí āngũ ndre rá, 'bá ācá trũ rĩ kí acĩ rá, 'bá ārí 'bã nalé rá rĩ adrí kí rá, 'bá bĩlẹ kóru rĩ kí íjò are rá, 'bá drálépi rá rĩ angá kí idri rú rá, āzila ála íjò mgbã rĩ ũlũ 'bá lēmēri rĩ 'banĩ. ²³ Drīlẹba 'bá ābálépi áma íjò sī ku rĩ nĩ!”

²⁴ 'Bá Yōhánã 'bã tĩ āpělé 'dĩ kí mũ mŭlé 'bo, Yésũ i'dó íjò jolé ũ'bĩ 'banĩ Yōhánã drĩ gá: “Ífũ ándrá mŭlé Yōhánã rŭ āngũ kótórō rú rĩ gálé ā'du gá? 'Bá íjò ĩ'didrĩ kí ru ujajó ujã cécé ũzú ālúkúkũ 'bã ayalé rĩ áni rĩ ndrelé yã? ²⁵ Wó Drĩ adru 'dĩ 'bã áni ku, ĩfũ ándrá āmvélé ā'du ndrelé yã? 'Bá bōngó ũniyambamba ājě rú rĩ sŭlépi rĩ ndrelé yã?

Yṁ, 'bá bōngó ãjě rú rĩ kí sũlépi ãzĩla u'álépi ídri ányátrě agá rĩ kí ála kí ʒsú āngũ úpi 'bã kí sī u'ájó rĩ agá. ²⁶ Wó ifũ ándrá āmvélé mṁlé ā'du ndrelé yā? Nábĩ ndrelé yā? Āndá, ájṁ ĩminí, ndě nábĩ rá. ²⁷ 'Dĩ 'bá ʒjṁ sĩjṁ drĩ la gá búkũ Ādróná drĩ agá jṁlépi la:

“Índre drĩ! Ma mṁ mâ 'bá ʒjṁ ujílépi la tĩ pélé ími drĩlé gálé 'dĩ,

ĩ'di mṁ gěřĩ idélé míní ími drĩlé gálé.’ †

²⁸ Ālũ ĩminí, 'bá ũkú 'bã tĩlé 'dĩ kí drĩdrĩjĩ gá, 'bá āzĩ Yōhánã ndělépi rá la 'dáyṁ. Wó 'bá ĩmbíráná ru Súrũ Ādróná drĩ agá rĩ ndě ĩ'di rá.” ²⁹ Kí mṁ ʒjṁ 'dĩ arelé 'bo, 'bá pírĩ kí 'bá mṁsṁrṁ tralépi rĩ kí abe ā'ĩ kí gěřĩ Ādróná drĩ kpĩ rĩ gá rá, ā'dusĩku Yōhánã fě ándrá ĩ'banĩ bābũtĩzĩ nĩ. ³⁰ Wó 'bá Fārĩsáyĩ rú rĩ kí 'bá āzĩtáná imbálépi 'dĩ abe gá kí ʒjṁ Ādróná 'bã itulé ĩ'banĩ rĩ úmgbé, ā'dusĩku ā'ĩ kí Yōhánã ní ĩ'banĩ bābũtĩzĩ fělé ku.

³¹ Yésũ zĩ, “Ma 'bá áyi 'dĩ agá rĩ kí ũ'bĩ ā'du sī āzĩla kí indré ā'du áni? ³² Kí cécé anzĩ rilépi āngũ ĩ'ba āni avájó rĩ kí agá āzĩla ĩ'bã āzĩ kí umvelépi,

“Āngo ĩminí úngó ũkú ĩgbānjá drĩ kí,
wó ĩtu úngólé kí ku!

Āngo vā ĩminí úngó ũcōgō āřĩ kĩ,

wó ĩmi adru vā ũcōgō sī ku,’ rĩ kí áni.

³³ Yōhánã Bābũtĩzĩ fělépi rĩ amũ mvṁ wáyĩnĩ ku, na vā íná ku wó ʒjṁ, 'Í'di úrĩndĩ ũnzĩ trũ!’ ³⁴ Wó Ngótĩ 'Bádrĩ amũ, na ākónã rá, mvṁ vā wáyĩnĩ rá, wó ʒjṁ, ‘Índre ĩ'di! ĩ'di 'bá āngũ nalépi rṁmgbṁ ru la āzĩla ĩměřalépi íwá sī la, ĩ'di wṁřĩ 'bá mṁsṁrṁ tralépi rĩ 'bã āni 'bá drolé āmvé rĩ abe la!’ ³⁵ Wó ũndũwã Ādróná drĩ la 'dá pĩřĩ rá la 'bá ā'ĩlépi la rá rĩ 'ba rũ sī.”

† 7:27 Málákĩ 3:1

Yésũ 'bã adrujó Sĩmõnĩ Fãrĩsáyĩ rú rĩ drĩ jó agá rĩ

³⁶ 'Bã Fãrĩsáyĩ rú rĩ kí drĩdrĩnĩ gá Sĩmõnĩ umve Yésũ 'i ínã nalé 'ĩ'di be 'ĩ'didríkogâlé, Yésũ ã'ĩ 'ĩ'di 'bã umvenjá 'dã rá, ri dó vũrú 'ĩ'didrí jó agá 'dãá sĩ ínã najó. ³⁷ Ūkú ãzí ãwú la táwũnĩ 'dã agá 'dãá cí. 'ĩ'di mu arelé la Yésũ la ínã na Sĩmõnĩ Fãrĩsáyĩ rú rĩ drĩ jó agá, a'dũ cùpã ãdu ngũlépi vĩrĩ ãjẽ nalépi ãmbógó la trũ afijó jó agá 'dólé. ³⁸ Ávũ vũrú Yésũ 'bã pá kí andre gá. Áwãñã trũ ũsũ mĩndrẽ Yésũ 'bã pá gá. Li mĩndrẽ 'dã kí drĩ'bĩ 'ĩ'di drĩkã gá rĩ sĩ, ndrũ pá la ãzĩla ũsũ ãdu ngũlépi ãjĩ trũ vĩrĩ 'dã pá la gá. ³⁹ Ágõbĩ tá Fãrĩsáyĩ rú 'dĩ la mu 'ĩjõ ru idélépi 'dĩ kí ndrélé ãzĩla ũkú 'dĩ nĩlélé 'ĩ'di ã'di 'i yã rĩ gá 'bo, ũrã 'ĩjõ 'ĩ'di ásĩ gá cénĩ-cénĩ rú, “'ĩjõ 'dĩ 'i'da Yésũ adru nábĩ ku. Ádrónã drĩ ájé ãndã-ãndã ru tĩ la ãpẽ nĩ, 'ĩ'di tá nĩ la ũkú 'ĩ alólépi 'dĩ 'ĩ'di ũkú íngonĩ la yã rĩ gá cé. 'ĩ'di ũkú 'ĩjõ ũnzĩ idélépi la.”

⁴⁰ 'Dã 'bã vúlé gá Yésũ jõ 'ĩjõ ãzĩla umvi Sĩmõnĩ 'i ũrãtãñã tá 'ĩ'di 'bã ũrãlé 'dã sĩ jõ, “Sĩmõnĩ, álé 'ĩjõ ãzí jolé mĩnĩ.” Sĩmõnĩ jõ 'ĩ'dinĩ, 'dã múké, Ímbápĩ, 'ĩjõ 'ĩjõ mĩ lèlè jolé mánĩ rĩ 'i. ⁴¹ Yésũ ũlũ 'ĩ'dinĩ á'dígó 'dĩ 'i, “Ágõbĩ ãzí ándrá ãlu fẽ 'ĩ'di séndẽ tãmbalé ãgõbĩ 'ĩrĩ 'badrĩ; fẽ ãlu rĩ drĩ séndẽ ífĩ-ífi túrú tówú fẽ vã ãzí rĩ drĩ séndẽ ífĩ-ífi kãlĩ tówú. ⁴² Wó 'bã 'ĩrĩ 'dĩ kí drĩdrĩnĩ gá 'bã ãzí ãlu ágõbĩ 'dĩ 'bã séndẽ ũfèlépi rá la yũ, 'ĩjõ 'dĩ sĩ uja dó kí trülé ásĩ píri sĩ rá mõrĩ 'ĩ'bã kí 'dũlé 'dã kí sĩ. Mĩnĩ ũrãjõ la rĩ sĩ, 'bã 'ĩrĩ 'dĩ kí drĩdrĩnĩ gá íngõ la 'ĩ'di lã ãndãnĩ la nĩ?”

⁴³ Sĩmõnĩ umvi, “Ma ũrã ágõbĩ mõrĩ ãmbógó ãndãnĩ trülé rá rĩ 'i.” Yésũ jõ 'ĩ'dinĩ, “'ĩjõ mĩ jolé 'dĩ 'ĩ'di ãndã.” ⁴⁴ Uja tĩ ũkú rũlé, jõ Sĩmõnĩ ní, “Índre drĩ ũkú ãvũlépi vũrú 'dĩ 'i mánĩ afijó mĩdrĩko gá 'dã 'bo rĩ sĩ, ífẽ mánĩ 'ĩyĩ mánĩ sĩ pũtrũ áma pá gá 'dĩ kí ũjĩ jó ku, wó ũkú 'dĩ ũjĩ

áma pá kí m̀ndrɛ ɪ'di m̀fí gá rĩ sĩ ǎzĩla li vâ kí drĩ'bí ɪ'di drĩkã gá rĩ sĩ kí 'bãjõ ǎ'í ru. ⁴⁵ Mí a'í ma mídrĩko gá 'dölé zilé amvuná sĩ ku wó 'dó tá áma pá ndrulé mâ tá amú agá kpere ú'dí'da. * ⁴⁶ Ísũ ǎdu áma drĩkã gá ku wó ũkú 'dĩ ũsũ ǎdu ɪ'di ǎni ngũlépi ndrĩ-ndrĩ rĩ áma pá kí agá ⁴⁷ ǎlũ míní íni, ũkú 'dĩ lě ma ambamba. 'Dĩ icé átrũ ɪ'di íjõ ũnzí ɪ'di 'bã idélé wěwě rú rĩ kí agá rá.”

⁴⁸ 'Dã 'bã ũngúkú gá Yésũ jõ ɪ'diní “Útrũ mi íjõ ũnzí mĩ rĩ kí agá rá.”

⁴⁹ 'Bá ǎzí íná nalépi ɪ'di be 'dǎá rĩ 'dó kí íjõ jolé kí drĩdrĩjĩ gá cénĩ-cénĩ, “Ágóbí 'dĩ ũrã ɪ'di ǎ'di 'i m̀ulépi íjõ ũnzí ũtrũ trũ rĩ?” ⁵⁰ Wó Yésũ jõ ũkú ní, “ǎ'ítáná mídrĩ pa mi 'bo; ímũ ásí ígbě sĩ.”

8

Ūkú ǎzí m̀ulépi Yésũ trũ rĩ kí

¹ Ū'dú ǎzí sĩ Yésũ ri acilé tǔrómé kí agá sĩ íjõ mgbã Súrú ǎdróná drĩ rĩ ũlũ trũ. Ímbá'ba m̀udrĩ drĩ ɪ'ĩ 'dĩ m̀ú kí ɪ'di trũ, ² ũkú ǎzí ǎndrá ɪ'di 'bã úríní ũnzí ǎdrójó ǎzĩla ɪ'di 'bã ǎdrílé ǎyání sĩ 'dĩ m̀ú kí vâ ɪ'di abe ɪndĩ; Mǎrĩyámũ, (umvelé Mǎgǎdēlénã rĩ), úríní ũnzí ǎzĩrĩ ǎdrojó ala gá rĩ. ³ Jũwánã ágõ rú la Cúzã ǎndrá 'bã ǎzí ngalépi Hēródě drĩko gá rĩ; ǎzĩla Sũzánã, ũkú ǎzí ũ'bí la abe ǎko ɪ'badrĩ kí fělépi Yésũ kí ǎzã kojó ímbá'ba ɪ'didrĩ abe rĩ.

Íjõ u'belé 'bã ũri kpělépi rĩ drĩ rĩ

(*Mǎtáyõ 13:1-9; Mǎrǎkõ 4:1-9*)

⁴ 'Bá ri kí amúlé Yésũ rú 'dölé angájó tǔrómé kí agálé, 'bá kí m̀ú calé ũ'bí ru 'bo, Yésũ jõ ɪ'baní íjõ u'bénjá 'dĩ 'i. ⁵ “Ū'dú ǎzí sĩ ágóbí ǎzí fũ m̀ulé ũri kpělé, ɪ'di 'bã ũri kpě

* ^{7:45} Ūkú 'dĩ amú Yésũ pá ndrulé ícétáná ru sĩ ǎwã'difõ fějõ ɪ'di nĩ.

agá ámvú agá 'dâ, âzí rĩ 'de kí gẽrĩ tị gá, âtu kí pá sĩ, ãriṅa 'bũ gá rĩ ti kí kí rá. ⁶ Ází rĩ u'de kí ãngũ írākí ru rĩ agá, kí mu angálé 'bo, uja kí 'ilé rá ãngũ ácí sĩ.

⁷ “Ūri ãzí rĩ u'de kí ãvúkí ũcĩkĩ trũ rĩ agá, zo kí ãvúkí ũcĩkĩ trũ rĩ abe ãlu inzí kí ízókí la kí vu kí kí ra. ⁸ Ází rĩ u'de kí ũnókú vũ ízá trũ rĩ agá, zo kí rá ka kí ífí túrú ãlu.” Yésũ de íjọ jọ agá, “Bá bĩlẹ trũ íjọ arelépi rĩ 'bã are íjọ 'dĩ 'i.”

Ijọ u'belé 'dĩ kí 'bã ífí

(Mātáyō 13:10-17; Mārākō 4:10-12)

⁹ Bá rĩ'di 'bã imbálé rĩ zị kí Yésũ íjọ u'belé 'dĩ 'bã ífí íngoní yã rĩ sĩ. ¹⁰ Umvi kí, “Úfě nĩtáná íjọ zĩlẹ zĩ-zĩ Súrú Ādróná drị 'bũ gá rĩ drị íminí, wó 'bá ãzí rĩ 'baní rĩ'di amú íjọ u'béná agá sĩ,

“ ‘Mífí la kí adru mgbọ ndre kí ãngũ ku,
kí are la rá vã kí ífí la ku.’ †

Yésũ icé íjọ u'béná 'bã ífí

(Mātáyō 13:18-23; Mārākō 4:13-20)

¹¹ “Íjọ u'belé rĩ 'bã ífí íni: ũri rĩ'di íjọ Ādróná drị 'i. ¹² Ūri 'delépi gẽrĩ tị gá rĩ icé 'bá íjọ 'dĩ arelépi rá 'bo, Sítání 'bã amújọ 'dujó la kí ásí gá 'dâ rá, kí ụtríjọ 'bã ã'ĩ kí ku 'bã pa kí vã sĩ ru ku rĩ. ¹³ Ūri 'delépi írākí agá rĩ kí 'bá íjọ 'dĩ arelépi ã'ílépi la ãyĩkō sĩ wó fi kí ásí la agálé álí ku rĩ kî; kí ã'ĩ la sáwã werená sĩ wó íjọ drị kí ũ'bĩ 'bo kí a'dé rá. ¹⁴ Ūri 'delépi ũcĩkĩ agá rĩ icé 'bá íjọ 'dĩ arelépi rá, 'bo ũrātáná ãzıla málí ãyĩkō ũnókú 'dĩ agá rĩ la kí inzí, 'bo ũri kí agá rĩ la ãfũ múnímúní ru. ¹⁵ Ūri 'delépi ũnókú múké rĩ agá rĩ kí 'bá íjọ 'dĩ arelépi rá, tã la mbalépi ásí múké ãzıla mgbã rĩ agá kpere rĩ'di 'bã ífí ka agá rĩ 'i.

† 8:10 Ísáyã 6:9

Tárã akulé ãkójó sĩ rĩ
(*Mãrákõ 4:21-25*)

¹⁶ “Bá kí tãrã tĩ 'bã adru tĩ akulé ãkójó sĩ jòku zĩjò la gbólò ìndú gá ku. Kí ì'di 'bã rá la ãngũ ì'diní sĩ ãngũ jijó rĩ agá, 'bá drĩ kí sĩ afí jò agá 'dólé kî sĩ ãngũ ndre. ¹⁷ ãko zĩlè zĩ-zĩ rĩ ála drúzí ì'di i'da tondolò, jòku ãko a'bólé a'bô rĩ kí ála kí drĩ gá íjò nĩ rá ãzĩla ála ì'di 'bã ãngũ ule gá. ¹⁸ Ìmi adru mifí trũ íjò ìmĩ arelé rĩ sĩ, ã'dusíku 'bá adrulépi ãko trũ rĩ ní ála ãzĩla ù'bã drĩ la gá, wó 'bá ãko kóru rĩ drĩ ì'di ùrálè trũ adrujò ìmbíráná rĩ ála 'dù la ì'di drĩ 'dã rá.”

Yésũ ãndrè kí ádrípíka abe
(*Mãtáyõ 12:46-50; Mãrákõ 3:31-35*)

¹⁹ Yésũ 'bã ãndrè kí ádrípíka abe amú kí ì'di rú, wó icó kí ì'di ndrelé ku ã'dusíku 'bá kí ù'bí-ù'bí. ²⁰ 'Bá ãzì jò ì'diní, “Mĩ ãndrè kí mí ádrípíka abe utu kí pá ãmvé 'dò, lè kí ìmi ndrelé.” ²¹ Yésũ umvi, “Mã ãndrè ãzĩla má ádrípíka kí 'bá íjò Ádróná drĩ rĩ arelépi vã ãzì la ngalépi rá rĩ kí.”

Yésũ atrí ãlúkúkũ
(*Mãtáyõ 8:23-27; Mãrákõ 4:35-41*)

²² Ú'dú ãlu Yésũ jò 'bá ì'di 'bã imbálé rĩ 'baní, “Ãza kí mĩrĩ 'bã 'á 'dã sĩ.” Fi kí dó í'bó agá i'dó kí dó mụlé. ²³ Ì'bã kí mụ agá ú'dú 'be Yésũ rá. Gbõgbõ ãlúkúkũ ùkpó la i'dó lilé mĩrĩ agá 'dãá, ìyí i'dó ru gbálé í'bó agá, i'dó dó sĩ 'delé ìyí ìndú íjò acá dó ùnzí. ²⁴ Ìmbá'bá, mụ kí Yésũ ingalé jò kí “Ãmbógó la! Ãmbógó la! Ãma úgólé ìmvúlé 'dò fô!” Yésũ angá urugá, angá ãlúkúkũ drĩ gá ãzĩla ìyí ungalépi tũlätũlä rĩ drĩ gá uri rá ãzĩla ãngũ ìgbe dó ndrú. ²⁵ Jò dó 'bá ì'di bã imbálé rĩ 'baní, “Ã'ítáná ìmidrĩ rĩ íngölé yã?” Wó ri kí ùsũlè ùsũ ãzĩla idé kí vã ùrĩ sĩ ùzì kí ru kí drĩdrĩnĩ gá, “Bá 'dĩ ãmgbã rĩ gá ã'di 'i? Uzálépi ãlúkúkũ drĩ gá ãzĩla ìyí ungalépi tũlätũlä 'dĩ 'bã kí tĩ la arejò rá rĩ?”

Yésũ adri 'bá úrindí ũnzí trũ azalépi aza-azâ rĩ
(Mâtáyô 8:28-34; Mârákô 5:1-20)

²⁶ Yésũ kí 'bá ĩ'di 'bã imbálé rĩ abe za kí ãngũ Gěrāsénĩ gá angájó Gálĩĩĩ gá 'dĩ ru ndrelépi ãlu 'á 'dã sĩ rĩ be rĩ. ²⁷ Yésũ la mu asĩlé í'bó agá ĩyĩtĩ gá 'dãá, ágóbĩ úrindí ũnzí trũ rĩ amũ drĩ ufulé ĩ'di be angájó tǝrǝmǝ 'dã agâlé. Ágóbĩ 'dã ri u'álé pĩlĩlĩ ru, jó kóru ụ'dũ ãzo rú, wó rá la ĩnadrĩ 'bã ũjĩgǝ agâ sĩ. ²⁸ ĩ'di mu Yésũ ndrelé 'bo, i'dó uzalé 'be ru Yésũ pálé gá jǝ, “Yésũ Ādrǝnjá ụrụgá ãndãnĩ rĩ 'bã Ngǝpĩ, ilǝ má rú ã'du yã? Má a'ĩ mi áma idéjǝ ũnzĩ ku.” ²⁹⁻³¹ Pálé ũ'bĩ úrindí ũnzĩ rĩ ĩ'di ĩcãndĩlé ũkpǝ sĩ mãbũsũ rú tãni ĩ'di pá umbéjǝ drĩ abe ĩmve sĩ tĩ, ĩ'di kí ayu rá, kí vã ĩ'di dro ãngũ kǝtǝrǝ rú ásé agá 'dã gâlé. Yésũ zĩ ágóbĩ 'dĩ 'i, “ĩmi rú ã'di 'i?” Umvi ĩ'di, “Áma rú wǝwǝ rú 'i” ã'dusĩku úrindí ũnzĩ wǝwǝ rú fi kí ĩ'di drĩkã gá nĩ. Ágóbĩ jǝ ĩjǝ 'dĩ ĩni la ã'dusĩku Yésũ lǝ úrindí ũnzĩ ĩ'di drĩkã gá rĩ 'bã fũ kí ándrá rá. Úrindí ũnzĩ 'dã a'ĩ kí Yésũ siri-siri 'bã pǝ kí tĩ 'bũ kĩrĩ 'dã agâlé ku.

³² Úrindí ũnzĩ 'bã kí mãmálá Yésũ 'bã a'be kí muélé filé ĩzǝgǝ kí agá, ã'ĩ ĩ'banĩ rá. ³³ Úrindí ũnzĩ ãfũ kí ágóbĩ agâlé, mu kí filé ĩzǝgǝ kí agâlé, ĩzǝgǝ ũ'bĩ 'dĩ kpǝ kí rĩ cǝlé 'bé 'bã ãngũ cĩkĩcĩkĩ 'dã gâ sĩ u'delé ĩmvúlé mĩrĩ agâlé.

³⁴ Ágóbĩ ĩzǝgǝ kí ucélépi rĩ kí mu ĩjǝ ru idélépi 'dã kí ndrelé 'bo, ce kí ru unction sĩ muélé ĩjǝ 'dĩ lũlé tǝrǝmǝ gâlé ãzĩla 'bá andre la gá 'dãá rĩ 'banĩ. ³⁵ 'Bá 'dã ãfũ kí amúlé ĩjǝ ru idélépi 'dã kí ndrelé, kí mu amúlé Yésũ rú 'dólé 'bo, ĩsũ kí ágóbĩ úrindí ũnzĩ 'bã kĩ sĩ ãfũjǝ ĩ'di rú rá rĩ ri Yésũ 'bã pálé gá bǝngǝ trũ ãzĩla unction ĩjǝ ũrãlépi múké rĩ agá, wó idé kí pĩrĩ ũrĩ sĩ. ³⁶ 'Bá ĩjǝ ru idélépi 'dã ndrelépi cǝ rĩ nze kí ĩjǝ ágóbĩ úrindí ũnzĩ trũ 'dĩ adri ĩgonĩ ru yã rĩ vú 'bá 'banĩ nĩ. ³⁷ 'Bá Gěrāsénĩ gá 'dãá rĩ a'ĩ kí Yésũ 'i

ãngũ a'bejò rá ã'dusĩku ũrĩ fi kí ásí gá ambamba. Íjò 'dĩ sī, Yésũ fi dó í'bo agá a'be dó sī ãngũ 'dã rá. ³⁸ Ágóbì úrindí ũnzí 'bã kí a'belé rá 'dĩ a'í Yésũ 'i jò, “Lê ámu mí be ãndĩ.” Wó Yésũ pẽ ã'di tì jò, ³⁹ “Ígõ vúlé lícò gâlê, ãzila ínze 'bã 'baní íjò Ádrónã 'bã idélé míní 'dĩ vú.” Ágóbì mu dó rá ãzila nze dó íjò Yésũ 'bã idélé ã'diní 'dĩ kí vú táwũnĩ agá 'dãá pírí.

*Yáyĩrõ ãzèpì kí ũkú Yésũ 'bã bõngó tì alólèpi rĩ be
(Mātáyō 9:18-26; Mārākō 5:21-43)*

⁴⁰ Yésũ la mu gólé ãyí 'bã górõtíyõ ãzĩ rĩ gâlê 'bo, 'bã 'dãá 'dĩ a'í kí ã'di ãyĩkõ sī ã'dusĩku ri kí pírí lú ã'di ũtělê. ⁴¹ Ágóbì ãzĩ rú la Yáyĩrõ 'i acá dô; ã'di ándrá ãmbógó ãngũ Ádrónã ãnzĩjò rĩ ãni la. Amú, 'be ru Yésũ pálé gá ãzila a'í Yésũ 'i 'bã mu 'i drĩko gâlê. ⁴² ã'dusĩku ãzèpì lú ãlu-mgbí ílí trũ mụdrĩ drĩ ãrĩ rĩ lě drálé drã-drã. Yésũ 'bã mu agá 'dã, 'bã ũ'bíkãná 'de kí ã'di vú gá sī ãzila mu kí ã'di ãngũ trũ kũtrũ-kũtrũ. ⁴³ ũkú ãzĩ ãrĩ 'bã rajó ã'di urũ 'bã gá drĩ çilèpi ílí mụdrĩ drĩ ãrĩ la cí, ũkú 'dĩ iza ãko ã'di trũ adrujò rĩ kí pírí sī írúwá ndrũjò wó 'bã írúwá fělèpi ã'diní sī adrujò rá la ãlunã la 'dáyũ. ⁴⁴ Afí 'bã ũ'bí 'dã kí agá sī Yésũ ãngúkú gá 'dãá, aló ã'di 'bã bõngó tì çõtì ãrĩ ralèpi 'dã tu pá cí. ⁴⁵ Yésũ zì, “ã'di aló ma nĩ?” 'Bã pírí ã'ĩ kí ku wó Pétērõ jò, “'Bã pírí kí ími andre gá 'dĩ ãzila kí vã ími ãngũ sī ru aséjò ãni rú 'dĩ.”

⁴⁶ Wó Yésũ umvi, “'Bã ãzĩ aló ma rá, ãnĩ íjò 'dĩ 'i áma ũkpõ 'bã fũjò rĩ sī.” ⁴⁷ ũkú 'dĩ la mu ndrélé la ícò dó ru nzelé ũnĩ ku, akó drĩ amúlé urũ 'bã yãgã trũ kpãkpã 'be ru Yésũ pálé gá. 'Dãá 'bã pírí kí mëlètì gá, nze ã'diní íjò 'i aló ã'di ã'du sī yã rĩ vú ãzila ãrĩ ika a'be 'i çõtì rá 'i Yésũ 'bã bõngó tì alójò rĩ sī. ⁴⁸ Yésũ jò ã'diní, “Mã ãzèpì, ã'ítãnjá mídrĩ fě míní adrilé nĩ. Ímu ásí ãgbé sī.”

⁴⁹ Yésũ 'bã drĩ íjọ jọ agá 'dâ, ágóbí àzì íjọ ujílépi la angá Yáyĩrõ dríko gálé jọ ì'diní “Mí ìcõcõnã 'bá 'bá imbálépi rĩ ìdí ku, ã'dusíku mí ìzèpì drã 'bo.” ⁵⁰ Wó Yésũ are íjọ 'dĩ 'i jọ Yáyĩrõ ní, “Mí idé ùrĩ sī ku mí ã'ĩ mí ìzèpì la acá múké rá.” ⁵¹ Ì'di mụ acalé jó tị gá ãni rú 'bo, ã'ĩ 'bá àzì 'bã fi ìvú gâ sī ku pẽ lú Pétẽrõ 'i, Yõhánã 'i, Yãkó'bõ 'i àzila ìzónã 'bã átèpì kí ãndrẽ be. ⁵² 'Bá pírí 'dãã rĩ kí dó awá agá ìzónã 'bã drãnjá sī. Yésũ jọ ì'baní, “Ìmi ìyãnjã áwãnjã trũ. Ìzónã drã ku. Ì'di ú'dù ko.” ⁵³ 'Bá 'dĩ kí pírí gụ kí íjọ Yésũ 'bã jolé rĩ sī gũgũ ã'dusíku ì'bã kí nĩjọ la ìzónã drã 'bo rĩ sī. ⁵⁴ Wó Yésũ arú ì'di (ìzónã 'i) drí gá jọ “Mí angá urugá 'dõlé, ìzónã 'dĩ!” ⁵⁵ Ìzónã 'dĩ acá ídri rú ìdí, cõtì angá urugá. Yésũ jọ ìzónã 'bã átèpì 'baní ãndrẽ be 'bã fẽ kí ì'diní ãko àzì nalé.

⁵⁶ Ìzónã 'bã átèpì kí ãndrẽ be idé kí ùrĩ sī wó Yésũ fẽ ì'baní àzítánjã jọ, “Ìlũ jõ 'bá àzì ní íjọ ru idélépi 'dĩ ku.”

9

Yésũ pẽ ímbá'bá mụdrí drĩ ìrĩ kí tị
(*Mátáyõ 10:5-15; Mãrákõ 6:7-13*)

¹ Yésũ umve 'bã ì'di 'bã imbálé mụdrí drĩ ìrĩ 'dĩ kí ãngũ ãlu gá, fẽ ì'baní ùkpó, úrindí ùnzí pírí kí adrojó àzila àyání pírí kí adríjọ. ² Pẽ kí tị ãmvélé Súrú Ædrónã drí * 'bã íjọ ùlújó, àzila 'bã àyání rú rĩ kí adríjọ. ³ Jọ ì'baní, “Ì'dù jõ ãko àzì ãc'ĩ 'dĩ gá túré, júrúwã, ínã, sīlínjí jõku sátì áni la ku. ⁴ Údrí ìmi a'í lícó àzì agá rá, ìmi u'á ala gá 'dãã kpere ìminí ãngũ 'dã a'be agá; ⁵ údrí ìmi a'í ku, ìmi a'be tõtòmé 'dã 'i ìmi utú pùtrú ìmi pá gá rĩ íjọ vú nzejó kí uru'ba gá.”

* ^{9:2} súrú Ædrónã drí ì'di ùkpõ Ædrónã drí ì'di 'bã sī 'bã pajó rĩ 'i.

⁶ Ímbá'ba ko kí dó drĩ, mu kí òjò mgbã Ádróná drí rĩ ùlù trũ lícò agã sã àzila 'ba kí adrĩ trũ àngũ pírí agá.

Hēródē drĩ iza ru rá

(Mātáyō 14:1-12; Mārākō 6:14-29)

⁷ Hēródē úpí Gālílĩ drí rĩ la mu òjò ru idélépi 'dĩ kí arelé 'bo, drĩ la iza ru rá, ã'dusĩku 'bã ázĩ rĩ jò kí Yōhánã Bãbũtízĩ fēlépi rĩ angá ídri. ⁸ 'Bã ázĩ rĩ jò kí Ìllyã 'da ru nĩ, wó ázĩ rĩ jò kí nãbiya ándrá údu rĩ 'bã ázĩ angá kí ídri rú nĩ. ⁹ Hēródē jò, “Áfē ándrá Yōhánã drĩkã lìlé rá, wó 'bã maní sĩ òjò arejó drĩ la gá 'dĩ ã'di 'i?” Ụ'bĩ ásí pírí sĩ Yēsũ ndrũlé ndrelé.

Yēsũ fē àkónã 'bã álifũ tówú nĩ

(Mātáyō 14:13-21; Mārākō 6:30-44; Yōhánã 6:1-14)

¹⁰ Ụpìgọja ãgō kí àzila ùlù kí òjò 'bã kí idélé rĩ kí ì'diní pírí. 'Dụ kí ì'di be mu kí dó á'dũsĩ táwũnĩ umvelé Bētēsāyidã rĩ gá. ¹¹ 'Bã ù'bí kí mu òjò la arelé 'bo, bĩ kí ì'di vú. A'í kí rá, jò ì'baní òjò Súrú Ádróná drĩ drĩ gá àzila adrí vã 'bã adríná lēlépi rĩ kí.

¹² Ìtú la mu 'idólé 'delé 'bo 'bã ì'di 'bã imbálé rĩ amụ kí ì'di rú 'dólé jò kí, “Ípē 'bã kí tị mụlé tǒrómé kí agálé àzila àngũ ãma andre gá rĩ kí agálé sĩ àngũ ú'dú kojó la ìsújó àzila mụjó iná ndrũ trũ ìgbálé ì'baní nalé.”

¹³ Yēsũ jò ì'baní, “Ífē bāsĩ ì'baní àkónã nalé.” Umvi kí ì'diní “Àko àmadrí 'dã pírí cí rĩ kí mūkátĩ tówú àzila ì'bì ìrĩ abe. Ílé ãmụ àkónã ìgbálé 'bã ù'bí 'dĩ 'baní yã?” ¹⁴ ('Bã àgọbì rú rĩ kí ándrá ìtú 'dã sĩ álifũ tówú 'dípí.) Yēsũ jò 'bã ì'di 'bã imbálé rĩ 'baní, “Ífē 'bã 'dĩ 'bã ri kí vǔrú amụtị gá kálí tówú kálí tówú ngúlú ru ngúlú ru.”

¹⁵ Ímbá'ba kí mu 'bã kí irilé ìni 'bo, ¹⁶ Yēsũ 'dụ mūkátĩ tówú 'dĩ kí àzila ì'bì ìrĩ 'dĩ kí abe, ndre àngũ ụrụgá 'bũ gálé, fē dó àwã'difò Ádróná ní àzila anu dó kí rá. 'Dã 'bã

vúlé gá, fě dó kí 'bá ĩ'di 'bã imbálé rĩ 'badrĩ awalé 'bá 'banĩ.
¹⁷ Nga kí pírĩ nalé la 'bá aga kí dó sĩ rá, ázĩla 'bá Yẹsũ 'bã
 imbálé rĩ tra kí dó ĩmbĩ la acelépi ünülépi 'dĩ kí gúfá tré-
 tré mụdrĩ drĩ ĩrĩ.

Pétěrō jọ Yẹsũ ĩ'di Kúrísītō 'i

(Mātáyō 16:13-19; Mārākō 8:27-29)

¹⁸ Ụ'dụ ázĩ sĩ Yẹsũ la Ádróná ã'ĩ agá á'dũsĩ 'bá ĩ'di 'bã
 imbálé rĩ kí ĩ'di andre gá 'dã zĩ kí, “Ū'bĩ jọ kí ma ãngbã rĩ
 gá ã'di 'i?”

¹⁹ Ázĩ rĩ umvi kí mi Yōhánã Bãbũtĩzĩ fĕlépi rĩ 'i, ázĩ rĩ
 umvi kí “Mi ĩlĩyã 'i, ázĩ rĩ jọ kí nábĩ ándrá údu rĩ 'bã ázĩ
 angá ídri rú nĩ.”

²⁰ Zĩ vã kí, “Wó ĩmi rú rĩ gá ĩmi jọ la ma ã'di 'i yã?”
 Pétěrō umvi, “Mi Kúrísītō angálépi Ádróná drĩ rĩ 'i!”

Yẹsũ nze ĩjọ cãndĩ ĩ'dinĩ ĩsúlé ázĩla drã ĩ'didrĩ rĩ drĩ
 gá

(Mātáyō 16:20-28; Mārākō 8:30—9:1)

²¹ Yẹsũ itré kí ũkpó ru 'bã lũ kí ĩjọ 'dĩ 'bá ázĩnĩ ku. ²² Jọ
 vã ĩ'banĩ, “Ngótĩ 'Bádrĩ la mụ ũcōgō ĩsúlé ĩjọ wĕwĕ rú kí
 sĩ, ázĩla 'bá ĩyō drĩlĕ ru rĩ kí, átaló ãmbogo, ázĩla imba'ba
 ázĩtáná Mũsã drĩ kí imbálépi rĩ kí mụ ĩ'di gálé úngbé. Kí
 ĩ'di 'dĩ rá wó ụ'dụ na la sĩ ála ĩ'di inga ídri rú.”

²³ Jọ ĩ'banĩ pírĩ, “'Bá ázĩ drĩ lĕ áma vú bilé rá, lĕ 'bã gã
 ru úngbé, 'bã 'dụ mūsálá'bã ĩ'didrĩ gá rĩ ụ'dụ pírĩ, ázĩla
 'bã ãbĩ áma vú. ²⁴ Ā'dusĩku 'bá drĩ lĕ ídri ĩ'didrĩ gá rĩ palé
 nĩ, ĩ'di ãvi la rá, wó 'bá ídri ĩ'didrĩ gá rĩ ãvilépi áma ĩjọ
 sĩ rĩ ĩ'di ídri ĩ'didrĩ rĩ pa rá. ²⁵ 'Bá la ũyá íngō rĩ ĩsụ drĩ
 ũnókú 'dụ pírĩ ĩ'di 'bã áko rú, drĩ dó ídri ĩ'didrĩ gá rĩ ãvĩ
 rá? Mgbã rĩ gá ũyá la 'dáyụ. ²⁶ 'Bá u'álépi drĩnzá sĩ mà sĩ
 ázĩla ĩjọ mádrĩ sĩ rĩ, Ngótĩ 'Bádrĩ vã drúzĩ u'á drĩnzá sĩ
 ĩ'di sĩ, ụ'dụ ĩ'di 'bã ãgōjọ dĭzã ĩ'didrĩ agá rĩ sĩ ázĩla dĭzã

Átépi drî āzila mālāyīkã ālá 'badrî agá rī 'i. ²⁷ Ájō ĩminí ĩjō mgbã, ĩmi āzī pá tulépi ú'dî'da 'dã 'dī icó kí drã ājī 'bīlê ku, kí Sūrú Ādróná drî ndre agá ráká.”

Yésũ 'bã ru ujjó ndú rī
(Mātáyō 17:1-8; Mārākō 9:2-8)

²⁸ Yésũ 'bá ĩjō 'dī kí jōjō 'bo rī vúlé gá cajó Sábátũ ālu 'dīpí, 'du Pétērō, Yákó'bō, āzila Yōhánã ĩ'di be sī tujó 'bé sī gâlê Ādróná ā'ĵjō.

²⁹ ĩ'di 'bã Ādróná ā'ĵ agá 'dãá, Méléti la uja ru ndú āzila bōngó la uja kí mvelé imvesílílí āvi 'bã ācí áni. ³⁰ 'Dãá cõtì 'bá ĩrī kí ĩjō jō agá ĩ'di be. 'Bá 'dī kí Músã kí ĩlīyã be, ³¹ indré kí dīzã 'bũ gá 'dã 'bã i'dáná sī, ri kí ĩjō jolé Yésũ trũ gērī ĩ'di 'bã mujó ĩjō Ādróná 'bã lélê rī idéjō drãnjá ĩ'didrí Yērúsālēmũ gá rī drī gá. ³² Pétērō kí 'bá tá āzī 'dã abe 'be kí ú'dú káyí, wó kí mu angálê 'bo, ndre kí dīzã Yésũ drî āzila 'bá ĩrī pá tulépi ĩ'di be 'dī kí. ³³ ĩ'bã kí Yésũ a'be agá 'dãá, Pétērō jō, “Āmbógó ĩ'di múké āmaní u'ájó 'dã! Lē āsī búrújō āzī kí na, ālu rī míní, āzī ālu rī Músã ní, āzila āzī ālu rī ĩlīyã nî.” (Mgbã rī gá nĵ ĩjō ĩ'di 'bã jolé rī ku.)

³⁴ Pétērō 'bã drī ĩjō jō agá 'dī agá 'dã ũrú'bũ angá aku kí cí, idé kí dó ũrī sī ĩ'bã kí fījō ũrú'bũ agá rī sī. ³⁵ Ū'dúkó āfũ ũrú'bũ agálê jō, “'Dī mâ Ngópì mání pĕlê pĕ-pĕ rī, ĩmi are ĩ'di tì.”

³⁶ Ū'dúkó la mu ĩyānjálê 'bo, Yésũ ace ru á'dûsī, Ímbá'bá ĩyānjã kí pírí tútú ĩjō 'dī drī gá, nze kí vâ ĩjō ĩ'bã kí ndrelé 'dī vú sãwã la abe 'bã āzíní ku.

Yésũ adrí ngótĭnjá úrindí ũnzí trũ la
(Mātáyō 17:14-18; Mārākō 9:14-27)

³⁷ Ū'dú āzī rī sī Yésũ así kí 'bã ĩ'di 'bã imbálê na 'dã abe 'bé sī gâlê vŭrú 'dólê, ũ'bí amú kí drī ũfulé ĩ'ba abe.

³⁸ Ágóbí āzī azá ũ'bí kī agâlê, “Ímbápi, má a'í mi 'i, índre mâ ngótí ālu kíímgbí 'dī 'i! ³⁹ Úrindí ũnzí āzī la 'i'di ícāndī, 'i'di 'i'di irú úzānâ trū, āzila 'i'di 'i'di 'be vŭrú uru'ba la la rō, īzā la la ru ase īdí-īdí, 'i'di mgbâ nzi kōbútō trū tī gá tré, 'i'di 'i'di ícāndī īdí-īdí, icó dó 'i'di a'belé acíjō ku! ⁴⁰ Má a'í 'bá míní imbálé 'dī kī úrindí ũnzí 'dī drolé rá, wó icó kī ku.”

⁴¹ Yēsũ umvi 'i'baní, “Ími 'bá ā'itānâ kóru 'dī! Īlê má u'á ĩmi abe ũ'dú íngōpí, ĩlê áta ĩmi ũ'dú íngōpí? Īlê áta ĩmi ũ'dú sí yā? Mí ají mî ngōpí 'dōlê.”

⁴² Mgbâ 'bā amú agá 'dā, úrindí ũnzí 'be 'i'di vŭrú ru aconâ trū. Yēsũ za úrindí ũnzí drī gá ũkpó sī, āzila adrí 'i'di rá, fē dó ngótí átépī drīlê vúlê. ⁴³ 'Bá pírí ũsũ kī ũsũ ũkpō āmbógó Ádróná drī 'dī sī.

Yēsũ nze vâ íjō drānâ 'i'didrī drī gá ĩdí
(Mātáyō 17:22-23; Mārākō 9:30-32)

'Bá 'bā kī drī ũsũ agá íjō pírí Yēsũ 'bā idélé 'dī kī sī, uja jōlê la 'bá 'i'di 'bā imbálé rī 'baní, ⁴⁴ “Íjō mâ jōlê 'dī 'bā āvī jō ĩminí ku! Ála mụ Ngótí 'Bádrī fēlê 'bá kī drī alé gá.” ⁴⁵ 'Bá 'i'di 'bā imbálé 'dī nī kī íjō 'dā 'bā ífí ku. Úzī íjō 'dī 'i'baní 'bā nī kī rú sī ífí la ku, idé kī vâ ũrī sī 'i'di zījō.

Ā'di āmbógó ru āndānī la nī yā
(Mātáyō 18:1-5; Mārākō 9:33-37)

⁴⁶ Āgátā 'de 'bá Yēsũ 'bā imbálé rī kī drīdrīnī gá, ā'di kī agá 'dāā āmbógó ru āndānī la nī yā rī drī gá. ⁴⁷ Yēsũ nī íjō 'i'bā kī ũrālê kī ásí gâlê rī rá, a'dú ngótíná, ĩmbíráná la pá tulé 'i'di búlú gá. ⁴⁸ Jō 'i'baní, “'Bá ngótíná 'dī ā'ílēpi áma rú sī rī, ā'í ma 'i, āzila 'bá áma ā'ílēpi rī ā'í 'bá áma tī āpēlēpi rī 'i. Ā'dusīku 'bá ĩmi agá 'dā vúlê dódó rī 'i'di bāsī 'bá āmbógó āndānī rī 'i.”

'Bá ìmi idélépi ùnzí ku rĩ bāsĩ ìmidrĩ rĩ 'i
(Mārākō 9:38-40)

⁴⁹ Yōhánā jọ, “Āmbógó āndre vā 'bá āzĩ kí úrĩndĩ ùnzĩ adro agá ìmi rú sī, āma ũ'bĩ kí atrílé cí, ā'dusīku adru kí āmā āzĩ ku.” ⁵⁰ Yēsũ jọ, “Ìmi ụtřĩ kí ku, ā'dusīku 'bá ìmi idélépi ùnzĩ ku rĩ bāsĩ 'bá ìmidrĩ rĩ 'i.”

'Bá tōrómé Sāmāriyā gá la gā kí Yēsũ a'ílé úmgbé

⁵¹ Sāvā Ādróná 'bā lějó Yēsũ 'dujó 'bũ gá rĩ la mu acalé āni rú, Yēsũ umbé dó ru ásĩ ko dó drĩ mụlé Yērúsālēmũ gá. ⁵² Pě dó 'bá kí tĩ ĩ'di drĩlé gá, mu kí tōrómé Sāmāriyā gá 'dā agā sī ĩjó kí itúlé ĩ'dinĩ āzĩla 'bá ĩ'di 'bā imbálé 'dĩ 'bā āzĩ abe bábá. ⁵³ Wó 'bá āngũ 'dā agá 'dāá rĩ a'ĩ kí ĩ'di ku, ā'dusīku i'da ru tondolo ĩ'di 'bāngá ĩ'di 'bā gērĩ gá mụjó Yērúsālēmũ gá. ⁵⁴ 'Bá Yēsũ 'bā imbálé Yākó'bō kí Yōhánā be kí mu ĩjó 'dĩ kí ndrelé 'bo jọ kí, “Úpí, ílě āma umve ācí 'bũ gālé rĩ vũrũ 'dólé amúlé kí ĩlĩkĩlé rá yā?”

⁵⁵ Yēsũ uja ru uzalé kí drĩ gá. ⁵⁶ Yēsũ mu kí dó 'bá ĩ'di 'bā imbálé rĩ abe tōrómé āzĩ gá.

Ājě Yēsũ vú bĩjó rĩ
(Mātáyō 8:19-22)

⁵⁷ Ágóbĩ āzĩ ālu jọ Yēsũ ní ĩ'banĩ mu agá gērĩ gá 'dāá, “Ma ìmi vú bĩ kpere āngũ mĩ sī mụjó rĩ gá.”

⁵⁸ Yēsũ umvi ĩ'dinĩ, “Ūbálígó kí 'bā 'bũ kí cí, āzĩla ārĩnā 'bũ gá 'dĩ 'bā jōrōvũ kí cí, wó Ngótĩ 'Bádrĩ 'bā āngũ sī ru lajó sī drĩkā ātĩjó la 'dáyũ.”

⁵⁹ Jọ 'bá āzĩ rĩ ní, “Mĩ amũ āma vú gā sī.” Wó 'bá 'dā jọ, “Āmbógó, mí ajĩ ágō vúlé mụlé má átẹpi ĩšĩlé ráká.”

⁶⁰ Yēsũ umvi ĩ'dinĩ, “Mĩ a'be 'bá drālẹpi úrĩndĩ agá rá rĩ 'bā ĩšĩ kí 'bá ĩ'ba āni drālẹpi rá rĩ kí nĩ āyá-āyá. Ímũ Súrũ Ādróná drĩ rĩ 'bā ĩjó ũlũlé áyũ.”

⁶¹ 'Bá āzì jọ vā, “Ma ími vú bī rá, wó mí ájí ámu azilé 'bá mádrì lícọ gá rī 'baní ráká.”

⁶² Yésũ jọ ì'diní, “'Bá āzì drī i'dó áma vú bīlẹ drī ru ásì 'bā ìjọ āzì ndú drī gá, 'bá 'dì 'bā áni rī ì'di āzì kóru Súrú Ādróná drī agá.”

10

Yésũ pẹ 'bá ì'di vú bīlẹpi kálì ázìrī drī ìrī la kí tì āmvé

¹ 'Dì 'bā ũngúkú gá Yésũ ùpẹ 'bá ì'di vú bīlẹpi la āzì kí kálì ázìrī drī ìrī, pẹ kí tì ìrī ìrī mụjọ āngū ì'di drīlẹ gá ì'di 'bā sī lẹjọ mụjọ kí agá rá rī kí agá pírí. ² Jọ ì'baní, “Ākónā ka rá wó 'bá kí ũkūnālẹpi rī kí were rú. Ìzì Úpí ākónā fēlẹpi kalẹpi rī tì gá, sī 'bá āzì ngalẹpi rī kí tì pějọ ākónā ũkūnājọ ámvú agálẹ. ³ Īmụ! Īndre, ma ĩmi tì pẹ cécé kābīlō mvá kí áni u'ájọ ũbōgũ kí drīdrīnī gá. ⁴ Ī'du jūrúwā silíngī āni la yā, jōku nīlā sulé pá gá 'bā āzì ku; ìtu pá 'bá kí zìlẹ gērī agá 'dā ku.

⁵ “Īdrī fi lícọ āzì gá, drīdrī rī sī ìjọ ‘Ásí ìgbẹ 'bā adru lícọ 'dì drī gá.’ ⁶ Lícọ 'dípì drī ĩmi a'í ásì ìgbẹ sī, ĩwi ì'diní sūsú ásì ìgbẹ drī rī ì'di drī gá. Wó drī ĩmi a'í ku, ásì ìgbẹ ĩmidrī rī 'bā uja ru vúlẹ. ⁷ Īminí u'á agá lícọ 'dā agá 'dāá, ĩna āko cí fēlẹ ĩminí nalé nānā rī kí ĩminí mvulẹ mvũ-mvũ rī abe, ā'dusíku 'bá āzì ngalẹpi rī, lẹ ùfě ì'di 'bā ũyá rá. ĩmi acì ngara lícọ tì pi trū ku.

⁸ “Īdrī fi tōrómé āzìla agá, a'í jō ĩmi rá ĩna āko 'balé ĩmi drīlẹ gá rī kí nānā. ⁹ ĩmi adrí 'bá āyānī rú tōrómé 'dā agá rī kí, āzìla ìlū ì'baní Súrú Ādróná drī rī acá āni rú 'bo. ¹⁰ Wó ìdrī fi tōrómé āzì agá drī kí ĩmi a'í ku, ìfū gērī agálẹ ìjọ ì'baní, ¹¹ ‘Átā pùtrú ìbīlẹpi āma pá gá ĩmidrī tāvũnī gá 'dā rī, āma utù la sī ìjọ vú nzejọ ĩmi drī gá, lẹ ìnī rá ìdrī tání āma gā úmgbé, Súrú Ādróná drī 'bū gá rī acá

ãni rú.' ¹² Ájō ìminí, ù'dú Ædróná 'bã drúzí òjò lijó rĩ sĩ ì'di òjò lì 'bá Södómù gá rĩ kí drĩ gá ásí ìgbẹ̀ sĩ ndě 'bá tǝrǝmẹ̀ 'dã agá rĩ kí rá.

Táwũnĩ òjò Ædróná drĩ ã'ìlépi ku rĩ kí
(*Mãtáyô 11:20-24*)

¹³ “Ûcōgō ìmidrĩ ìmi 'bá Kōrāzínĩ gá 'dĩ! Ûcōgō ìmidrĩ ìmi 'bá Bētēsāyídã gá 'dĩ! Æ'dusiku tálí ru idélé ìmi agá 'dĩ kí údrĩ ándrá kí idé agá Túrǝ gá ãzila Sǝdǝnĩ gá, 'bá ãngũ 'dã agá rĩ kí tá ri vũrũ, uja kí tánō ásí údu, sũ kí tá urũ' 'bá gá kōlĩ-ìbã ãzila fu kí tá ru úfóro sĩ ì'dajó la uja kí dó ásí òjò ùnzí sĩ mgbãmgbã rú. ¹⁴ Ædróná la ásí ìgbẹ̀ 'bá 'bá Túrǝ ãzila Sǝdǝnĩ gá rĩ kí drĩ gá ú'dú òjò lijó rĩ sĩ ndě ìmi rá. ¹⁵ Æzila mi 'i Kãpǝrǝnãwũmĩ, ála mu ìmi ingalé urugá yã? Yũ. Ædróná la ìmi a'bé 'bá drãlépi rĩ kí drĩdrĩnjĩ gá 'bũ gálé.”

¹⁶ Yésũ jò 'bá ì'di vú bilépi 'dĩ 'baní, “Bá òjò ìminí jolé rĩ arelépi rá rĩ are òjò mání jolé rĩ 'i, ãzila 'bá ìmi gálépi úmgbé rĩ gã ma 'i, wó 'bá áma gálépi úmgbé rĩ gã 'bá áma tĩ ãpēlépi rĩ 'i.”

'Bá kãlĩ ázĩrĩ drĩ ìrĩ 'dĩ 'bã kí ãgōjó rĩ

¹⁷ 'Bá kãlĩ ázĩrĩ drĩ ìrĩ 'dĩ ãgō kí vúlé 'dölé ãyikō sĩ jò kí “Úpí, átã úrĩndí ùnzí are kí vã ãma tĩ ãmã ì'baní ãzítánjá fǝjò rú mídrĩ sĩ rĩ sĩ ìndĩ!”

¹⁸ Yésũ umvi ì'baní, “Ándre ándrá Sítánĩ 'bã a'dé agá vũrũ 'dölé cécé ãvi nílépi 'bũ gálé némé rĩ áni. ¹⁹ Ìmi are drĩ! Æfě ìminí ùkpō ìminí sĩ acíjò ìnĩ kí drĩ gã sĩ ítóniṅã abe vã ùkpō ìmĩ sĩ mǝrǝ' 'bá ìmidrĩ kí ùkpō ndějò rá rĩ 'bo, ãko ãzĩ ãlu icólépi ìmi idélépi ùnzí la yũ. ²⁰ Wó ìmi adru ãyikō sĩ úrĩndí ùnzí 'bã kí ìmi tĩ arejò rĩ sĩ la ku, rá la ìmi adru ãyikō sĩ ála ìmi rú sǝjò búkũ gá 'bũ gálé 'bo rĩ sĩ.”

Yésũ 'bã adrujó (u'ájó) äyikõ sî rî
(Mātáyō 11:25-27; 13:16-17)

²¹ U'dú 'dã sî äyikõ ga Yésũ ásí gá tré Úrindí Ālá rî sî jọ, “Má Átépi, ma ími ịcụ, mi Úpí 'bũ 'badrí ũnókụ be rî 'i, ã'dusiku ịjọ 'dĩ kí ịzĩ kí 'bá ũndũwã rú rî 'baní äzıla 'bá ũnĩtánà trũ rî abe cí äzıla mí 'da kí anzị nírí 'banî. Āndá-āndá ru, mã Átépi, ã'dusiku 'dĩ ịjọ múké míní lələ rî 'i

²² “Mã Átépi fě ãko pírí kí mádrí 'bo. 'Bá äzị ãlu Ngópĩ nĩlẹpi 'ĩ'di ã'di 'i cé la yụ pě lú Átépi 'i, 'bá äzị ãlu vâ Átépi nĩlẹpi 'ĩ'di ã'di 'i cé la yụ pě lú Ngópĩ 'i, äzıla 'bá Ngópĩ 'bã ũpələ sî Átépi 'i'dajó la 'ibanî rî 'i.”

²³ Yésũ uja tị 'dã 'bã ũngúkú gá 'bá 'ĩ'di 'bã imbálé rî 'ba rú jọ 'ibaní ịjọ yökölẹ sî, “Ími drĩlẹba rú ími miří 'bã ãko 'dĩ kí ndrejó rî sî! ²⁴ Ālũ ĩminí nãbiya wẽwẽ rú äzıla ũpi kí lě kí tị ịjọ ĩmĩ ndrelé 'dĩ kí ndrelé, wó ndre kí kí ku, lě kí ịjọ ĩmĩ arelé 'dĩ kí arelé wó are kí kí ku.”

Ịjọ u'belé 'bá Sãmāriyã rú múké rî drĩ gá rî

²⁵ U'dú äzị ãlu 'bá äzítáná imbálẹpi rî tu pá urugá Yésũ zịjọ zítáná 'dĩ sî, “Ímbápi, má idé ã'du mánî sî ídri ukólẹpi ku rî ịsújọ?”

²⁶ Yésũ zị vâ 'ĩ'di zítáná sî, “Búkũ Ādróná drị jọ ịjọ äzítáná míní zilẹ 'dĩ drĩ gá íngoní? Wó mi ífí la uja íngoní?”

²⁷ Ágóbị umvi, “Búkũ Ādróná drị jọ, ‘Ílě Úpí Ādróná mídrị ími ásí pírí sî, ími ídri pírí sî, ími ũkpó pírí sî äzıla ími ũndũwã pírí sî.† Ílě mî jíránĩ cécé míní ími lələ rî áni.’†”

²⁸ Yésũ jọ, “Ịjọ míní umvilé 'dĩ āndá, ímba äzítáná 'dĩ tã mi dô sî u'á ídri.”

† 10:27 Äzítáná Amviñá 6:5 † 10:27 Lẹvĩ 19:18

²⁹ Ágǫbí āzítáná imbálépi rĩ 'bã ru 'bá kí mĩfĩ gá ĩ'di 'bá ãlá kpĩ la, ĩjǫ 'dĩ sĩ zĩ Yēsũ 'i, "Bá áma andre gá rĩ wó ĩ'di ā'di 'i?" ³⁰ Yēsũ umvi ĩ'di á'dígó āzĩ zāná sĩ. Jǫ, "Ágǫbí āzĩ ándrá cí agá Yēřūsālēmũ gá ĩ'di mụ agá Yēříkǫ gá. ĩ'di 'bã mụ agá 'dã, ũgũ'ba āzĩ amvú kí gēřĩ agá cí, ra kí ĩ'di 'bã séndē kí āko ĩ'didri 'dãá cí rĩ kí trũ vâ ĩ'di 'bã bǫngó kí trũ. Co kí ĩ'di āni rú drã tị gá, a'be kí dó ĩ'di gēřĩ tị gá 'dãá.

³¹ "Dã 'bã vúlé gá átáló ídétáná idélépi la mụ vâ gēřĩ ãlu 'dã agã sĩ. 'Bá ídétáná idélépi rĩ la mụ ágǫbí 'dĩ ndrelé gēřĩ agá 'dã 'bo, alĩ gēřĩ 'bã wókō āzĩ rĩ gálé ru mụjǫ ĩ'di 'bã ācĩ trũ drĩ gá, tu pá ágǫbí 'dĩ āzã kolé ku. ³² Ũngúkú la gá cǫtĩ 'bá Léví rú * la amụ vâ gēřĩ ãlu 'dã agã sĩ. Acá āngũ tá ágǫbí 'dĩ 'bã adrujǫ rĩ gá, ndre ĩ'di mĩfĩ sĩ alĩ mụlé gēřĩ 'bã mgbã rĩ gã sĩ tu vâ pá ágǫbí 'dĩ āzã kolé ku. ³³ 'Dã 'bã ũngúkú gá 'bá Sãmāriyã rú la vâ mụ agá gēřĩ tá ãlu ágǫbí āzã talépi 'dĩ 'bã adrujǫ rĩ agã sĩ. ĩ'di mụ ágǫbí 'dĩ ndrelé 'bo, ízákĩzã la fi ĩ'di ásĩ gá. ³⁴ Cǫtĩ se ru ĩ'di drĩ gálé, ũ'bã ākōzã 'dã kí mĩfĩ gá írúwá, † uja dó kí umbélé bǫngó ãlá la sĩ. 'Bã ágǫbí 'dĩ ĩ'didri kãyĩnō rĩ drĩ gá, 'dụ ĩ'di agulé jó s̄ilé 'bá acĩlépi acĩ rĩ 'banĩ sĩ ú'dú kojó rĩ agá āzĩla fē ĩ'dinĩ āzākoma 'dãá. ³⁵ 'Bá ĩrĩ 'dĩ ko kí ú'dú 'dãá. Ụ'bútĩ ú'dú āzĩ rĩ sĩ 'bá Sãmāriyã rú 'dĩ su drĩ jábã gá anzé séndē icólépi ágǫbí tá 'banĩ colé 'dã 'bã tãmbalépi ú'dú ĩrĩ rá la fēlé āmbógó jó 'dã gá rĩ drĩ. Jǫ āmbógó ní, 'Āmbógó, ímba mánĩ ágǫbí 'dĩ 'bã tã. Āko mĩ izalé rĩ drĩ kí 'dĩ alĩ rá, ma kí ũfē sãwã mã āgōjǫ rĩ sĩ rá.' "

³⁶ Yēsũ zĩ dó ágǫbí āzítáná imbálépi 'dĩ 'i, "Mĩ ũrãjǫ la

* ^{10:32} 'Bá Léví rú rĩ kí ándrá 'bá āzĩ ngalépi jó Ādróná drĩ agá la kí. † ^{10:34} Búkũ Lúgbãrã tị sĩ āzĩla Mündú tị sĩ rĩ jǫ ũ'bã ākōzã 'dã kí mĩfĩ gá ādu kí wáyĩnĩ be.

rĩ sĩ, ãgŏbĩ na 'dĩ kí drĩdrĩnĩ gá òjŏ idélèpi cécé 'bá múké rĩ 'bã idélé ágŏbĩ ùgu'ba 'baní ralé àzĩla colé 'dĩ uru'ba gá rĩ ìngŏ 'i?"

³⁷ Ágŏbĩ àzítáná imbálèpi rĩ umvi, “Ágŏbĩ òjŏ idélèpi jĩránĩ múké rĩ rú rĩ ì'di ásì ìgbĕ icélèpi ágŏbĩ 'dĩ 'bã àzãkoná sĩ rá rĩ 'i.” Yĕsũ lū ì'diní, “Ìmi àmbã rĩ 'bã idé òjŏ 'dĩ 'bá kí uru'ba gá cécé ágŏbĩ Sãmàrĩyã rú 'dĩ 'bã òjŏ idéjŏ ágŏbĩ ùgu'ba 'bã kí colé àzĩla ralé rĩ rú rĩ àní.”

Yĕsũ 'bã Mārītã kí andréjŏ Mārĩyãmũ be rĩ

³⁸ Yĕsũ kí 'bá ì'di 'bã imbálé 'dĩ abe mu kí ãcĩ trũ kpere Yĕrúsàlēmũ gá, acá kí tŏrŏmĕ àzĩ gá. 'Dãã ùkú umvelé Mārītã 'i rĩ a'í kí amújŏ ì'didrĩ jŏ agá. ³⁹ Mārītã 'bã ámvŏpĩ Mārĩyãmũ ri òjŏ arelé Úpĩ tĩ gá ì'diní ì'di imbá agá 'dãã.

⁴⁰ Wŏ Mārītã ásì umvú à'dusĩku ũrã ì'di ásì gálé àzĩ 'i ngalé sĩ ìná a'díjŏ rĩ ambamba, òjŏ 'dĩ sĩ sãwã ca dó ì'diní sĩ rijŏ òjŏ arejŏ Yĕsũ tĩ gá ku. Mārītã mu Yĕsũ rùlĕ jŏ ì'diní, “Úpĩ, ìlũ mã ámvŏpĩ ní 'ba amú áma àzã kolé! Òjŏ má ámvŏpĩ la áma a'bejŏ àzĩ ngajŏ á'dũsĩ 'dĩ àzá la míní 'dáyũ rŏ?” ⁴¹ Yĕsũ umvi ì'diní, “Mārītã, ìmi ásì la umvú àzĩ ambamba rĩ kĩ sĩ. ⁴² Wŏ òjŏ àzĩ lú àlu múké 'dĩ kí ndĕlèpi rá la. Mārĩyãmũ pĕ bãsĩ ì'didrĩ gá òjŏ múké àndânĩ 'dã idélé áyũ, má icó vã ì'di atrĩlĕ idéjŏ la gá ku.”

11

Yĕsũ 'bã 'bá kí imbájŏ Ādróná à'ĩjŏ drĩ gá rĩ

(Mātáyŏ 6:9-13; 7:7-11)

¹ Ú'dũ àlu Yĕsũ la Ādróná à'ĩ agá àngũ àzĩ gá, ì'di mu delé la 'bo, 'bá ì'di 'bã imbálé rĩ 'bã àzĩ jŏ ì'dinĩ, “Úpĩ, mí imbá àma Ādróná à'ĩjŏ sĩ cécé Yŏhánã 'bã ándrá 'bá ì'didrĩ kí imbálé rĩ àní.”

² Yĕsũ jŏ ì'baní, “Ìmi jŏ Ādróná à'ĩ, òjŏ ìni:

“ ãmã átépi 'bũ gá rĩ,
 ími rú 'bã adru ñnzĩtáná ru,
 súrú mídrĩ 'bã amú. * ”

³ Mí ãfě ãmaní íná ú'dú ãlu-ãlu sĩ rĩ.

⁴ Mí a'be ïjõ ùnzĩ ãmaní idélé rĩ kí,
 cécé ãma vâ 'bá ázi ãma idélépi ùnzĩ rĩ 'badrĩ kí a'belé
 rĩ áni.

Ífě ãfi ù'bĩtáná agá ku.' †

⁵ Yésũ jõ vâ 'bá ï'di 'bã imbálé rĩ 'baní, “Bá ázi ïmi agá
 'dã la drĩ mụ wõrĩ drĩko gâlé ïní ágágá drĩ jõ la, ‘Mâ wõrĩ,
 mí ãfě mání mũkátĩ kí na. ⁶ Mâ wõrĩ ázi ãcĩ gá la acá má
 rú 'dõ, mádrĩ 'dãá íná fělé ï'dinĩ la 'dáyũ.’ ⁷ Wó mĩ wõrĩ
 drĩ ími umvi ï'didrĩ jó agâlé, ‘Mí ïcãndĩ ma ku! Má ùpĩ
 kějĩtĩ 'bo, ázĩla mâ anzĩ kí má trũ, ãla ãma vũrũ 'bo. Má
 icó angálé mínĩ ãko ázi fělé ku.’ ⁸ Ájõ ïminĩ drĩ tání angá
 mínĩ mũkátĩ fělé ku, ï'di 'bã adrujó mĩ wõrĩ rĩ sĩ; ï'di angá
 ãko mĩ lělé rĩ kí fělé píri, ã'dusĩku la mí icó adrulé drĩnzá
 sĩ ï'di zijó biri-biri ku.

⁹ “Ázĩla ájõ vâ ïminĩ, ïzĩ ála ïminĩ fě la rá, ïndrũ ïmi
 ïsũ la rá, ázĩla ïpã kějĩtĩ ála ïminĩ nzĩ la rá. ¹⁰ ã'dusĩku
 'bá píri zilépi la rĩ ála fě la rá, 'bá ãko ndrũlépi rĩ la ïsũ la
 rá, ázĩla ála kějĩtĩ nzĩ 'bá pãlépi la rĩ ní rá. ¹¹ ïmi átépika
 rú 'dĩ kí drĩdrĩnjĩ gá 'dã, ngótĩnjá mídrĩ drĩ ï'bĩ a'ĩ kějĩ la
 gá mi ññĩ fě rĩ ã'di 'ĩ? ¹² ïmi ítónĩnjá fě drĩ kí ã'ùgbẹ a'ĩ
 yã? ¹³ ïní ãko múké rĩ kí fě agá anziñá ïmidrĩ rĩ 'banĩ rá,
 ïdrĩ tání adru agá 'bá ùnzĩ la. ïmĩ átépi 'bũ gá rĩ la ïminĩ
 mũkě ï'didrĩ sĩ Úrĩndĩ Ālá rĩ fě ïngõpĩ ïdrĩ ï'di zijó rá rĩ
 gá!”

* 11:2 Ādrĩkĩ Ādróná ã'ĩ; súrú mídrĩ 'bã amú ãma ï'di a'ĩ amúlé
 ùpĩ nalé cécé ï'di ùpĩ najó 'bũ gâlé rĩ áni. † 11:4 Bũkũ
 Ādróná drĩ rĩ 'bã ázi kí agá wó ípa ãma 'bá ùnzĩ rĩ drĩ gá.

Yésũ tǒjǒ ãnzǒ sǐ rĩ

(Mātáyō 12:22-30; Mārākō 3:20-27)

¹⁴ Ụ'dú ̃alu Yésũ la úrínđí ũnzí fělépi la 'bã jǒ sĩ ǐjǒ ku rĩ dro agá 'bá ̃ází agá; úrínđí ũnzí la mu 'ĩ'di a'belé 'bo, ágǒbĩ 'ĩ'dó ǐjǒ jǒlé ̃ázíla 'bá ũ'bí ǔsũ kí ǔsũ. ¹⁵ 'Bá ̃ází rĩ jǒ kí, “'T'di kí adro ũkpó Bẹlǐzẹbúlũ úpí úrínđí ũnzí 'badrĩ 'bã fělé rĩ sĩ.”

¹⁶ ̃Azí rĩ lě kí Yésũ ũ'bĩlé, zĩ kí dó sĩ 'ĩ'di 'ba idé tálí ̃ází angálépi 'bũ gá la sĩ nǐjǒ la angá ̃Adróná drĩ. ¹⁷ Wó Yésũ nĩ ǐjǒ 'ĩ'bã kí ũrálé kí ̃ásí gálé rĩ rá, jǒ 'ĩ'baní, “Súrú 'bá la 'ĩ'didrĩ rĩ 'bã kí ru awajǒ ndú-ndú ṽa ru 'dĩlépi 'dĩ-'dĩ rĩ icó u'álé ̃álí ku, lícǒ 'bá la 'bã kí ru awajǒ ndú-ndú rĩ 'ĩ'di iré rá. ¹⁸ ǐjǒ 'dĩ sĩ Sítání drĩ ru 'a awa céní-céní rú sĩ ̃a'dĩ 'dijǒ, ũpĩ 'ĩ'didrĩ rĩ la pá tu ǐngóní ru? ǐjǒ ma úrínđí ũnzí kí adro ũkpó Bẹlǐzẹbúlũ bã fělé mání ̃ází idéjǒ rĩ sĩ. ¹⁹ Ụ'dĩ'da ̃adrĩ dó úrínđí ũnzí kí adro ũkpó Bẹlǐzẹbúlũ drĩ sĩ, 'bá ̃ĩmĩ imbálé rĩ kí dó adro la ũkpó ǐngǒ sĩ? ǐjǒ 'bá ̃ĩmidrĩ 'bã idélé rĩ lĩ kí ǐjǒ ̃ĩmi drĩ gá nĩ. ²⁰ Wó ̃adrĩ úrínđí ũnzí kí adro ũkpó ̃Adróná drĩ sĩ, ǐjǒ 'dĩ 'bã ̃ífí Súrú ̃Adróná drĩ acá ̃ĩmi rú 'bo.

²¹ “Ágǒbĩ ũkpó la drĩ ru itú ̃ako 'ĩ'di sĩ ru t̃ambajǒ rĩ abe bábá, ̃ako 'ĩ'didrĩ rĩ kí ru pa 'bá ̃ází aló kí ku. ²² 'Bá ̃ází ũkpó trũ ̃and̃anĩ la drĩ amú 'ĩ'di tĩ celé nĩ ndě jǒ 'ĩ'di rá, 'ĩ'di ̃ako 'ĩ'didrĩ ̃a'dĩ drĩ 'ĩ'di 'bã sĩ ̃ásí 'bãjǒ rĩ kí wũ rá, ̃ako 'ĩ'di 'bã arálé rĩ kí 'ĩ'di kí awa rá.

²³ “'Bá adrulépi má be ku rĩ b̃asĩ m̃érǒ 'bá mádrĩ 'i, 'bá ̃ako tralépi má be ku rĩ 'ĩ'di 'bá ̃ako mádrĩ kí irélépi irê la.”

Úrínđí ũnzí 'bã ̃agǒjǎ vúlé rĩ

(Mātáyō 12:43-45)

²⁴ “Úrínđí ũnzí drĩ dó fũ 'bá agá 'dã ̃amvé 'bo, 'ĩ'di mu acĩ trũ ̃angũ ̃ĩyĩ kóru rĩ kí agâ sĩ ̃angũ ndrũjǒ sĩ avĩjǒ drĩ dó ̃ĩsú la ku. Drĩ dó ̃ĩsú la ku, 'ĩ'di jǒ la 'ĩ'diní céní-céní rú,

'Ma gõ vúlé mâ jó ídu rĩ agâlé.' ²⁵ Íjọ 'dĩ sī, ĩ'di dó ãgõ vúlé jó agá 'dõlé ĩ'di jô ịsú úwe bábá alá ru ãko ãzí kóru. ²⁶ ĩ'di dó mu úrindí ùnzí ázĩrĩ ĩ'di ndĕlépi ùnzikānā sī rá rĩ kí atrálé ĩ'di rú 'dõlé kí dó amú u'álé 'bá 'dā agá. Íjọ 'dĩ sī, kí dó u'á 'dāá 'bá 'dā 'bā gbíyā vúlé rĩ dó ùnzikānā sī ándrá drĩdrĩ rĩ ndĕ rá.”

²⁷ Yĕsũ la mu íjọ 'dĩ kí delé jọ agá 'bo, ùkú ãzí ayú ù'bí kí agá jọ ĩ'diní, “Andre ími tĩlépi ãzĩla ími undrulépi rĩ drĩlĕba rú!”

²⁸ Yĕsũ umvi, “Drĩlĕba rú la 'bá íjọ Ādróná drĩ arelépi tā la mbalépi rá rĩ ní.”

'Bá lĕ kí ícétáná
(Mātáyō 12:38-42)

²⁹ 'Bá ù'bí 'bā kí ru tra agá Yĕsũ andre gá 'dāá, mu íjọ jọṅâ trũ drĩ gá, “'Bá ú'dú 'dĩ agá 'dĩ kí 'bá ùnzí la! Kí ícétáná 'bá 'bā icólé idélé ku la kí zị, 'bá ãzí icó ĩ'baní idélé la ku, cí la ícétáná ándrá Yónā drĩ rĩ 'i. ³⁰ Gĕrĩ ãlu 'dĩ sī Yónā ándrá ícétáná ru 'bá Nĩnĕvĕ gá rĩ 'banî, Ngótí 'Bádrĩ la vâ adru ícétáná ru 'bá ú'dú 'dĩ agá rĩ 'banî. ³¹ Ú'dú Ādróná 'bā drúzí íjọ líjọ 'dā sī, ùkú úpí ru Sébā gá rĩ la mu pá tulé ãzĩla 'bá ú'dú ú'dĩ'da 'dĩ agá rĩ kí tólé, † ã'dusíku akó drĩ angájó súrú ĩ'didrĩ agâlé amújó ímbátáná ùndūwā rú úpí Sũlũmánĩ 'bā imbálé rĩ kî arejó rĩ sī. Ázĩla ú'dĩ'da, 'bá ãzí ãmbõgõ sī Sũlũmánĩ ndĕlépi rá la 'dā cí. ³² 'Bá Nĩnĕvĕ gá 'dĩ kí drúzí pá tu ú'dú Ādróná 'bā íjọ líjọ 'dā sī ĩmi tólé ĩmi á'bí anzị ú'dĩ'da 'dĩ, ã'dusíku uja kí ándrá ásí íjọ ùnzí a'bejó rá íjọ Yónā 'bā ùlũlé ĩ'baní

† 11:31 Ùkú úpí ru Sébā gá 'dā tō 'bá ú'dú 'dā agá rĩ kí rá la ã'dusíku gá kí Yĕsũ Sũlũmánĩ ní ãndânĩ rĩ ịcúlé úmgbé.

rĩ sĩ; § ájo ĩminí 'bá āzĩ āmbógó sĩ Yónã ndĕlépi rá la 'dã cí!"

*Tárã mgbã Ādróná drí rĩ
(Mātáyō 5:15; 6:22-23)*

³³ Yésũ jọ vâ "Bá āzĩ tārã tị 'bālĕpi akulĕpi la cí jōku zĭlĕpi la ākójó agá la 'dáyụ, rá la ĩ'di 'bã la méjã drĭ gá, 'bá kí sĩ āko jó agá 'dãã rĩ kí undré ĩ'bã kí aff agá jó agá. ³⁴ ĩmi mĭfĭ ĩ'di tārã ụrụ 'bá mídrĭ drĭ gá rĩ. ĩmi mĭfĭ drĭ adru múké, ĩmi ụrụ 'bá la adru pírí ule rú, wó ĩmi mĭfĭ drĭ adru múké ku ĩmi ụrụ 'bá la adru mụdĕ agá, mí icó āngũ ndrelé ku. ³⁵ Lĕ ĩndre múké-múkĕ ācí ĩmi agá rĩ 'bã anụ mĭnĭ sĩ adrujó mụdĕ agá ku. ³⁶ ĩjọ 'dĩ sĩ, ĩmi ụrụ 'bá drĭ adru ule rú ācí agá, wókō āzĩ ĩnĭ agá la kóru, mi adru ule rú ācí sĩ pírí cécĕ tārã 'bã āngũ jĭjó ĩmi drĭ gá ulepete rĩ áni."

ĩjọ áziyá Ādróná 'bã sĩ 'bá ĩyō dĭnĭ 'bã drĭlĕ 'dĩ kí drĭ arújó rĩ

(Mātáyō 23:1-36; Mārākō 12:38-40)

³⁷ Yésũ la mụ ĩjọ jọṅá delé 'bo, 'bá Fārĭsáyĭ rú la umve ĩ'di ínã nalé ĩ'di be; mụ dó rá ri vŭrŭ ínã nalé. ³⁸ 'Bá Fārĭsáyĭ rú 'dã la mụ ndrelé la Yésũ ũjĭ ru drĭ rákã ku, u'á ũsŭtánã sĩ.

³⁹ Úpĭ jọ ĩ'dinĭ, "ĩmi 'bá Fārĭsáyĭ rú 'dĩ ĩmi ĩrĕjĕ ũngúkú āmvĕ rĩ ũjĭ ālã ru, wó agâlĕ ru ĩga trĕ rŏmgbō sĩ āzĭla ũnzĭkãnã sĩ. ⁴⁰ ĩmi 'bá azalĕpi azã 'dĩ! Ādróná idĕ āko 'bã 'a kí ũngúkú la āmvĕ rĩ abe nĩ ku yã? ⁴¹ Wó lĕ ĩfĕ āko ĩmidrĭ ĩrĕjĕ agá rĩ kí sããnĭ agá rĩ abe 'bá lĕmĕrĭ rĩ 'banĭ āko pírí kí dó sĩ adru ĩmi āni ālã ru. ⁴² Ũcōgō ĩmidrĭ 'bá Fārĭsáyĭ rú 'dĩ! ĩmi āko pírí ĩmidrĭ mụdrĭ agá ālu rĩ fĕ Ādróná ní rá, wó ĩmi lĕtánã Ādróná lĕjó āzĭla ĩjọ mgbã 'bá ũcōgō agá

§ 11:32 'Bá ú'dú 'dĩ agá rĩ gã kí ásĭ ujalé ĩjọ Yésũ 'bã ũlŭlĕ rĩ sĩ ũmgbĕ.

rĩ kí ãzã kojó rĩ kí abe a'be cã, múké la ãdrĩ ándrá ãjój 'dĩ kí ide agá pírĩ ázĩ rĩ kí a'benã kóru. ⁴³ Ûcõgõ ãmidrĩ ãmi 'bã Fãrĩsáyĩ rú 'dĩ, ã'dusĩku ãlẽ kũrũsĩ ãmbogo drĩlẽ gá ãngũ Ádrónã ãnzĩjój rĩ kí agã sĩ ãmi rujój rũrũ rĩ kĩ, ãzĩla ãlẽ úzĩ ãmi ãrútánã sĩ ãmi acĩ agã sũ agã sĩ. ⁴⁴ Ûcõgõ ãmidrĩ, ã'dusĩku ãmi ãmvélé ãmvélé ru ãlá ru, wó ãnma agã agã ru rá cécé ãnãdrĩ sũlẽpi rá ndrelé ku 'bã 'banĩ acĩjój drĩ la gã sĩ nĩnã kóru rĩ ãni.”

⁴⁵ ãmbã'bã ãzĩtánã ãmbálẽpi rĩ 'bã ãzĩ ãlu rĩ jój ã'dinĩ, “ãmbãpi, ãjój mĩ jolẽ 'dĩ kí sĩ mi vã ãma u'dã ãndĩ!” ⁴⁶ Yēsũ umvi ã'banĩ, “Ûcõgõ ãmidrĩ 'bã ãzĩtánã ãmbálẽpi 'dĩ ã'dusĩku ãminĩ tẽrĩ ãnzĩ ã'bãjój 'bã kí drĩ gá ã'banĩ icólẽ 'dũlẽ ku rĩ. Átã ãmi ãmgbã 'dĩ gã kí vã drĩ sulé sĩ kí ãzã kojój 'dũjój úmgbé. ⁴⁷ Ûcõgõ ãmidrĩ ãminĩ nãbiya 'bã ãnãdrĩ kí sũjój ãlá ru, wó ãni 'dĩ ãmi áyĩpĩka ã'dĩ kí ãndrá 'bã 'dĩ kí nĩ. ⁴⁸ ãmi ã'ĩ ãjój ándrá ãmĩ áyĩpĩka 'bã kí idélé 'dĩ rá, ã'dĩ kí ándrá nãbiya kí ãsĩ dó ãnãdrĩ la kí. ⁴⁹ “Dĩ bãsi ãjój Ádrónã 'bã jolẽ ãndũwã ã'didrĩ sĩ ãmi drĩ gá rĩ, ma rú nãbiya kí tĩ pẽ ãpĩgõnã abe ãmi rú, ãmi ãzĩ rĩ kí ã'dĩ rá, ãmi ãzĩ 'dĩ kí ãcãndĩ!”

⁵⁰ “ãjój 'dĩ sĩ, 'bã ã'dũ 'dĩ agã 'dĩ kí ãla rú ãrĩ nãbiya 'bãdrĩ kí ã'dĩjój rĩ 'bã ãrĩgótĩ ãfẽ kí ãrũ'bã gá, ãngájój ãnókũ ãndũ 'bãnjã gá, ⁵¹ ã'dójój Hãbĩlĩ 'bã 'dĩnjã gá kpere Zãkãrĩyã 'bã 'dĩnjã gá drĩdrĩnjĩ ãlĩtãrĩ 'bã ãni ãngũ ãlãpítĩ Ádrónã drĩ be rĩ gã rĩ ãjój la ãla lĩ la ãmi drĩ gá ãndã-ãndã ru. ⁵² Ûcõgõ ãmidrĩ la rú adru ãngõpĩ ãmi 'bã ãzĩtánã ãmbálẽpi 'dĩ ã'dusĩku ãmi atrĩ 'bã 'banĩ gẽrĩ Ádrónã nĩjój rĩ cí ãmi mgbã rĩ icó kí vã filé Sũrũ 'Bũ gá rĩ gálẽ ku, ã'dusĩku ãmi uga 'bã ãzĩ rĩ 'banĩ filé úmgbé.” ⁵³ Yēsũ la mũ ãngũ 'dã a'belé 'bo, 'bã Fãrĩsáyĩ rú ãzĩla ãmbã'ba ãzĩtánã Mũsã drĩ kí ãmbálẽpi 'dĩ abe ngũ kí ãjĩ la ãnzĩ, ã'dójój ã'dĩ ãzĩlẽ

zítáná ù'bí sī, ⁵⁴ lějó ĩ'di rujó íjọ ãfúlépi ĩ'di tị gá ĩ'di 'bã jọlé ùnzí rī sī.

12

*Úzáná 'bá kí drĩ gá 'bá ùnzāná sī rī
(Mātáyō 10:26-27)*

¹ 'Bá ù'bí wěwě rú 'bã kí ru tra agá āngū ālu gá, i'dó kí ru ũjmlé ũjmi, Yésũ jọ 'bá ĩ'di 'bã imbálé rī 'baní drĩdrĩ, “Ími adru mífí trū ākúkí 'bá Fārísáyí rú 'dĩ 'badrĩ sī ífí la mūlūmbě ĩ'badrĩ sī. ² Āko drĩ akulé cí rī ála drúzí ĩ'di i'dá tɔndọlọ rá, jọku āko a'bólé a'bô rī kí ála kí drĩ gá íjọ nĩ rá. ³ Íjọ 'dĩ sī, íjọ ĩminí jọlé āngū inị agá rī la ru are ịtú sī, íjọ mí jọlé yökölé sī jó gúrú agá rī ála rú mu ĩ'di iwálé jó drĩ gá.

*'Bá idéjọ ĩ'di sī ụrĩ sī rī
(Mātáyō 10:28-31)*

⁴ “Má wõrĩkã, álū ĩminí, ĩmi idé ụrĩ sī 'bá uru' 'bá 'dĩ 'dìlépi áyú wó vúlé vúlé ru icólépi āko āzì idélépi alá ku rī sī ku. ⁵ 'Bá idéjọ ụrĩ sī mà i'dalé ĩminí rī Ādróná 'i, drĩ 'bá 'dì rá, ĩ'di 'bã ũkpó vâ cí sī ími 'bejọ ácí ukólépi ku rī agá. Ími ā'ị íjọ mà jọlé 'dĩ 'i, ĩmi idé ụrĩ sī la ĩ'di sī.

⁶ “Ícọ āriṅa ní rí tōwú kí ịtũndálé ājẹ were sī ku yā? Wó ālu la 'bã āzì íjọ āvĩ Ādróná ní ku. ⁷ Táni drĩ' 'bĩ ífí ĩmi drĩ gá 'dĩ nĩ kí kaláfe rá. Ími idé ụrĩ sī ku, ĩmi ājẹ āmbógó ru ndě āriṅa ù'bí 'dĩ kí rá!

*Drĩnzá 'bã ru mi Yésũ íjọ sī ku
(Mātáyō 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ “Álu ĩminí, 'bá ĩ'di i'dalépi 'bá kí drĩlé gá rī, Ngótí 'Badrĩ lã mu ĩ'di i'dalé mālāyíkã Ādróná drĩ kí drĩlé gá rá. ⁹ Wó 'bá áma gálépi ù'bí kí drĩlé gá rī, ma vâ mu ĩ'di gálé mālāyíkã Ādróná drĩ kí drĩlé gá. ¹⁰ 'Bá āzì drĩ íjọ ùnzí

jọ Ngóṭí 'Bádrî uru' bá gá, Ādróná la 'di trũ rá, wó 'bá ãlu Úrínđí Ālá rĩ u' dálépi rĩ Ādróná icó 'di trũlé ku.

¹¹ “Údrĩ ĩmi agu āngũ Ādróná ĩnzĩjọ rĩ kí drĩlẹ́ gá, 'bá ũpi rú 'dĩ kí drĩlẹ́ gá, 'bá iyō abe, ĩmi ásí 'bã umvú íjọ ĩmĩ mụlẹ́ umvilé rĩ sĩ jọku jọlé rĩ sĩ ku. ¹² Sáwã 'dã sĩ Úrínđí Ālá rĩ la ĩmi imbá íjọ ĩmĩ mụlẹ́ jọlé rĩ sĩ.”

Íjọ u'belé 'bá málĩ trũ azalépi aza-azã rĩ drĩ gá rĩ

¹³ Ágóbí ázĩ ajọ íjọ Yésũ ní ũ'bí kí agálé, “Ímbápi, íjọ má ádrípì ní 'bã awa ãko má átẹpi 'bã a'belé rĩ kí ãmanĩ.”

¹⁴ Yésũ umvi 'dinĩ, “Mã wõrĩ, ã'di fẽ mánĩ ũkpõ íjọ líjọ jọku ãko awajọ ĩminĩ nĩ yã?” ¹⁵ Mụ vã íjọ jọṅá 'banĩ rĩ trũ drĩ gá, “Ími adru mífí trũ ãzĩla ĩmba ĩmi tã rõmgbó sĩ wókõ píri sĩ, ã'dusĩku 'bá 'bã ídri mgbã rĩ adru ãko 'di trũ adrujọ 'dĩ kí agá ku, drĩ táni adru málĩ trũ íngõpí.”

¹⁶ Yésũ jọ 'banĩ íjọ u'belé 'dĩ 'i, “'Ú'dũ ãlu ágóbí ázĩ málĩ abe la 'bã āngũ ámvú ala gá rĩ ka ũri múké. ¹⁷ 'I'dó íjọ ũrãlé 'di agálé, ‘Áko ázĩ mã sĩ icójọ mã ãkónã 'dĩ kí tãmbajọ la yu. Ma dó ã'du idé yã?’ ¹⁸ Jọ dó 'di agálé, ‘Ma dó idé la íni, ma ĩrá ú'dí ãmbógó la kí co, ma dó sĩ mã ãkónã kí 'bã ala gá mã ãko ázĩ 'dĩ kí abe, ma dó ídu 'dĩ kí andi rá. ¹⁹ Ma dó sĩ jọ la áma agálé, ĩmi andre múké! Mi dó ãko múké mĩ lẹ́lé icólépi ĩmi agulépi ílí wẽwẽ rú rĩ kí abe, íjọ ídri 'bã lẹ́lé rĩ kí adru mínĩ ĩpé ru, ína, ímvu. ãzĩla mí idé dó ãyĩkò!’ ²⁰ Wó Ādróná jọ 'dinĩ, ‘Mi aza-azã! Ínĩ ãndrũ 'dĩ sĩ ma ĩmi ídri 'du rá. ã'di la dó ãko mĩ tãmbalé mínĩ 'dĩ kí 'du nĩ?’” ²¹ Yésũ de dó íjọ íni, “Íjọ 'dĩ cécé 'bá málĩ tralépi wẽwẽ rú ũnókú drĩ gá 'dã, wó adrulépi málĩ kóru Ādróná rùlé rĩ áni.”

Í'bã ásí Ādrónã drĩ gá
(Mătáyõ 6:25-34)

²² Yēsũ jọ 'bá ĩ'di 'bã imbálé rĩ 'baní, “Ájọ ĩminî, ĩmi ásí 'bã umvú ídri ĩmi agá rĩ sĩ ku, ĩmi dó ã'du na, ã'du mvụ, jọku ĩmi ụrụ'bá 'bã ịjọ sĩ, ĩmi dó ã'du sũ yã rĩ sĩ ku. ²³ Ídri 'bã ịjọ ãmbógó ru ndě ãkónã rá, ãzıla ụrụ'bá 'bã ịjọ ãmbógó ru ndě bõngó rá. ²⁴ Ịndre drĩ kúrúke kí: kpẹ́ kí ụri ku, ụkũnã kí vâ ku, kí vâ ĩrá kóru; wó Ádróná la ĩ'baní íná fě nĩ! ĩmi ịjọ ãmbógó ru ãndânĩ ndě ãriņa 'badrî rá!

²⁵ “Á'di ĩmi ĩsélé gá icó sáwã ịdrĩlẹ ãlu ídri ĩ'didrî agá sĩ u'ájó ãzo rú ụrátáná sĩ rá la nĩ yã? ²⁶ Ịdrĩ dó icó ãko ãzĩ ĩmbíráná 'dĩ áni la idélé ku, ĩmi dó ịjọ ụrã ãko ãzĩ kí drĩ gá ã'du sĩ yã?

²⁷ “Ịndre drĩ ụjọ ásé agá 'dĩ 'bã zojá kî: nga kí ãzĩ ku, jọku idé kí bõngó ĩ'baní ku. Wó ájọ ĩminî úpí Sũlũmánĩ máli ĩ'didrî wěwě rú 'dĩ kí sĩ bõngó ĩ'di ãni ụniyambamba rĩ ca kí mǎwúwǎ ụjọ 'dĩ 'badrî 'bã ụnĩ kí agá ku. ²⁸ Ádróná drĩ dó ãko ásé agá rĩ kí ụsũ bõngó sĩ 'dĩ 'bã áni, 'dĩ kí ãko adrulépi ãndrũ cí wó drũsĩ ála kí 'be ãcí gá rĩ kî, ĩ'di dó ĩmi ụsũ ku la ینگونى yã? ĩmi 'bá ã'ítáná were 'dĩ! ²⁹ Ị'bã ĩmi ásí gá ãma ã'du na yã jọku mvụ yã rĩ drĩ gá ku, ĩmi ásí 'bã umvú ịjọ la sĩ ku. ³⁰ Wó ĩmi adru 'bá Ádróná nĩlépi ku, ãko ụnọkú drĩ rĩ vu adrolépi áyụ 'dĩ kí áni ku, ã'dusĩku ĩmĩ Átépi 'bũ gá rĩ nĩ ilẹ ãko 'dĩ kí rá rĩ gá rá. ³¹ Wó ĩndrũ Súrú Ádróná drĩ áyụ, ãzıla ãko ãzĩ ĩminí lẹlẹ 'dĩ kí ála kí fě ĩminí ĩndi.”

Máli tãmbájọ 'bũ gá rĩ

(Mǎtáyõ 6:19-21)

³² “Ĩmi idé ụrĩ sĩ ku 'bá má ãni wereņa kãbĩlõ áni 'dĩ, ĩmĩ Átépi ĩ'di ãyĩkõ sĩ ãko múké súrú ĩ'didrî gá rĩ gá rĩ kí fějọ ĩminí rá. ³³ ĩmi ịtũndã ãko ĩmidrî kí pírí rá ịfě sèndě la 'bá lẹmẹrĩ rĩ 'baní. ĩmi ịsú dó ĩminí bõngó delépi ku

(ĩmi ịsụ dó ĩminí málí 'bũ gá ukólépi ku) la kî ãzıla ĩmba málí ĩmidrî kí tã 'bũ gá, ụgụ'ba ícò vâ sī kî ụgụlẹ́ ku ãzıla ụdụdụ ícò sī kí ızalé ku. ³⁴ Ǻ'dusíku āngū málí mídrî 'bā kí sī adrjú rī gá, ĩmi ásí la vâ mụ adrulẹ́ ala gá 'dǻǻ.”

Ĩmi adru mífí trũ

³⁵ Yésũ jọ, “Ĩmi adru bábá ịjọ ru idélẹpi rī kí drĩ tējó, ǻcĩ ĩmidrĩ lǻmbānǻ ágá rī 'ba anụ ku, ³⁶ cécé ǻti'bo āmbógó ĩ'badrĩ drĩ tẹlẹpi ĩ'di 'bā āngájó ụmũ ũkú ịgbānǻ gá rī áni. Drĩ amụ kējítí pǻlẹ́ 'bo, kí kējítí nzĩ pǻlẹ́ drĩdrĩ 'dǻ sī ĩ'diní mgbọ. ³⁷ Ǻti'bo 'dǻ kí drĩlẹba rú āmbógó ĩ'badrĩ 'bā kí ịsụjọ mífí mgbọ rī sī ǻ'dusíku kí bábá ĩ'di 'bā āgōnǻ drĩ tējó! Ájọ ĩminí ịjọ mgbā, āmbógó dó kọtĩ trũ rá, ĩ'di dó kí iri vũrú ĩ'baní ǻkónǻ fējó. ³⁸ ĩ'di adru ǻt'bo 'dǻ 'baní drĩlẹba rú āmbógó ĩ'badrĩ drĩ amụ drĩ kí ịsụ bábá rī gá, drĩ tání amụ ịnị-ágágá jọku ǻ'ụgọ́ 'bá kí cẹrẹ́ 'be ágá 'dĩ! ³⁹ ĩmi are ịjọ múké-múkẹ́, lícọ́ 'dípí drĩ tá sǻwǻ ụgụ'ba 'bā amụjọ rī nĩ cé, a'be tá jọ ĩ'didrĩ gá rī 'bā tị ụgụ'ba ní nũlẹ́ ku. ⁴⁰ ĩmi āmgbā rī gá, ĩmi adru bábá, ǻ'dusíku ịnĩ sǻwǻ āzıla ịtụ Ngótí 'Bádrĩ 'bā amụnǻ sǻwǻ ĩmĩ tátí ásí 'bǻjọ ku rī gá ku.”

Ụpígónǻ arítánǻ trũ rī kí arítánǻ kóru rī be

(Mǻtáyō 24:45-51)

⁴¹ Pétěrō zị, “Úpí, ịjọ ịjọ u'belé 'dĩ ǻmaní á'dụsĩ yǻ?”

⁴² Úpí zị “Ǻ'di 'bá ǻko tǻmbalẹpi ǻrútánǻ trũ āzıla 'bá ǻkónǻ fẹlẹpi sǻwǻ múké rī ágá la nĩ yǻ? ⁴³ Ụpígónǻ 'dĩ drĩlẹba rú úpí ĩ'didrĩ drĩ ĩ'di ịsụ ǻzĩ 'dĩ nga ágá ịtụ ĩ'di 'bā āgōjọ rī sī. ⁴⁴ Ájọ ĩminí ịjọ mgbā, ĩ'di ụpígónǻ 'dǻ 'bā āmbógó ru ǻko ĩ'didrĩ rī kí drĩlẹ́ gá pírí. ⁴⁵ Wó ụpígónǻ drĩ dó 'bā la ĩ'di ásí gá, ‘Ǻmbógó mádrĩ la ụ'dụ 'dụ āgōnǻ gá ǻzo rú,’ wó i'dó dó ǻti'bo ǻzĩ āgọbị rú 'dĩ kí colẹ́ ũkú ru rī kí

abe cõ-cõ, i'di na la ãzila íwá mvu sî ãmẽràjõ. ⁴⁶ ãmbógó ãtí'bo 'dã drî rî ú'dú ãzî ãlu i'di ãgõ i'dinî nñjá la kóru. I'di mu ãtí'bo 'dã ulílé nírí-nírí, ãzila i'di mu i'di 'bálé 'bá ã'ítánâ kóru rî abe.

⁴⁷ “Ûpígóná íjõ ãmbógó i'didrí rî 'bã lëlé rî nñlépi rá, wó itú ru bábá idéjõ la ku rî ála i'di co túré sî. ⁴⁸ Wó 'bá íjõ Ædróná i'didrí rî 'bã lëlé rî nñlépi ku, íjõ izalépi tátí sî i'dinî drîrîma fëjõ rî, ála i'di co were. 'Bá ãko fëjõ iyõ rî drî ála a'í la iyõ rú, ãzila 'bá ãko fëjõ i'didrí iyõ rú ãndânî rî drî ála a'í la iyõ rú ãndânî.”

Ijõ Yésũ 'bã imbálé 'bá kí fëlépi kî sî ru arejõ ku rî
(*Mâtáyõ 10:34-36*)

⁴⁹ Yésũ jõ, “Má amú ãcí ajilé ãnókú drî gá! Wó áma ásí gâlé má ãrã ãcí 'dî drî ájé i'dó 'bo íni. ⁵⁰ Wó bãbũtízî mánî mülé bilé la cí, íjõ 'dî fi áma ásí gá ãzã ru kpere íjõ 'dî 'bã idéná 'bã ukó agá! ⁵¹ Ìmi ãrã ãmi ásí gá íjõ mã amújõ rî i'di ásí ãgbë ajíjõ 'bã ãnókú gá 'dî 'banî yã? Yü! Má ají 'bá 'banî ásí ãgbë ku wó rá la awanã. ⁵² I'dójõ sãwã 'dî sî, 'bã tówú lícõ ãlu agá rî kí ru awa amutî sî ãrî; 'bã ãrî amutî ãlu rî gá ãzila 'bã na amutî ãzî rî gá, kí dó sî ãgátã ga kí drîdrínî gá áma íjõ sî. ⁵³ Kí ru awa átépî kí ngópî be ãzila ngópî kí átépî be, andre kí ãzépî be ãzila ãzépî kí ãndrë be, ãdrã kí ãkú be ãzila ãkú kí ãdrã be.”

Ijõ Yésũ 'bã idélé 'bo rî 'bã ífí vãjõ
(*Mâtáyõ 16:2-3*)

⁵⁴ Dã 'bã ãngúkú gá Yésũ jõ 'bá píri 'banî, “Ídrî ãrú'bũ uzogó drî ndre ru 'bã agá ãngü ãtú 'bã 'de agálé ru 'bo, itë ku rú ãmi jõ la, ‘Uzogó la amú 'dílé 'dî-'dî,’ wó i'di ru idé rá. ⁵⁵ Wó ãlíríkã angá jõ lilé ándrãlè ru, ãmi jõ la, ‘Ãngü la mu adrulé ãcí ru,’ wó ãngü la adru ãcí ru rá. ⁵⁶ Ìmi ãnókú ndre ãrú'bũ trü wó ãmi ú'dú ãndrũ rî agá ã'du la ru idé

nĩ yã rĩ ñĩ cé. Wó ìvã òjò mà idélé 'dĩ kí ífí ku, ã'dusíku ì'bã ìmi ìnĩ Àdróná cé wó ìnĩ ì'di ku!

*Ìmi icí tì 'bá ìmi tólépi rĩ trũ
(Mātáyō 5:25-26)*

⁵⁷ “Ìmi amá òjò múké rĩ ìminí áyù ku ã'du sī? ⁵⁸ 'Bá àzì drĩ ìmi tō kèsĩ gá, ìmi mù agá ì'di be gèrĩ agá 'dâ, lě ìmi icí tì ì'di be ìsù ìca drĩ jájì drĩlẹ́ gá ku. Ìdrĩ idé la 'dĩ àní ku, ì'di ìmi agù 'bá òjò lùlépi rĩ drĩlẹ́ gá ì'di dó ìmi 'dù fělé àmbógó drí, kí dó ìmi 'dù 'bálé mǎbùsũ gá. ⁵⁹ Àjọ míní, mí icó ãfùlé mǎbùsũ gálé ku kpere míní sèndě ãsìlẹ́pi rĩ de agá ùfě agá.”

13

Ásì ujaṅá jòku drã

¹ Sávã 'dã sī 'bá àzì kí àndrá cí, jọ kí òjò 'bá Gálílì rú Pìlátò 'bã ù'dílẹ́ àrí la kí usajó ídétáná idéjò ì'bã àdroṅa 'baní rĩ kí drĩ gá Yèsũ nì. ² Yèsũ umvi ì'baní jọ, “Ìmì ùrājó la rĩ sī 'bá Gálílì rú ù'dílẹ́ rá 'dĩ kí ndě kí 'bá àzì Gálílì rú 'dĩ kí ùnzìkànã sī rá yã? ³ Adru 'dì 'bã àní ku, àjọ ìminí àndá-àndá ru, ìdrĩ ásì uja ku ìmi ùdrã pírí 'dì 'bã àní. ⁴ Ìmi ùrã 'bá mùdrí drĩ ãrõ jó 'bã a'déjò kí drĩ gá Sílówámũ gá ùdrálẹ́pi pírí 'dã ndě kí ùnzìkànã sī pírí 'bá u'álẹ́pi àngũ Yèrùsálẹ́mũ gá 'dĩ kí rá yã? ⁵ Àjọ ìminí, yù! Wó àjọ ìminí, ìdrĩ ásì uja ku, ìmi ùdrã cécé ì'badrì 'dã 'bã àní.”

⁶ Yèsũ jọ ì'baní òjò u'béṅá 'dì sī, “Ágóbì àzì àndrá àlu ì'di 'bã ùlúgò ife zo ì'didrì àmvù agá, mù àka la kí ndrelé ìsù àko àzì ala gá àluṅá la ku. ⁷ Jọ 'bá àmvù aga tẹlẹ́pi rĩ ní, ‘Índre, àrí acílẹ́ lí na 'dìpí má ìsù ife ífí kalẹ́pi àluṅá la ife 'dì 'bã uru' 'bá gá 'dâ ku, íga ì'di vùrù. Ife 'dì la dó rì ùnókù ayúlẹ́ ìsálì ìngoní ru?”

⁸ “Wó ágóbí ámvú andre tēlépi rī umvi ī'diní, ‘Mí a'be ī'di ílí ālu īdí, álē aga la sōlé pírí, ma wórō ũ'bã ĩndú la gá. ⁹ Drī dó ífí ka ílí drūsī rī gá rá, ī'di adru múké; jō dó 'dī áni ku, ma dó ī'di ga vūrú ĩndō.’”

Yésū 'bã ũkú acalépi rá āgālépi vūrū sī rī adrijó Sábátū sī rī

¹⁰ Sábátū āzī ālu la sī Yésū ri ímbátáná imbálé āngū Ādróná ĩnzījó rī 'bã āzī ālu la agá. ¹¹ Ūkú āzī ālu 'dāá cí acalépi úrindí ũnzí sī ílí mūdri drī ārō 'dīpí la, icó ru ĩdrēlé urugá múké-múké ku. ¹² Yésū la mu ī'di ndrelé 'bo, umve ī'di ī'di drīlé gá 'dōlé jō, “Ūkū, átrū mi āyání mídrí 'dī sī rá.” ¹³ 'Bã dó drí kí ī'di drī gá, gbōgbō ũkú 'dī ĩdrē ru urugá āzila icú dó Ādróná rú.

¹⁴ Āmbógó āngū Ādróná ĩnzījó 'dã gá rī acá ũbã sī Yésū 'bã ũkú 'dã adrijó ú'dú Sábátū drī sī rī sī, jō 'bã 'baní, “Ú'dú kí ázīyá sī āzī ngajó Sábátū ālu 'dī agá. Lē ĩmi amú adrijá gá ú'dú āzī 'dī kí agá, adru Sábátū sī ku.”

¹⁵ Yésū jō āmbógó āngū Ādróná ĩnzījó rī gá rī ní 'bã ī'didrī abe, “Īmi pírí 'bã mülumbē rú 'dī! Īmi ālu-ālu icó ú'dú Sábátū drī sī kāyīnō ī'didrī kí jōku tí ī'didrī kí trūlé agulé ĩyí mvulé ku la nī yā? ¹⁶ Ú'dī'da ũkú Īburahimū 'bã ũri rú Sītánī 'bã umbélé ílí mūdri drī ārō 'dī 'bã ĩsú adrijá Sábátū sī ku yā?” ¹⁷ Umvitáná ī'didrī fē drīnzá 'bã ī'di 'bã mēpó'ba ru 'dī 'baní, wó 'bã āzī 'dī acá kí dó āyikō sī ĩjō Yésū 'bã idélé ũniyambamba 'dī kí sī.

Ījō u'belé ũri umvelé hārādálī sī rī

(Mātáyō 13:31-32; Mārākō 4:30-32)

¹⁸ Yésū zī 'bá kí pírí, “'Bá Súrú Ādróná drī agá rī kí i'dá íngō áni? Ma ī'di ũ'bī ā'du sī? ¹⁹ Ī'di i'dá cécé hārādálī áni, ágóbí āzī 'bã agulé salé ī'didrī ámvú gá rī áni. Zo rá acá dó ife rú, āzila āriṅa 'bū gá rī ũ'bã kí jōrōvū kéní la kí agá.”

Ijó u'belé ãkúkí drĩ gá rĩ

(Mātáyō 13:33)

²⁰ Yésũ zì vâ kí ìdí, “Ma dó Súrú Ādróná drĩ rĩ ù'bĩ ã'du be yã? ²¹ Ī'di cécé ãkúkí ùkú ãlu ní 'dulé usalé ãnáfóro ãmbógó la trũ rĩ áni, kpere ĩ'diní ùpĩ agá.”

Kějítì lúrúná rĩ

(Mātáyō 7:13-14, 21-23)

²² Yésũ mu táwũnĩ kí agá sĩ ãzila tǝrómé kí agá sĩ, 'bá kí imbá trũ, ĩ'di mu agá Yǝrúsálémũ gálé. ²³ 'Bá ázì zì ĩ'di, “Úpí, 'bá kí mu ru palé wereńá ru yã?” ²⁴ Yésũ umvi ĩ'baní pírí, “Īmi ù'bĩ ásì pírí sĩ ùkpō 'bájó fíjọ kějítì síríná rĩ gá sĩ. Ā'dusiku 'bá ù'bí kí lě ãndá-ãndá ru filé ala gá sĩ rá. Wó icó kí ku. ²⁵ Āmbógó jó 'dípì la angá urugá ĩ'di kějítì ùpĩ, wó ĩmi pá utu ãmvé kějítì pãńá trũ ãzila māmálá 'bãńá trũ, ‘Úpí, ínzi ãmaní kějítì.’ Wó ĩ'di umvi la, ‘Āńi ĩmi angá íngölé yã rĩ ku.’

²⁶ “Īmi dó umvi la, ‘Āma ándrá na agá, mvu agá mĩ trũ, ãzila íri 'bá kí imbálé táwũnĩ ãmadrĩ agá 'dã!’ ²⁷ Wó ĩ'di ĩmi umvi, ‘Āńi ĩmi angá íngölé yã rĩ gá ku, ĩmi ĩdã ĩmi má rú 'dã rĩ sĩ rá, ĩmi 'bá íjó ùnzì idélépi 'dĩ.’

²⁸ “Āngũ 'dã gá 'dãá áwáná kí adru sí nańá be cí ĩminí Īburahímũ, Īsákã, Yãkó'bō, ãzila nãbiya kí ndrejó Súrú Ādróná drĩ rĩ agá 'dãá rĩ sĩ. Wó ĩni 'dĩ ú'bé dó ĩmi ãmvé 'bo. ²⁹ 'Bá kí rú amú angájó ĩtú 'bã agá agálé ru, ĩtú 'bã 'de agálé ru, úrú ãzila ándrálé ru, kí dó ri vũrú ùmũ nalé Súrú Ādróná drĩ rĩ agá. ³⁰ Wó 'bá wẽwẽ rú drĩdrĩ rĩ kí drúzì acá 'bá vúlé rĩ kí rú, ãzila 'bá vúlé rĩ kí acá 'bá drĩdrĩ rĩ kí rú.”

Yésũ 'bã māmálá Yǝrúsálémũ sĩ

(Mātáyō 23:37-39)

³¹ Sáwã 'dã sī 'bá Fārísáyī rú rī āzī amú kí Yésũ rú jọ kí ì'diní, “Mí a'be āngũ 'dī, ímụ āngũ āzī ndú la gá. Hēródě lě ími 'dìlẹ rá.”

³² Yésũ umvi kí, “Ímụ lülé la nārāgā 'dã ní, ma úrínđí ũnzí kí adro āmvé, āzila 'bá kí adrí āndrũ āzila drũsĩ drĩ dó ca ú'dụ na la gá 'bo ma āzị mádrị rī de rá. ³³ Íjọ íngõ drĩ tání ru idé nī tí, lě amụ mà āzị trũ āndrũ, drũsĩ āzila drúzị drĩ gá, ā'dusíku nábị ícọ drálé āngũ āzị gá ku, lú Yērúsālémũ agá.

³⁴ “Wógõ Yērúsālémũ, ìmi 'bá Yērúsālémũ gá 'dī ìmi 'bá nābịya rú Ādróná 'bā tị āpělẹ 'dī kí ụ'dí, ìmi vā kí u'bé írā sī. Pálékó sí mà lějọ áma drị 'bājó anzịná ìmidrị kí drĩ gá, kí tām̄bajó cécé ā'ụ andre 'bā ì'di 'bā mvaka kí atrájọ ì'di rú ụpụpị agá rī áni! Wó ìmi ā'ị ku. ³⁵ Índre Ādróná a'be dó jọ ìmi sī ì'di rú ịcújọ 'dī ándrú ru. Wó ájọ ìminí, ìmi ícọ áma ndrelé ìdị ku kpere ìmí jọ agá la, ‘Ícụ 'bá amụlẹpi Úpí 'bā rú sī rī ịcụ-ịcụ!’†”

14

Yésũ 'bā ágóbí āyání rú adrịjọ rī

¹ Ú'dụ ālu Sábátũ āzị sī Yésũ mụ íná nalé Fārísáyī āzị āmbógó rú la drị ko gá. 'Bá rí kí ì'di ndrelé gõgõ ì'di ā'du idé íjọ āzítáná 'bā lělẹ ku rī drĩ gá. ² Ágóbí āzị pá la kí āvõjọ drị abe la amụ Yésũ rú. ³ Yésũ zị 'bá Fārísáyī rú āzila 'bá āzítáná 'bā drīlẹ ru 'dī kī, “Āzítáná Mūsā drị ā'ị 'bá adrịjọ Sábátũ sī rá yā jòku yu?”

⁴ Wó ìyānā kí tútú. Yésũ 'dụ 'bá 'dã 'i, adrí ì'di, pē tị la rá. ⁵ Jọ ì'baní, “Ími drīdrīnị gá 'bá āzị drĩ adru ngótí trũ, jòku mánīgó trũ, wó drī a'dé 'bú ìyí trũ la gá Sábátũ sī, ícọ ì'di anzélé āmvé cõtị ú'dụ Sábátũ drị 'dã sī ku rī ã'di 'i yā?”

† 13:35 zābūrĩ 118:26

⁶ 'Bá 'dã icó kí vâ i'di umvilé ku.

Í'bã mi ãmbógó ru cénĩ ku

⁷ Yēsũ ndre 'bá ũmũ gá umvelé umvê rĩ kí āngũ ũniyambamba drĩlẹ́ gá rĩ kí ũpě́ agá, jọ́ i'baní íjọ́ u'belé 'dĩ 'i, ⁸ "Bá āzĩ umve jō mi ũmũ ũkú ũgbājó rĩ gá, ĩmu rilé āngũ ālá drĩlẹ́ gá ri kí agá ku. Icó ru idélé 'dĩ 'bã áni 'bá āzĩ ãmbögō sī ími ndèlẹ́pi rá la ũmve i'di ũmũ 'dã gá ĩndĩ, ⁹ wó 'bá tá ĩmi umvelẹ́pi ĩrĩ trá nĩ rĩ la amũ jolẹ́ la, 'Ínga rá 'bã ri āngũ mídrĩ mĩ tá sī rijó 'dĩ gá 'dã.' Íjọ́ 'dĩ la míní drĩnzá fě́ ála ími agujó rijó vúlẹ́ āngũ dódó rĩ gá rĩ sī.

¹⁰ "Wó údrĩ ími umve, íri āngũ vúlẹ́ 'dã gálẹ́, 'bá ími umvelẹ́pi rĩ drĩ dó acá mí rų́ 'dólẹ́, i'di dó jọ́ la, 'Mâ wõrĩ, mí amũ rilé āngũ múké 'dō gá.' Íjọ́ 'dĩ la dó míní ārútanjá ají amũ 'dĩ kí drĩlẹ́ gá píri. ¹¹ 'Bá píri ru 'bálẹ́pi ãmbógó ru kí drĩ sī 'dĩ kí ála kí isé vũrų́, wó 'bá ru malẹ́pi fų́ 'dĩ kí ála kí 'bã ãmbógó ru."

¹² Yēsũ jọ́ lícọ́ 'dípị ní, "Ídrĩ 'bá umve ākónã ũmũ drĩ gá, mí umve jō mĩ wõrĩka kí áyọ́ ku, mí ádrípika kí ku jōku 'bá ími búlų́ gá málĩ trũ rĩ kí áyọ́ ku, ã'dusiku kí drų́zĩ ími umve vúlẹ́ gẹ́rĩ ãlu 'dĩ sī ārígó la ũfě́jọ́. ¹³ Ídrĩ ũmũ 'bã mí umve ala gá 'bá lēmērí, 'bá acálẹ́pi rá āzĩla mĩfĩ kóru 'dĩ kí. ¹⁴ 'Bá 'dĩ kí míní sũsų́ wi, ã'dusiku icó kí ími ũfě́lẹ́ ku. Ādróná la rú ími ũfě́ nĩ drų́zĩ ú'dų́ 'bá 'bã kí angájó ídri rú 'dã sī."

Íjọ́ u'belé ũmũ ãmbógó rĩ drĩ rĩ

(Mātáyō 22:1-10)

¹⁵ 'Bá āzĩ ãlu rilẹ́pi Yēsũ be íná tị gá 'dãá ĩndĩ rĩ la mu íjọ́ 'dĩ arilẹ́ jọ́ Yēsũ ní, "Bá drų́zĩ rilẹ́pi ũmũ Sų́rų́ Ādróná drĩ 'dã agá rĩ kí āyĩkō la kí fų́ trẹ́yí!"

¹⁶ Yēsũ umvi i'diní, "Ú'dų́ ãlu ágóbĩ āzĩ 'bã ũmũ ãmbógó la umve dó sī 'bá ala gá wěwě rú. ¹⁷ Sávã ũmũ

drî la mu calé 'bo, pẽ ùpígóná ì'didrî kí tì lùlé la ãmù 'baní, 'ími amù, ãko pírí kí dó bábá!'¹⁸ Wó i'dó kí pírí ru ùtrülé ãlu-ãlu, 'bá ází rî jọ 'Má ìgbã drî mã ámvù lě ámu drî ndrelé la, ítrũ ma rá.'¹⁹ 'Bá ází rî jọ, 'Ma ìgbã mã mǎnìgọ ámvù sòlépi rî kí mụdrí, ma dó mu kí ù'bílě, ítrũ ma rá fò!'²⁰ 'Bá ází rî jọ, 'Má ìgbã ùkú ú'dí, ìjọ 'dĩ sî má icó mụlé ku.'

²¹ "Átí'bó ãgõ vúlé 'dólé, ázila ùlũ ìjọ 'bá 'baní jọlé 'dĩ kí ãmbógó lícọ 'dípì nî. ãmbógó lícọ 'dípì ásí iza ru, pẽ dó átí'bó tì, 'Ímu mbělě-mbělě gẹrĩ agâ sî ázila gẹrĩ táwũnĩ agâ rî kí agâ sî, mí umve mání 'bá lěmērí ri kí, 'bá mífí kóru 'dĩ kí, ázila 'bá acálépi rá 'dĩ kî trũ.'²² 'Dã 'bã ùngúkú gá, átí'bó ãgõ jọ, 'ãmbógó, ìjọ mî jọlé mání rî idé kí ru rá, wó ãngũ ace drî jó agâ 'dólé cí.'²³ ãmbógó jọ átí'bó ì'didrî ní, 'Ímu gẹrĩ agâ sî táwũnĩ 'bã ãngũ ãmvélé ru ri kí agâ, mí a'í 'bá ala gá ri kí amújó ùmũ gá 'dólé 'bã ga rú sî tré.²⁴ Ájọ míní, 'bá drĩdrĩ umvelé 'da 'bã ází ãlu la icó afílé ùmũ 'dĩ gá ku.' "

Ājē Yēsū vú bījō rī
(*Mātáyō 10:37-38*)

²⁵ Ụ'dú ãlu 'bá ù'bí ri kí mụlé Yēsū trũ, uja ru tì ì'ba rú 'dólé jọ,²⁶ "Bá ází drî amù má rú 'dólé drî átépĩ ázila ãndrě 'i, ùkú 'i, ázila anzìná kí, ádrípìka kí ázila ámvópìka kí abe, drî vâ ídri ì'di mgbã rî drí gá rî gã úmgbé ku, icó ì'diní adrujọ 'bá mání imbálé la rú ku.²⁷ 'Bá mūsālábã ì'didrî 'dùlépi ázila áma vú ãbílépi ku rî icó adrulé 'bá mání imbálé rî rú ku.

²⁸ "Ícétáná sî, ìmi ází ãlu drî lě jó ãmbógó la sîlé, drĩdrĩ rî sî icó rilé vũrú jó 'bã ãjē itúlé sî nǐjọ la icó ãjē nalé ìngōpí ì'diní sî ukójó.²⁹ Drĩ dó bõrõ sî rá, wó sîlìngí drĩ adru ì'didrí 'dáyù drĩ la dejó, 'bá pírí jò ndrelépi rá rî kí

ĩ'di guḡũ. ³⁰ Kĩ jọ la, 'Índre drĩ ágóbí 'dĩ 'i! 'I'dó jó s̄ilé wó ũkpó la ca s̄i icójó jô dejó ku.'

³¹ "Ícétáná s̄i úpí àlu drĩ ru itú s̄i mụjọ à'dí gá às̄ikárĩ 10,000 be s̄i à'dí 'dijó úpí àzĩ às̄ikárĩ trũ álifũ kálí ĩrĩ la be, ĩ'di ri v̄ĩrũ ru itulé, ũkpó mádrĩ ca à'dí 'dijó úpí às̄ikárĩ trũ w̄ew̄e rú rĩ be rá yā? ³² Drĩ icó ku, ĩ'di ùpígóná kí tị p̄e drĩ fujó úpí àzĩ 'dā be s̄i ás̄í ĩgb̄e ajíjọ kí drĩdrĩnjĩ gá, ìs̄ú ínĩ 'dĩ kí drĩ álí-álí ru. ³³ Ũví àlu 'dĩ s̄i ìmĩ àzĩ àlu drĩ l̄e adrulé 'bá mánĩ imbálé la rĩ rú, 'bā a'be àko pírĩ ĩ'di abe ri kí."

À'í s̄i kóru ru rĩ

(Mātáyō 5:13; Mārākō 9:50)

³⁴ Yēsũ jọ, "À'í ĩ'di àjĩ f̄e. Wó s̄i la jō yu, ícò ĩ'di ujalé à'í ru ũḡḡō ĩngonĩ ru? ³⁵ 'Ba kí à'í s̄i kóru rĩ s̄i às̄é gá ĩ'di 'bā adrujọ ũr̄ōdrĩ kóru rĩ s̄i. 'Bá àlu-àlu icólépi ĩjọ 'dĩ arelépi rá rĩ 'bā are."

15

Kābīlō àvīlépi rá rĩ

(Mātáyō 18:12-14)

¹ Ũ'dú àlu 'bá m̄s̄ór̄ō tralépi rĩ kí 'bá ĩjọ ũnzĩ idélépi àzĩ rĩ kí abe amú kí ĩjọ Yēsũ 'bā imbálé rĩ arelé. ² 'Bá Fārīsáyĩ rú rĩ kí imba'ba àzĩtáná M̄s̄ā drĩ kí imbálépi rĩ kí abe 'I'dó kí unulé, "Ágóbí 'dĩ la 'bá ĩjọ ũnzĩ idélépi 'dĩ kí a'í, ĩ'di v̄ā ínā na ĩ'ba abe ĩndĩ!" ³ Yēsũ jọ ĩ'banĩ ĩjọ ĩjọ u'béná s̄i: ⁴ "Bá àzĩ àlu ìmĩ agá 'dā la 'bā kābīlō túrú àlu agá àlu rĩ drĩ àvī rá, ĩ'di dó à'du idé? ĩ'di kálí úr̄òmĩ drĩ la úr̄òmĩ 'dĩ kí a'be mụjọ àvīlépi àlu 'dā ndrũ trũ kpere ĩ'di 'bā ìs̄ú agá la ku yā? ⁵ Drĩ ĩ'di ìs̄ú rá, ĩ'di a'dú la k̄otr̄ó s̄i trũ ḡojó l̄ic̄ó gá lé àyīkō s̄i. ⁶ Drĩ acá l̄ic̄ó gá 'bo, ĩ'di w̄ōr̄íka kí umve, 'bá ĩ'di 'bā b̄ulú gá rĩ kí abe àngũ àlu gá. ĩ'di jọ la ĩ'banĩ, 'Má u'á àyīkō s̄i ma mâ kābīlō ìs̄újó rĩ s̄i, àma idé

kí dó ãyĩkō la 'i' ⁷ Ájọ ìminí àndá-àndá ru ãyĩkō la ga 'bũ gâlélé tré 'bá àlu 'bã ásí ujajó rĩ sī ndě 'bá kálí úrômí drĩ úrômí ru 'bálépi alá ru lélépi ásí ujalépi ku 'dĩ kí rá.”

Sílingĩ ãvilépi rĩ

⁸ “Jōku ùkú ázì sílingĩ ífí trū mụdrĩ ífí àlu rĩ 'bã ãvĩjọ rá rĩ la ã'du idé yã? Ī'di lám̄bãṅá tị 'bã, ĩ'di jó 'a we, ĩ'di ndrũ la jājā rú kpere ĩ'di 'bã ịsụ agá la. ⁹ Drĩ ịsụ la 'bo, ĩ'di wōrĩka kí umve jírání abe àngũ àlu gá, ĩ'di jọ la ĩ'baní, ‘Ma ãyĩkō sī ma mà sílingĩ ãvilépi rĩ ịsụjọ rá rĩ sī. Áma idé kí ãyĩkō la 'i' ¹⁰ Ájọ ìminí, ĩ'di cécé 'dĩ 'bã àni, mālāyĩkã Ādróná drĩ kí ãyĩkō idé 'bũ gâlélé 'bá ùnzí àlu la 'bã ásí ujajó rĩ sī.”

Mgbá ãvilépi rĩ

¹¹ Yésũ mu ịjọ jọṅà trū drĩ gá jọ, “Ágọbị àlu ĩ'di 'bã anzi kí ịrĩ. ¹² Vúléná rĩ jọ ĩ'diní, ‘Má átépi, mí ãfě àko mádrĩ wókō gá rĩ kí. Ịjọ 'dĩ sī, ágọbị awa dó àko kí anzi ịrĩ 'dĩ 'baní. ¹³ Ụ'dụ were vúlé gá mgbá vúlé rĩ ịtũndã àko ĩ'didrĩ rĩ kí pírí, ko dó drĩ mụlé séndě ĩ'didrĩ abe àngũ álí gá iza dó séndě ĩ'didrĩ kí pírí. ¹⁴ Iza àko ĩ'didrĩ kí pírí, gbōgbō rílě a'dé àngũ 'dã gá ika, àbírí i'dó dó filé ụrụ 'bá la gá. ¹⁵ Mu dó sī àzị ngalé 'bá àngũ 'dã gá 'dãá la drĩ, pě tị la ịzōgó kí ucélé ĩ'didrĩ ámvụ agâlélé. ¹⁶ Lě ru 'a tōlé àkónà ịzōgó kí nalé rĩ 'bã ịmbílíkọ kí sī, wó 'bá àzì fě ĩ'diní àko àzì nalé nānā la ku.

¹⁷ “Àsịjọ i'dó dó ịjọ ùrālélé, ‘Bá àzì ngalépi má átépi drĩ rĩ kí àkónà na tí kí a'be la cí, wó àbírí la fi má rụ ĩ'di úgólé áma colé 'dĩ! ¹⁸ Ma mà ngá gō vúlé má átépi drĩko gâlélé, ma jọ la ĩ'diní: Má átépi, má iza ịjọ Ādróná drĩlé gá vā ími drĩlé gá ịndí. ¹⁹ Mgbá la sị tá áma umvejọ mĩ ngọtí ru ịdĩ ku; dũbā rá la í'bā dó ma 'bá mí àni àzị ngalépi 'dĩ 'bã àzì ru.’ ²⁰ Gbōgbō angá ụrụgá gō dó átépi drĩko gâlélé. ĩ'di

drĩ adru agá rará ru 'dĩ gá 'dĩ átépĩ ndre ĩ'di, ízákĩzã la fi dó átépĩ ásí gá, cẽ dó mụlé ĩ'di amvulé, ni kí dó ru ĩ'di be. ²¹ Ngópĩ jọ dó átépĩ nĩ, 'Má átépĩ, má iza dó ǐjọ Ādrónã drĩlé gá ǎzĩla ími drĩlé gá. Lẽ tátĩ ùmve dó ma mĩ ngótĩ ru ǐdĩ ku.'

²² "Wó átépĩ umve ǔpígóná kĩ, 'Gbōrú! Ími ajĩ bōngó ú'dí la kí sulé ụrụ' bá la gá, ǐsũ v̄a dr̄on̄o dr̄ímváná la gá ǎzĩla gézĩmã pá la gá. ²³ Ími ajĩ kǎjóná m̄lũkũdũ la, ǐlĩ ĩ'di v̄ũrú. Āma amú kí dó nalé la ǎyĩkō idéjọ. ²⁴ Ngótĩ mádrĩ 'dĩ ǎvĩ jō rá; ǐsũ dó ru rá. Dr̄a jō rá; adr̄i dó rá.' 'Dó kĩ dó ǎyĩkō idélé.

²⁵ "ǐjọ 'dĩ kí ru idé 'dĩ ǐsũ 'dĩ s̄i mgbá kǎyúná r̄ĩ dr̄i ámvú agálé. ĩ'di mụ acalé ǐl̄c̄o t̄i gá ǎni rú, are úngó ǎzĩla 'bá kí dĩ tu s̄i la. ²⁶ Umve ǔpígóná ǎzĩ ǎlu la z̄il̄é ǎ'du la ru idé nĩ. ²⁷ Umvi, 'Mĩ adr̄ip̄i amú 'bo, ǎzĩla mĩ átépĩ ǐl̄i ĩ'dinĩ kǎjóná m̄lũkũdũ 'dã r̄ĩ, ǎ'dusiku ǎgō v̄ul̄é 'dōl̄é m̄úké ǎzĩla ǎlá ru.'

²⁸ "Ádr̄ip̄i kǎyú r̄ĩ 'a ve ǔmbã s̄i, gã dó filé jọ agálé ǔmgbé. Átépĩ ǎfũ dó ĩ'di rú ǎmvé 'dōl̄é s̄i māmálá 'bāl̄é 'bã fi jọ agálé. ²⁹ Umvi átépĩ ní jọ, 'Índre dr̄i! Ílĩ 'dĩ kí p̄irĩ ári ǎzĩ ngalé m̄inĩ ǔpígóná ru, ǎgã v̄a ími t̄i ku. Āko mĩ f̄ēl̄é mánĩ r̄ĩ ǎ'du? Ātã tání ǐndr̄ímváná ǐf̄ē mánĩ s̄i ǎyĩkō idéjọ m̄a w̄or̄ika abe ku. ³⁰ Wó mĩ ngótĩ ǎko m̄idr̄i kí izalépi p̄irĩ ǎw̄ú' bá abe 'dĩ la mụ am̄úl̄é ǐl̄c̄o gá 'bo, mĩ uja ĩ'dinĩ kǎjóná m̄lũkũdũ la ǐl̄é ǐngonĩ ru?'

³¹ "Átépĩ jọ, 'Índre m̄a ngópĩ, ǎma ú'dũ p̄irĩ mí be, ǎzĩla ǎko mádr̄i kí p̄irĩ mí ǎni. ³² Wó l̄ē ǎma idé ǎyĩkō rá, ǎ'dusiku mí adr̄ip̄i dr̄ájó rá; adr̄i dó ǐdĩ. ǎv̄ijó rá; ǐsũ dó ru rá.' "

16

'Bá ǎko t̄ambal̄epi m̄lũmb̄ē s̄i r̄ĩ

¹ Yésũ jọ 'bá i'di 'bã imbalé rĩ 'baní, “Ágóbí āzĩ ālu kúréní la 'bã 'bá āko tãmbalépi rĩ, útõ i'di kápa 'dípi tị gá i'di i'di 'bã kápa kí izajó izã rĩ sī. ² Umve dó 'bá 'bālé 'dã 'i i'di rụ 'dôlé zị i'di, ‘Íjọ mâ arelé ími urụ' 'bá gá rĩ ã' du? Ínze mâ kápa kí vú, ã'dusĩku mí icó dó mâ ngá kí tãmbalé ìdí ku.’

³ “‘Bá āko tãmbalépi rĩ jọ dó i'diní cénĩ-cénĩ rú, ‘Ma dó ú'dĩ'da ã' du idé? Āmbógó mádrị la áma dro āzị gá rá, ma vâ ũkpõ kóru ámvú sōjọ, āzıla ma vâ drĩnzã sī āko a'ĩjã a'ĩjọ. ⁴ Ānĩ dó ma mụ ã' du idélé yã rĩ gá rá, 'bá kí mụ áma a'ĩlé i'badrĩko gá rá āzị drĩ dó ukó mání rá rĩ gá.’

⁵ “Umve dó 'bá āmbógó i'didrị 'bã mōrị trũ rĩ kí i'di rụ 'dôlé. Zị drĩdrị rĩ 'i, ‘Mōrị āmbógó mádrị drị mídrị lé rĩ sị?’ ⁶ Umvi i'diní, ‘Dé'bě túrú ãrõ ãdu nalé nãnã rĩ ãni.’ 'Bá āko tãmbalépi rĩ umvi i'diní, ‘Íri vũrú, mí asi dẽnõ 'dĩ rá, ísĩ túrú sụ.’

⁷ “Ātí'bo 'dĩ umve ágóbí nãmbã ìrĩ sī rĩ 'i, i'di mụ afílé 'bo, zị i'di, ‘Āmbógó mádrị 'bã mōrị mídrị íngõpí?’ Umvi, ‘Mōrị mádrị i'di ãnáfóró gũtíyã álífũ ālu ãni.’ Ātí'bô jọ ágóbí 'dĩ ní, ‘Dĩ kãrãtãsí ándrá drĩdrị ìmi sī íjọ itújó i'di be rĩ 'i. Ísĩ kãrãtãsí ú'dí la ãjẽ ũfějõ gũtíyã túrú ãrõ ãnáfóró ãni.’ *

⁸ “Āmbógó ìcú 'bá i'di 'bá āko tãmbalépi rĩ i'di 'bã íjọ 'dĩ idéjọ íni ũndũwã sī rĩ sī. Ā'dusĩku 'bá ũnókú drĩ gá 'dĩ kí ũndũwã rú íjọ i'badrị kí idé ndě 'bã dĩa drị 'dĩ kí rá. ⁹ Ájọ ìminí, ìmi ayú málí ũnókú gá 'dĩ kí sī wōrị ìsújó ìminí, drĩ dó ukó 'bo, ála dó drúzị ìmi a'í lícõ Ādróná drị jã 'dã rĩ gá.

¹⁰ “‘Bá ásí dīlĩ āko ìmbírãnjã sī rĩ, ásí la vâ adru dīlĩ āko āmbógó sī. 'Bá ásí dīlĩ āko ìmbírãnjã sī ku rĩ, ásí la icó

* ^{16:7} Ūpígõnjã 'dĩ idé íjọ 'dĩ 'i 'bá pírí mōrị nalépi āmbógó i'didrị drị rá 'dĩ abe.

vã adrulé dīlī ãko ãmbógó sī. ¹¹ Ími ásí drī adru dīlī málí ũnókú drī gá 'dã rī kí tãbanjá sī ku, ícò dó ásí 'bálé ími drī gá málí Ádróná drī mgbã rī sī íngoní ru? ¹² Ídrī adru ásí dīlī sī 'bã ází 'bã ãko sī ku, ã'di la dó míní ãko mî trū adrujó rī fē nī?

¹³ “Átí'bó ází icólépi ází ngalépi ãmbogo řří kí pálé gá la 'dáyũ. Í'di ãlu rī ngũ ũnzí í'di ází rī lē áyũ, jòku í'di ází rī ru rá, í'di ází rī ide-idè. Ími icó ází ngalé Ádróná nî ázila séndē ní ku.”

Ímbátáná Yésũ drī ázítáná drī rī

(Mátáyô 11:12-13; 5:31-32; Mārákô 10:11-12)

¹⁴ 'Bã Fãrísáyī rú sīlínģi lēlépi ambamba 'dī kí mu íjô 'dī arelé 'bo, utru kí mēlētī sī í'di idejó. ¹⁵ Yésũ jô í'baní, “Ími ími 'bã 'bã múké la ru 'bã kí mēlētī gá cénī, wó Ádróná nī ími ásí rá. Áko 'bã 'bã kí íjô 'bálé ũkpó 'dī kí, Ádróná drīlē gá ãko ází ngũlé ũnzí la.

¹⁶ “Ázítáná Mũsã drī ázila íjô nãbīya 'bã kí sīlé 'dī kí abe ũlũ kí kperé sãwã Yôhánã Bãbũtīzī fēlépi rī drī agá; í'dójó ú'dú 'dã sī íjô mgbã Súrú Ádróná drī 'bũ gá rī ála íjô la ũlũ, 'bã pírí kí ru afũ filé ala gálé ũkpó sī. ¹⁷ Í'di íjô ází ánmátrē la 'bũ kí ũnókú be kí ukó rá wó íjô ífí Ádróná ãni ímbíráná ázítáná agá rī áví ku.

¹⁸ “'Bã ází drī í'di 'bã ũkú dro rá drī ndú la ígbã, í'di áwũ nga; ágóbí ũkú drolé rá rī ígbãlépi rī í'di áwũ nga.”

Lázãrô kí ágóbí málí trū rī be

¹⁹ “Ágóbí ází málí trū la ãlu í'di ru sũ bõngó ãjē rú rī kí agá, ázila í'di u'á jó ãjē ãni la agá ázila íná na ãlá ru ú'dú pírí. ²⁰ Ágóbí ází ãlu lēmērí urũ 'bã la pírí ãkõzá ru, rú la Lázãrô 'i, ála í'di ají 'bálé ágóbí málí trū 'dī drī kējítī gá 'dãá, ²¹ ãkõná ayilépi méjá sí gá 'dã kí ũtēlé nalé. Ũcogo kí amú ãkõzá í'di urũ 'bã gá 'dī kí ũndrálé.

²² “Ágóbí lēmērí 'dã drã dó rá, mālāyíkã amú kí ì'di agulé 'bálé rilé Ìbùrahímũ andre gá. Ágóbí málí trũ rĩ drã vâ ìsĩ vâ ì'di. ²³ Fi dó ácí ukólépi ku rĩ agá, ri drĩ cìlè ácí 'bã äzá sĩ, ndre ängũ urugá, ndre Ìbùrahímũ 'i álí 'dáni, Lázãrõ ì'di búlú gá 'dâ. ²⁴ Umve dó Ìbùrahímũ 'í, ‘Bábá Ìbùrahímũ! Índre áma ízákizã, mí äpě Lázãrõ tì tĩndrímváná sulé ìyí agã sĩ áma úlí udújó, ä'dusiku ma drĩ cì äzá ämbógó la sĩ ácí 'dõ agá 'dõ!’

²⁵ “Wó Ìbùrahímũ umvi ì'diní, ‘Mâ ngópi mí ùrã drĩ íjó ándrá mì adrujó ídri ùnókú drĩ gálé rĩ sĩ, mí ìsù äyíkõ rá, wó Lázãrõ ìsù ándrá 'bãngá ücögõ áyü. Ú'dí'da ì'di dó drĩ vâ ì'diní äyíkõ ìsù, wó mí adru drĩ vâ ängũ ücögõ ìsújó 'dí agá 'dää. ²⁶ Íjó 'dí agá 'dâ 'bù äzi mgbi la äma drĩdrĩnjĩ gá cí, 'bã äzi drĩ dô sĩ lè alilè äma rú 'dölè äzila ìmi rùlè icó dó sĩ ku, 'bã äzi icó vâ alilè ìmi rùlè äma rú 'dölè ku.’

²⁷ “Umvi, ‘Má a'í mi bábá, ípě Lázãrõ tì má átépi drĩko gálé, ²⁸ má ádrípika kí tówú cí. 'Bã mü kí bílè ìndú lilé 'ba amú kí rù sĩ ängũ sĩ drĩ cijó 'dõ gá 'dölè ku.’

²⁹ “Ìbùrahímũ umvi, ‘Mùsã kí nãbiya abe 'dää cí; 'ba are kí íjó kí tì gá rĩ 'i.’ ³⁰ Jõ, ‘Yü, bábá Ìbùrahímũ, 'bã angálépi 'bã drälépi rá rĩ kí drĩdrĩnjĩ gá la drĩ tá mü nĩ kí tá ásí uja rá. ³¹ Jõ ì'diní, ‘Drĩ kí Mùsã kí tì are nãbiya abe ku, icó kí vâ 'bã angálépi 'bã drälépi rá rĩ kí drĩdrĩnjĩ gá rĩ 'bã íjó arelé ku.’ ”

17

Íjó ùnzí kí trütáná be

(*Mãtáyõ 18:6-7, 21-22; Mãrákõ 9:42*)

¹ Yésũ jõ 'bã ì'di 'bã imbálé rĩ 'baní, “Áko fêlépi la 'bã 'baní íjó ùnzí idéjó rĩ kí amú 'dí, wó 'bã fêlépi la íjó 'dí 'ba amú kí ì'di rú sĩ rĩ ní ücögõ. ² Ì'di tá múké la 'bã ìni rĩ imbe gá írã äná 'ijó ämbógó kpakü rĩ umbéjó trũ ì'di 'bejó

mĩrĩ agá, ndě ĩ'dinĩ fějó la anzi nírinjá 'dĩ 'banĩ íjó izajó.
³ Īnzĩ mĩfĩ ĩmi sĩ.

“Mĩ ádrĩpĩ drĩ íjó iza mí rŭ, iza drĩ la gá; drĩ ru ásĩ uja rá, ítrũ ĩ'di rá. ⁴ Drĩ íjó iza mí rŭ pâlě ázĩrĩ ũ'dũ ãlu agá, amũ vâ mí rŭ 'dõlě pâlě ázĩrĩ trũtánjá a'ílě jójó la, ‘Má uja ásĩ rá,’ lě ítrũ ĩ'di rá.”

⁵ Ūpĩgõṅa jõ kí Úpĩ nĩ, “Mĩ ĩdrĩ ã'ĩtánjá ãmadrĩ ãmbógó ru.”

⁶ Úpĩ umvi ĩ'banĩ, “Īdrĩ tá adru ã'ĩtánjá trũ werejá ru hãrãdálĩ ífĩ áni, ĩmi icó jolě la ife 'dĩ ní, ‘Mĩ anzé mi ízókĩ trũ kpĩtã ĩmũ ĩmi salé mĩrĩ agá!’ ĩ'di ĩmi tĩ are rá.

⁷ “Īmi ãzi ãlu la 'bã ũpĩgõṅá ãzi drĩ angá ámvũ sõ agá jõku kãbĩlõ ucé agá, drĩ amũ lícõ gá angájó ámvũ agâlě, mi ĩ'dinĩ jõ la 'bã afũ ru gbõgbõ mŭlě ínã ĩ'didrĩ nalé yã?

⁸ Adru ĩni ku! Kējĩ la gá mi jõ la ĩ'dinĩ, ‘Īmũ ínã mádrĩ ĩndró drĩ idélé bábã, ísũ bõngó ãlá rĩ kí mi sĩ amũ mání ínã fělě nalé, ãzĩla ãko mvulě mvũ-mvũ rĩ kí abe, 'dã bã ũngúkú gá mi dô sĩ mũ ínã mídrĩ nalé ĩndõ.’ ⁹ Ūpĩgõṅá 'dã ní úfě ãwã'difõ ĩ'di 'bã ãzĩtánjá vũ ũbĩjó ãzĩla idéjõ 'dã sĩ rá yã? ¹⁰ Īmi vâ 'dĩ 'bã áni; údrĩ ĩminĩ íjó ĩmi idélé rĩ kí ũlũ ĩdrĩ kí idé 'dĩ áni 'bo, ĩjõ, ‘Ãma ãmã ngá ũpĩgõṅá jõ údu 'dã rĩ kĩ, ãnga 'bãngá ãzĩ jõ ãma ãni údu rĩ 'i.’”

'Bã mŭdrĩ ãrĩ 'bã nalé rá rĩ kí adrĩjó rĩ

¹¹ Yěsũ 'bã mŭ agá Yěrusãlēmũ gâlě mŭ lõkókõrĩ Sãmãrĩyã 'bã ãni Gãlĩlĩ be rĩ agã sĩ. ¹² ĩ'di 'bã fi agá tõrõmě ãzi ãlu la agá, 'bã mŭdrĩ ãrĩ 'bã nalé rá la amũ kí drĩ ũfulě ĩ'di trũ. Tu kí pá rãrá ru. ¹³ Ayú kí ũ'dũkõ ũrũgã sĩ, “Úpĩ Yěsũ, ĩko ãma ãzã fõ!”

¹⁴ ĩ'di mŭ kí ndrelě 'bo jõ, “Īmũ ĩmi 'dalě ãtalo idétánjá idélépi 'banĩ ĩmi ũrũ'bã undrějõ.” ĩ'bã kí mŭ agã, ãrĩ kí ũrũ'bã gá rĩ ukó rá.

¹⁵ Kí àzì àlu ì'di mụ ndrelé la 'í adrí 'bo, ãgõ vúlé Yẹsũ rú 'dölé Ædróná rú ungoñá trũ rere ú'dúkọ sí. ¹⁶ 'Be ru Yẹsũ pálé gá fẽ áwá'dífô ì'dinî, wó 'bá 'dĩ 'bá Sãmáriyá rú la. ¹⁷ Yẹsũ zì, "Bá mụdrì 'dĩ adrí kí tá pírí ku yã? 'Bá úrômĩ rĩ kí dó íngölé? ¹⁸ 'Bá ãmíyóná ru 'dĩ ãgõ dó 'bãngá amúlé Ædróná rú ìcúlé áwá'dífô fějọ á'dùsì la ã'du ìjọ sí?" ¹⁹ Jọ ì'dinî, "Mí angá ímụ; ã'ítáná mídrì idé mi múké."

Súrú Ædróná drì 'bã amúná
(Mătáyô 24:23-28, 37-41)

²⁰ Ú'dú àlu 'bá Fārīsáyĩ rú la zì kí Yẹsũ 'i, "Súrú Ædróná drì la amú ã'dutú rĩ?" Yẹsũ umvi kí, "Súrú Ædróná drì amú gěrĩ ìmi ásì 'bájó undréjọ la 'dĩ áni la ku. ²¹ 'Bá àzì ní sī jọjọ la, 'í'di 'dõnu, 'jọku, 'í'di 'dãnu' la 'dáyù, ã'dusiku Súrú Ædróná drì rĩ ì'di ìmi agá 'dĩ."

²² Jọ 'bá ì'di 'bã imbálé rĩ 'baní, "Ú'dú àzì la amú lé 'dĩ, ìmi sī lějọ Ngótì 'Bádrì 'bã ú'dú ndrejọ rĩ, wó ìmi icó ndrelé la ku. ²³ 'Bá kí ìminí lū la, 'í'di 'dõnu! 'Jọku, 'í'di 'dãnu! Lě ìmụ ùcẹ trũ kí vú gá sī ndrũ trũ la ku. ²⁴ Ìndre drĩ, Ngótì 'Bádrì 'bã ú'dú ãgójọ rĩ ì'di cécé ãvi áni, ì'di nĩ némé ì'di 'bũ jì ì'dójọ wókõ àzì rĩ gá kpere àzì rĩ gá. ²⁵ Wó drìdrì rĩ gá, lě 'bã ìsú cándí rákà, àzìla 'bá ì'didrì áyi gá rĩ 'bã gá kí sī ì'di ùmgbé.

²⁶ "Cécé ì'di 'bã ándrá adrujọ ú'dú Núwã ngárì rĩ sī rĩ áni, ú'dú Ngótì 'Bádrì 'bã amúnjọ rĩ la vâ adru 'dã áni. ²⁷ 'Bá kí ándrá ãngũ na agá, íwá mvụ agá, àzìla kí ùkú ìgbã agá, kí vâ ì'bã izonzi kí fẽ agá ágó gá ú'dú Núwã ngárì rĩ sī kpere ì'di 'bã fi agá í'bó ãmbógó rĩ agâlé. Ìyì ãmbógó 'bã ìmvúlèpi rĩ 'bã amú agá kí ìmvú agá pírí.

²⁸ "Í'di ándrá vâ cécé 'dĩ 'bã áni ú'dú Lótì drì sí. 'Bá kí ãngũ na agá àzìla mvụ agá, ãko ìgbã agá àzìla ãko ìtũndã agá, ãkónã sa agá àzìla jọ sị agá. ²⁹ Wó ú'dú Lótì 'bã

Södómũ a'bejó rĩ sī, ácí ri 'dìlé angájó 'bũ gálé bārúťĩ trũ ìlĩkĩ kǐ pírí.

³⁰ “Í'di vâ adru cécé 'dĩ 'bã áni ú'dú Ngóťĩ 'Bádrĩ 'bã amújọ ru i'dajó rĩ sī. ³¹ Ú'dú 'dã sī 'bá tũlépi ĩ'didrĩ jọ sǐ rĩ lě 'bã asǐ vũrú 'dólé filé áko ĩ'didrĩ kǐ a'dúlé ku. 'Bá ámvú agá rĩ 'bã ägõ vâ áko äzí gá lǐcọ gá 'dólé ku. ³² ĩmi ũrã íjọ Lótĩ 'bã ũkũ drĩ! * ³³ 'Bá drĩ lě ru ídri ĩ'didrĩ tãmbalé nĩ, ĩ'di ävĩ la rá; wó 'bá ídri ĩ'didrĩ gá rĩ ävĩlépi rá rĩ la tã la mba rá. ³⁴ Ájọ ĩminĩ, ĩnĩ 'dã sī 'bá ĩrĩ kǐ ru la gbólọ älu sǐ gá, ála älu rĩ 'dụ, ála äzí rĩ a'be. ³⁵ Ūkú ĩrĩ kǐ äná 'ì ängũ älu gá, ála älu rĩ 'dụ rá, ála äzí rĩ a'be. [³⁶ Ägõbĩ ĩrĩ kǐ mụ ámvú sölé ängũ älu gá, ála älu rĩ 'dụ, ála äzí rĩ a'be.]” †

³⁷ Zĩ kǐ, “Íngölé yã, Úpí?” Umvi, “Ängũ áko äzí 'bã ävũ la adrujó cí rĩ gá, 'dã bãsĩ ängũ nógúnúke 'bã kǐ ru trajó rĩ.”

18

Íjọ u'belé ũkú äwúzĩ ru äzākoma lělépi rĩ drĩ gá rĩ

¹ Yésũ jọ 'bá ĩ'di 'bã imbálé rĩ 'banĩ íjọ u'béná 'dĩ sī kǐ imbájó, lě 'bã ändě kǐ Ädróná zĩḡá sī ku. ² Yésũ jọ, “'Bá 'bá íjọ lǐlépi la äzí älu táwũnĩ äzí gá Ädróná nǐlépi ku la, äzíla asílépi 'bá kǐ sī ku la. ³ 'Dãä ũkú äzí äwúzĩ ru la cí, ú'dú pírí ĩ'di amú māmálá 'bälé 'bá 'bá íjọ lǐlépi rĩ drĩlé gá, 'Íko áma äzã 'bá mâ méré'ó'bá ru rĩ sī!” ⁴ Ú'dú ũ'bíkänã rú 'bá 'bá íjọ lǐlépi rĩ ko ũkú äwúzĩ ru 'dã äzã ku, vúlé vúlé ru jọ ĩ'dinĩ cénĩ-cénĩ rú, 'Ádrĩ tání ärutáná fě Ädróná ní ku jọku asǐ 'bá kǐ sī ku, ⁵ álě ndrelé la íjọ ũkú äwúzĩ ru

* ^{17:32} Lótĩ 'bã ũkũ drĩ ĩ'di 'bã ándrá ängũ andréjó vúlé rĩ sī. † ^{17:36} Vásĩ 36 'ì, Bìbìlìyã äzí Mündú tĩ sī rĩ 'bã kǐ vásĩ rú ku, be la rá la 'bã kǐ ĩ'di “fútĩ-nõtĩ” rú, ä'dusĩku ĩ'di ándrá búkũ Ädróná drĩ Gĩrĩkĩ tĩ sī ídu drĩdrĩ rĩ kǐ agá 'dáyü.

'dĩ 'bã lělé rĩ kí ịsụ kí rá, ǎ'dusĩku ǎwụzị 'dĩ la áma ịcǎndĩ ụ'dụ pírí, ádrĩ idé la ku, ị'di ri amụlé áma ịcǎndilé jǎ 'dǎ, ma dō sī ǎndě rá! ”

⁶ Ǻzila Yésũ jọ, “Ĩmi are ịjọ 'bá 'bá ịjọ lilepi piri ku rĩ ní jọlé rĩ. ⁷ Ịjọ 'dĩ sī, Ǻdróná ịcọ ịjọ lile múké 'bá ị'di 'bã ụpělé rá rĩ 'baní ku yǎ? Ǻdróná ịcọ 'bá awalépi ị'di rụ ịtụ kí ịni be rĩ a'belé ǎmvé ku. ⁸ Ǻlũ imini, Ǻdróná la mũkě idé imini gbōnǎná ru. Wó Ngọtị 'Badrị drĩ drụzị ǎgō rá, ị'di 'bá ǎitǎná agá rĩ kí ịsụ ụnọkụ drị gá 'dǎ sị yǎ?”

Ịjọ u'belé 'bá Fǎrísáyĩ rú rĩ drị gá ǎzila 'bá mũsọrọ tralépi rĩ be

⁹ Yésũ jọ ịjọ ịjọ u'belé 'dĩ sī 'bá ru 'bǎlépi Ǻdróná drilẹ gá kpị 'bá ǎzi 'dĩ 'baní ǎndǎnĩ rĩ kí drị gá. ¹⁰ “Bá ịrị mu kí Ǻdróná ǎilẹ lịcọ Ǻdróná drị agá, 'bá ǎlu rĩ ị'di 'bá Fǎrísáyĩ rú rĩ, ǎzi rĩ 'bá mũsọrọ tralépi rĩ 'i.

¹¹ “Ǻgọbị Fǎrísáyĩ rú rĩ angá tu pá urugá sī, ǎlĩ Ǻdróná ị'didrị jọ, Ǻdróná, ǎfě miní ǎwǎ'difô mání adrujó cécé 'bá ǎzi ụgụ'ba ru, ịjọ ụnzị idélépi, ǎwụ'ba ru rĩ kí ǎni ku rĩ sī. Má vǎ adrujó cécé 'bá mũsọrọ tralépi 'dĩ kí ǎni ku rĩ sī. ¹² Ma u'á ịná nanǎ kóru ụ'dụ ịrị sǎbịtị ǎlu agá, sī ịmi rụ ịcụjọ, ǎzila ma ǎko mání ịsụlé ǎlu mụdrị agá rĩ fě miní.’

¹³ “Wó ǎgọbị mũsọrọ tralépi rĩ tu pá ǎgọbị Fǎrísáyĩ rú rĩ rụ rĩ sī ǎlị. Ndre ǎngũ 'bũ gǎlé ku, wó 'bã drị drị gá jọ, * Ǻdróná, ị'bǎ ǎsị ịgbé áma drị gá ma 'bá ụnzị idélépi la.’ ”

¹⁴ Yésũ jọ, “Ǻlũ imini, sǎwǎ Ǻdróná ǎ'ijọ rĩ la mu ukólé 'bo, Ǻdróná 'du ǎgọbị mũsọrọ tralépi rĩ 'bǎlé ǎlá ru ndě ǎgọbị Fǎrísáyĩ rú rĩ rá. Ịjọ 'dĩ sī, 'bá ru ịpílépi cénĩ-cénĩ

* ^{18:13} Búkũ Ǻdróná drị Gịrịkị tị sī rĩ agá úsị jujúú adilẹ 'dĩ ị'di lǎ'bĩ 'bá Yǎhúdị rú rĩ 'badrị ị'bǎ kí sī ụcōgō ị'dajọ rĩ.

rĩ, ála ĩ'di isé vũrú. Wó 'bá ru 'bãlépi vũrú rĩ ála ĩ'di 'bã ãmbógó ru.”

Yésũ 'bã sũsũ wijó anzi níriná kí drĩ gá rĩ
(*Mãtáyô 19:13-15; Mãrákô 10:13-16*)

¹⁵ 'Bá ri kí ándrá ĩ'bã anzi níriná kí ajílé Yésũ rú, sĩ sũsũ wijó kí drĩ gá. 'Bá ĩ'di 'bã imbálé 'dĩ kí mu ĩjô 'dĩ ndrelé 'bo, uzá kí 'bá 'dã kí drĩ gá. ¹⁶ Wó Yésũ umve anzi kí amúlé ĩ'di rú 'dólé, ãzĩla jô, “Īmi a'be anzi níri 'bã amú kí má rú 'dólé, ĩmi atrĩ kí amúná gá ku, ã'dusĩku Sũrú Ādróná drĩ 'bá 'dĩ 'bã ãni. ¹⁷ Ájô ĩminí ĩjô mgbã, ĩmi ázi drĩ Sũrú Ādróná drĩ rĩ a'ĩ cécé ngótĩná ĩmbíráná rĩ ãni ku, icó filé Sũrú Ādróná drĩ agá ku.”

Āmbógó kúréní ru rĩ
(*Mãtáyô 19:16-30; Mãrákô 10:17-31*)

¹⁸ Āmbógó Yáhúdĩ rú la zĩ Yésũ 'i jô, “Īmbápi múké rĩ, ma ã'du idé sĩ ídri ukólépi ku rĩ ĩsújó?” ¹⁹ Yésũ umvi ĩ'di, “Mi áma umve 'bá múké la ã'du ĩjô sĩ? 'Bá ázi múké la yu pẽ lú Ādróná 'i. ²⁰ Īnĩ ãzítáná kí rá: ‘Ínga ãwũ ku, í'di 'bá ku, mí ũgũ ũgũ ku, mí alĩ ĩnzô 'bá ázi uru' 'bá gá ku, íru mĩ átépi kí mĩ ãndrẽ be.’†”

²¹ Ágóbĩ umvi ĩ'dini, “Ījô 'dĩ kí bãsĩ mání ngalé i'dójó ãnzĩrĩná sĩ rĩ kí.”

²² Yésũ la mu ĩjô 'dĩ arelé 'bo, jô ĩ'dini, “Ījô ázi ace drĩ míní ãlu cí, lẽ mí uzĩ ãko mídrĩ kí píri, ífẽ séndẽ la kí 'bá lēmēri rĩ 'baní mi dó sĩ adru málĩ trũ 'bũ gálé, 'dã 'bã vúlé gá, mí amú dó sĩ áma vú bilé ĩndõ.” ²³ Ágóbĩ la mu ĩjô 'dĩ arelé 'bo, u'á cãndí sĩ, ã'dusĩku ĩ'di 'bã málĩ wẽwẽ rú 'dã kĩ sĩ.

† 18:20 Āfũjá 20:12; Āzítáná Amvińá 5:16-20

²⁴ Yésũ ndre ágóbî 'bã cãndí, jọ, “'Bá málí trũ rĩ ní fijó Súrú Ādróná drî agá rĩ ũkpõ la 'dõ ni yã? ²⁵ Ā'dusĩku, ngãmíyã ní fijó sīndání ĩndũ gâ sī rĩ ĩ'di gbõňá ru ndĕ 'bá málí trũ rĩ ní fijó Súrú Ādróná drî agá rĩ rá.” ²⁶ 'Bá ĩ'di arelépi rĩ zì kí, “Ā'di la ru pa rá rĩ gá nĩ?”

²⁷ Yésũ umvi, “Íjõ 'bá 'baní mbalépi ũkpõ rĩ Ādróná ní ãnmátrĕ rú.”

²⁸ Pétĕrõ jọ Yésũ ní, “Índre, ãma a'be lícõ ãmadrî kí sī u'dejó ími vú gâ sī!” ²⁹ Yésũ jọ ĩ'baní, “Ájõ ĩminí íjõ mgbã, 'bá ãzì drĭ lícõ jõku ũkú ĩ'didrĭ 'i jõku ádrĭpika kí 'bá ĩ'di tĭlépi rĩ kí jõku anzĭňá ĩ'didrĭ kí a'be Súrú Ādróná drĭ 'bã íjõ sī, ³⁰ ĩ'di ũyá ãmbógó la ĩsú ú'dú 'dĩ agá ãzĭla ídri Ādróná drĭ ukólépi ku jã 'dã rĩ ĩsú ú'dú drĭlé gá rĩ agá.”

Yésũ nze drã ĩ'didrĭ vú pâlé na rĩ gá

(*Mãtáyõ 20:17-19; Mãrákõ 10:32-34*)

³¹ Yésũ 'du 'bá ĩ'di 'bã imbálé mụdrĭ drĭ ĩrĭ 'dã kí búlú gá jọ ĩ'baní, “Ími are! Āma kí mụ Yĕrũsãlĕmũ gá íjõ ándrá nãbĭya 'bã kí sĭlé Ngótĭ 'Bádrĭ drĭ gá rĩ 'baní ru idéjõ ãndá-ãndá ru rĩ gâlĕ 'dĩ. ³² ‘Ála ĩ'di fĕ 'bá Yãhúdĭ rú ku rĩ 'badrĭ, kí mụ ĩ'di idelĕ, kí ĩ'di u'dá, ãzĭla sũsú uwí urũ' bá la gá. ³³ Kí ĩ'di co, ãzĭla kí ĩ'di 'dĩ rá. Wó ú'dú na la sī, ĩ'di angá ídri rú ĩ'dĩ.’ ”

³⁴ 'Bá ĩ'di 'bã imbálé 'dĩ nĩ kí íjõ ĩ'di 'bã jolĕ 'dĩ kí ífĭ ku, ã'dusĩku ífĭ la a'bó ru ĩ'baní cí nĭ kí dó sī Yésũ la íjõ jọ ã'du drĭ gá yã rĩ ku.

Yésũ adrí 'bá mĭfĭ kóru á'íňá a'ílĕpi rĩ

(*Mãtáyõ 20:29-34; Mãrákõ 10:46-52*)

³⁵ Yésũ la mụ acálĕ ãni rú Yĕrĭkõ tĭ gá, 'bá ãzĭ ãlu mĭfĭ kóru la ri gĕrĭ tĭ gá ãko a'ílĕ. ³⁶ ĩ'di mụ 'bá ũ'bí alĭlépi 'dĩ kí arelé zì, “Íni 'dĩ kí ã'du?” ³⁷ Jọ kí ĩ'diní, “Yésũ 'bá

Nãzẽrétĩ gá rĩ la alĩ nĩ.” ³⁸ Azá re, “Yẹsũ Dãwúdĩ ngópi, mí andré áma ízákizã fô!”

³⁹ “Bá drĩlẹ gá rĩ jọ kí ì'diní 'bã ìyãñã tú. Wó ri dó uzalé rere ìdí-ìdí, “Yẹsũ Dãwúdĩ ngópi, mí andré áma ízákizã fô!”

⁴⁰ Yẹsũ tu pá jọ àjí 'bá mífí kóru 'dĩ 'í rụ 'dólé. Ì'di mụ acalé ãni rú, Yẹsũ zì ì'di, ⁴¹ “Ílẹ má idé míní ã'du?” Umvi ì'diní, “Ãmbógó, álẹ ãngũ ndrelé ìdí fô!”

⁴² Yẹsũ jọ ì'diní “Ã'ítáná mídrĩ pa mi rá, índre ãngũ.” ⁴³ Ndre dó ãngũ gbõgbõ ndrẽ-ndrẽ, 'de dó Yẹsũ vú gâ sī, fẽ dó ãwã'difô Ædróná nĩ. Û'bí kí mụ ìjọ 'dĩ ndrelé, ìcú kí Ædróná rụ ìcú-ìcú.

19

Ìjọ Zākáyō drĩ rĩ

¹ Yẹsũ ca Yẹrĩkõ gá alĩ ala gâ sī. ² Ágóbí ãzí ãlu ãmbógó mũsórõ tralépi la, rú la Zākáyō 'i, ì'di 'bá málí trũ la. ³ Lẹ Yẹsũ ndrelé ì'di ã'di 'i yã rĩ, wó 'bá kí adrujọ ambamba rĩ sī, icó Yẹsũ ndrelé ku ì'di 'bã adrujọ ãlípítí ru rĩ sī. ⁴ Ìjọ 'dĩ sī, cẽ drĩlẹ gá mụlẹ tūlẹ ife ãmbógó sí gá Yẹsũ ndrójó ì'di 'bã mụ agá alĩ agá ife 'dã ìndú gâ sī. ⁵ Yẹsũ la mụ acalé ife ìndú gá 'bo, ndre ãngũ ife sí gálé, jọ Zākáyō ní, “Zākáyō, mí así vũrú 'dólé gbörú, ãndrũ rĩ gá álẹ u'alé mídrĩko gá.”

⁶ Zākáyō así vũ gá 'dólé gbörú. Yẹsũ a'ílẹ mụlẹ ì'didrĩko gálé ãyĩkõ sī. ⁷ “Bá pírí ìjọ 'dĩ ndrelépi rá rĩ ì dó kí unulé, “Yẹsũ mụ ãmụ ru ágóbí ìjọ ùnzí idélépi 'dĩ drĩko gá íngóní ru?”

⁸ Wó Zākáyō angá urugá, jọ Úpí ní, “Úpí, mí are drĩ! Ma ãko mádrí nũsũ rĩ kí fẽ 'bá lẹmèrí rĩ 'baní, ádrí ándrá 'bá ãzí 'bã ãko na rá, ma ì'di ngá 'bã ãrígó ùfẽ pálé sụ.”

⁹ Yēsũ jọ ɪ'diní, “Ändrũ patáná acá jó 'dĩ agá 'bo, ä'dusiku ágóbí 'dĩ vâ İburahímũ 'bã ngópi. ¹⁰ Ngóti 'Bádrî amũ 'bã ävîlépi rá rî kí ndrũlé äzila kí upalé.”

Ijó u'belé sîlîngî ífí-ífi mũdrî gólũdĩ rú rî drî gá rî
(Mătáyô 25:14-30)

¹¹ 'Bá 'bã kí íjó Yēsũ 'bã jolé 'dĩ kí are agá 'dãá, lũ ɪ'baní íjó íjó u'bená sî, ɪ'di 'bã adrujó ãni rú Yêřũsälémũ andre gá rî sî 'bã ũrã kí Súrũ Ädróná drî rî ɪ'di ãni rú ɪ'dájó. ¹² Jọ, “Ágóbí äzi ãlu rulé rũrũ la, mũ súrũ äzi álí la gá acájó úpi ru, äzila ägôjó vúlé. ¹³ Mũ drî ku rú, umve ũpígóná ɪ'didrî mũdrî 'dĩ kí, fê ũpígóná ãlu-ãlu drî sîlîngî ífí-ífi gólũdĩ rú la, jọ ɪ'baní, ɪ'nga äzi sîlîngî 'dĩ sî kpere mâ ägô agá.’ ¹⁴ Wó 'bã ɪ'di ämbã drî súrũ gá rî ngũ kí ɪ'di ũnzí, pẽ kí 'bã äzi kí ti ɪ'di vú gâ sî mülé lülé la úpi ämbógó súrũ 'dã gá rî ní, ‘Älê ágóbí 'dĩ 'bã adru ãmã úpi ru ku.’

¹⁵ “Ú'bã ɪ'di úpi ru rá tãni ɪ'bã kí gã agá úmgbé 'dĩ gá 'dã, äzila ägô vâ vúlé 'dólé rá. 'Dã 'bã ũngúkú gá umve ũpígóná ɪ'didrî mũdrî 'dã kî lějó nîjó la řsú kí ũřõdrî sêndê ɪ'diní 'dã kí drî gá rá yã áni. ¹⁶ ũpígóná drîdrî rî amũ jọ, ‘Úpi, má řsú ũřõdrî sêndê ífí-ífi ándrá míní fêlé ãlu 'dã drî gá mũdrî’ ¹⁷ Úpi jọ, ‘Múké, mí idé ãlá ru, mí ũpígóná múké la. Míní ásí 'bájó äko ĩmbíraná tãmbájó rá rî sî, ma ími 'bã ämbógó ru táwũnî mũdrî kí drîlê gá.’ ¹⁸ ũpígóná nãmbã řřî sî rî amũ vâ jọ, ‘Úpi, má řsú sêndê ífí-ífi ándrá míní fêlé ãlu rî drî gá tówú.’ ¹⁹ Úpi jọ, ‘Mí adru ämbógó ru táwũnî tówú kí drîlê gá.’

²⁰ “Dã 'bã ũngúkú gá, ũpígóná äzi rî amũ vâ jọ, ‘Úpi, mí sêndê ándrá míní fêlé rî 'dĩ. Má umbé ɪ'di böngó sî, äzi ɪ'di cí tã la mbájó múké-múké ängũ äzi gá. ²¹ Äri idélé ũřî sî, ä'dusiku ílê mí ũpígóná 'bã nga kí äzi ũkpó sî. Mí ũřõdrî 'bã äzi ãni ɪ'bã kí sî äzi ngájó ásí píri sî 'dũ rá.’

²² Úpí ĩ'didrî umvi, 'Ma ĩjô ĩ ĩmi drî gá ĩjô ãfũlépi ĩmi ãmgbã rĩ tĩ gá rĩ sĩ, mi ũpĩgónjã múké ku la! Ínĩ rá álẽ mâ ũpĩgónjã 'bã nga kí ãzĩ ũkpó sĩ ásĩ pírĩ sĩ rĩ gá rá, ínĩ vã rá ma ũrõdrĩ ĩsũ ãko má ãni ku rĩ agá, ãzĩla ãko ĩsũ ãngũ mâ ũri kpějô ku rĩ gá rá. ²³ Í'bã tá séndẽ mádrĩ ãzĩ ngajó ũ'dũ mã ãgõjô rĩ sĩ ma tá sĩ a'dũ la ũrõdrĩ trũ ku la ã'du sĩ?'

²⁴ "Jô 'bã pá tulépi aga la gá 'dãá rĩ 'baní, 'ĩ'du séndẽ 'dĩ drĩ la gá 'da fělé 'bã tá ũrõdrĩ ĩsũlépi séndẽ mụdrĩ rĩ drĩ.' ²⁵ 'Bã pá utulépi 'dã jô kí, 'Úpí, séndẽ ágõbĩ 'dã drĩ kí dó mụdrĩ cí!' ²⁶ Umvi, 'Ájô ĩminí, 'bã ãko trũ rĩ drĩ drĩ gá ála ãzĩla ũ'bã ñotro, wó 'bã ãko kóru rĩ drĩ 'ĩ'di táni trũ adrujô ĩmbíránjã rĩ ála 'du la 'ĩ'di drĩ 'dã rá. ²⁷ Wó 'bã mã męř' 'bã ru ándrá lělépi la má adru 'ĩ'bã úpí ru ku 'dã kí, ĩmi ají kí 'dã ãzĩla ĩmi ũ'dĩ kí áma drĩlě gá 'dã.' "

Yésũ fi Yęřúsălémũ gá ãrútánjã ru

(*Mătáyô 21:1-11; Mărákô 11:1-11; Yôhánã 12:12-19*)

²⁸ Yésũ la mụ ĩjô 'dĩ kí delé jô agá 'bo, mụ kí dó 'bã 'ĩ'di 'bã ĩmbálé rĩ abe drĩ gá Yęřúsălémũ gálé ru. ²⁹ 'ĩ'di mụ acalé ãni rú Bětěfágĩ gá Bětánĩ be, túpũ umvelé 'Bé Mĩzěyítũ 'ĩ rĩ gá, pě 'bã 'ĩ'di 'bã ĩmbálé ĩrĩ rĩ kí tĩ, jô 'ĩ'baní, ³⁰ "ĩmụ tõřómé ĩmi drĩlě gá 'dã gá, ĩfi ala gálé, ĩmi kãyĩnõ mvánjã 'bã ãzĩ 'bã drĩ ũcějô 'ĩ'di sĩ ku la ĩsũ úgĩ 'ĩ'di 'dãá cí. ĩmi ãtrũ 'ĩ'di, ĩmi ají 'ĩ'di 'dõlé. ³¹ 'Bã ãzĩ drĩ ĩmi zĩ, 'ĩmi trũ la ã'du sĩ?' ĩjô 'ĩ'diní, 'Úpí lě rá.' "

³² 'Bã tá tĩ pělé drĩ gálé 'dã mụ kí, ĩsũ kí ĩjô kí cécé tá lülé 'ĩ'baní 'dã 'bã áni. ³³ 'ĩ'bã kí kãyĩnõmvã ãtrũ agá 'dĩ gá 'dã, 'dĩpĩka la zĩ kí, "ĩmi kãyĩnõ trũ ã'du sĩ?" ³⁴ Umvi kí, "Úpí lě 'ĩ'di nĩ." ³⁵ Ají kí 'ĩ'di Yésũ rũ 'dõlé, u'bé kí bõngó 'ĩ'badrĩ kí drĩ la gá, 'bã kí Yésũ drĩ la gá. ³⁶ Yésũ 'bã mụ

agá 'dĩ gá 'dâ, 'bá aja kí bõngó ì'badrî kí gẽrĩ agá kãyĩnõ ní sī mụjọ drĩ la gâ sī.

³⁷ Ī'di mụ acálé ãni rú gẽrĩ 'bã ilú agá 'Bé Mĩzẽyítũ drĩ pá gá 'dãá, ù'bí ĩ'di 'bã imbálé 'dĩ 'dó kí Ādrónjá ìcúlé ãyĩkõ sī ù'dúkọ ụrụgá sī, tálí ándrá ĩ'bã kí ndrelé 'dĩ kī sī.

³⁸ “Īcú úpí amúlépi Úpí Ādrónjá 'bã rú sī rī ìcú-ìcú! †

Lě ásí Īgbẽ 'bã adru 'bá kí drĩdrĩnĩ gá Ādrónjá be, lě ãma ìcú Ādrónjá ãmbógó 'bũ gá 'dĩzã rú rī 'i!”

³⁹ 'Bá Fãrísáyĩ rú la ajọ ù'bí kí agâlé Yẹsũ ní, “Ímbápi, íjọ 'bá míní imbálé 'dĩ 'bã ãyãñã kí tú.” ⁴⁰ Umvi ĩ'baní, “Ájọ ãminí, drĩ kí ãyãñã tú, írã kí uzá nĩ.”

⁴¹ Ī'di mụ acálé Yẹrúsálémũ gá, ndre táwũnĩ 'i, awá ĩ'di sī ãzĩla 'bá ala gá 'dĩ kí sī ùcögõ sī. ⁴² Jọ, “Īdrĩ tá ãko ãminí ásí Īgbẽ ajílépi rī nĩ tání vúlé vúlé ru ãndrũ, Ādrónjá la tá ãminí ásí Īgbẽ fẽ rá. Wó Ādrónjá a'bó ãminí íjọ 'dĩ nĩñá cí, ã'dusiku ĩgã ma úmgbé. ⁴³ Ú'dú ãzĩ la amụ ãmi drĩ gâlé 'dĩ drúzí mẹrọ 'bá ãmidrĩ kí amụ ãmi celé rí, kí ãminí ãngũ kí atrĩ wókõ pírí agá cí, ãmi apá sī ku. ⁴⁴ Kí táwũnĩ 'dĩ andi, kí 'bá ala gá rī kí ụ'dí pírí, bõrõ 'bã írã ace ru ụrụgá ãluná la ku, ã'dusiku ãnĩ ù'dú Ādrónjá 'bã amújó ãmi pajó rī ku.”

Yẹsũ iyá 'bá kí jó Ādrónjá drĩ agá

(Mătáyõ 21:12-17; Mărákõ 11:15-19; Yõhánã 2:13-22)

⁴⁵ Yẹsũ fi lịcọ Ādrónjá drĩ agá adro 'bá ãko ãtũndálépi rī kī. ⁴⁶ Jọ ĩ'baní, “Íjọ Ādrónjá drĩ silé rī jọ, 'Jó mádrĩ la adru jó áma ã'jọ rī 'i.’ † Wó ãmi uja dó ĩ'di 'ũjígó ụgụ'ba 'bã kí sī ru ũzĩjọ rī rú.’ †”

⁴⁷ Ú'dú pírí Yẹsũ imbá 'bá kí lịcọ Ādrónjá drĩ agá 'dãá, wó ãtalo ãmbogo 'dĩ kí imba'ba ãzítáná Músã drĩ kí

† 19:38 Zábúrĩ 118:26 † 19:46 Īsáyã 56:7 † 19:46 Yẽrēmíyã 7:11

imbálépi rĩ kí āzıla drĩlé Yāhūdĩ 'badrĩ abe ũ'bĩ kí gẽrĩ pírĩ sī ĩ'di 'dílé rá. ⁴⁸ Wó ịsú kí gẽrĩ la ĩ'di 'dijó ũnĩ la ku, ā'dusĩku 'bá ri kí ịjọ arelé tị la gá, lē kí ịjọ ālujá la 'bā alị arejā kóru ku.

20

Ūkpō Yēsũ 'bā sī āzĩ ngajó rĩ zijó rĩ
(*Mātáyō 21:23-27; Mārākō 11:27-33*)

¹ Ū'dú ālu Yēsũ 'bā 'bá kí imbá agá āzıla Ịjọ Mgbā Ādróná drĩ ũlū agá lícọ Ādróná drĩ agá, ātalo āmbogo 'dĩ kí, imba'ba āzítáná Músā drĩ kí imbálépi 'dĩ kí abe āzıla 'bá iyō dínĩ 'bā drĩlé ru 'dĩ kí abe amú kí ĩ'di rú. ² Zị kí, “Ílū āmaní mi āzĩ 'dĩ kí nga ũkpó ینگō sī, āzıla ā'di fē míní ũkpó 'dĩ nī yā?”

³ Umvi ĩ'baní, “Ma vā ĩmi zị zítáná sī. Ílū mání, ⁴ bābũtízĩ Yōhánā 'bā fēlé rĩ angá Ādróná drĩ 'bũ gá yā jōku angá 'bá drĩ?”

⁵ 'I'dó kí āgātā galé kí drĩdrĩnĩ gá, “Āma dó umvi la ینگoní? Ādrĩjọ la, angá 'bũ gá, ĩ'di zị la, wó ĩmi ā'ĩ Yōhánā ku ā'du sī? ⁶ Wó ādrĩjọ la, ‘Angá 'bá drĩ' ũ'bĩ 'dĩ kí pírĩ āma u'bé írā sī, ā'dusĩku ā'ĩ kí Yōhánā 'i nábĩ rĩ gá rá.”

⁷ Umvi kí dó, “Ānĩ angá ینگōlé yā rĩ ku.”

⁸ Yēsũ umvi ĩ'baní, “Má icó vā ĩminí ũkpó mā sī āzĩ ngajó rĩ angá ینگōlé yā rĩ lūlé ku.”

Ịjọ u'bélé 'bá āko tāmbalépi rĩ kí drĩ gá rĩ
(*Mātáyō 21:33-46; Mārākō 12:1-12*)

⁹ Yēsũ mu Ịjọ u'béná jọnā trũ drĩ gá: “Ágóbĩ āzĩ sa ándrá zābĩbĩ ĩ'di drĩ ámvú agá, fē ĩ'di 'bá āzĩ ámvú sōlépi la 'badrĩ pāngísā rú, mu ācĩ āzĩ gá ũ'dú āzo rú. ¹⁰ Sāwā zābĩbũ ũtíjọ rĩ la mu calé 'bo, pē ātí'bó āzĩ tị mụlé āka la ajílé 'bá tā la mbalépi 'dā 'badrĩlé ĩ'dinĩ. Wó 'bá tā la

mbalépi 'dã co kí ì'di, ãpě kí tị la drídrí ru. ¹¹ Pě vâ átí'bo ází rĩ tị, co kí vâ 'dã 'i, ázíla fě kí ì'diní drĩnzá, ãpě kí vâ tị la drídrí ru. ¹² Pě vâ ází nábã na sĩ rĩ tị ì'dí, co kí ì'di, 'bã kí 'ébi ụrụ'ba la gá, a'bé kí ì'di ãmvé.

¹³ “Ámvụ 'dípị jọ dó, ‘Ma dó mụ ã'du idélé? Ánị dó 'bo, ma dó mà ngọpị mgbã mà lělé ambamba rĩ tị pě áyụ. Kí dó ì'di ru rá!’

¹⁴ “Kí dó mụ ámvụ 'dípị 'bã ngọpị mgbã rĩ ndrelé 'bo, jọ kí íjọ kí drídrĩgá, ‘Mgbá 'dĩ bāsĩ drúzị acá ámvụ 'dípị rú nĩ. Lě ã'di kí ì'di rá! Áma dó sĩ ámvụ 'dụ pírí ãma ãni la rú.’ ¹⁵ A'bé kí ì'di ámvụ agálé rĩ sĩ ãmvé, 'dị kí dó ì'di rá.”

Yésũ zị kí, “Ìmĩ ùrājọ la rĩ sĩ, ámvụ 'dípị la ã'du idé yã? ¹⁶ Ájọ ìminí, ámvụ 'dípị la amụ, ì'di 'bã ámvụ agá 'dã kí u'dí pírí rá, ì'di ámvụ fě 'bã ází ndú la 'banî.”

'Bã kí mụ íjọ 'dĩ arelé 'bo, jọ kí, “Íjọ 'dĩ 'bã idé ru kul!”

¹⁷ Yésũ ndre ãngũ ì'ba rùlé pịrị-pịrị, jọ, “Íjọ sílé jọlépi la,

“Írã 'bã jọ sịlépi rĩ 'bã kí gálé úmgbé rĩ

acá adrujọ írã ùkpó ỳrọdrí ru sĩ jọ 'bã kónã sịjọ rĩ rú

'dĩ 'bã ífí íngoní? †

¹⁸ 'Bã pírí írã 'bã sĩ a'déjọ drí la gá rĩ la anu nírí-nírí, wó 'bã írã 'dĩ 'bã a'déjọ drí la gá rĩ la andi kpékpé.”

Áma mũsórõ 'be ã'di ní yã?

(Mătáyõ 22:15-22; Mărákõ 12:13-17)

¹⁹ Átalo ãmbogo 'dĩ kí imba'ba ãzítáná Mũsã drí kí imbalépi rĩ abe nị kí Yésũ la íjọ u'béná jọ agá kí ụrụ'ba gá rĩ gá cé. Lě kí tí'ì'di rùlé 'dǎá cọtị, wó idé kí ỳrĩ sĩ 'bã kí sĩ. ²⁰ Méré'ba Yésũ drí ri kí ì'di undrelé gọgọ, ã'dusiku lě kí ì'di fělé úpí Rùmĩ gá rĩ drí. Pě kí dó sĩ 'bã ází ru 'bálépi

† 20:17 zābúrĩ 118:22

'bá múké ru la kí tị, wó íni 'dĩ kí 'bá íjọ ìndú ndrũlépi ùní-ùníńá ru la kí. Lẽ kí Yésũ tị gá íjọ ì'di 'bã jọlé ùnzí la rùlé.

²¹ 'Bá ùní-ùníńá gá 'dĩ jọ kí ì'dini, “Ímbápi, ãńĩ cé mi íjọ mgbã Ádróná 'bã lělé rĩ imbá 'bá 'banî áyù. Mí uya vâ 'bá ku 'bá pírí kí míní trũtrũ, úmgbó ì'badrî 'bã vúńá sī. ²² Ílũ ãmaní, ãzítáná lě ã'be mũsórõ úpí Rùmĩ gá rĩ ní yã jòku yù?”

²³ Yésũ nĩ cé lě kí ì' ulélé, jọ ì'baní, ²⁴ “Ími i'da drĩ mání dīnárĩ.” Zì dó, “Í'dá ãzila rù silé drĩ la gá 'dĩ kí ã'di ãni yã?” Umvi kí, “Úpí Kãyĩsárĩ ãni.”

²⁵ Jọ dó ì'baní, “Ífě ãko Úpí Kãyĩsárĩ drĩ Úpí Kãyĩsárĩ drĩ, ãzila ãko Ádróná drĩ rĩ Ádróná drĩ.” ²⁶ Měrõ 'bá Yésũ drĩ icó kí ì'di rùlé ù'bí kí drĩlé gá íjọ ãzì ì'di 'bã jọlé ùnzí la sī ku. Rì kí pírí ùsũlé ùsũ íjọ ì'di 'bã umvilé rĩ sī ìyãńá kí pírí tútú.

Ūkũ la adru ã'di ãni ù'dú angájó rĩ sī?

(Mátáyõ 22:23-33; Mārākõ 12:18-27)

²⁷ 'Dãá 'bá Sãdũkáyõ rù jọlépi la 'bá angá ídri rù ku rĩ 'bã ãzì amù kí zítánâ trũ Yésũ rù, jọ kí, ²⁸ “Ímbápi, Mũsã sī ándrá ãmanî, 'bá ãzì 'bã ádrípì drĩ drã rá drĩ ùkú a'be anzì kóru, lě ádrípì 'bã fi ãwùzì 'dã sī anzì tìjọ ádrípì drãlépi rá 'dã nî. ²⁹ Ū'dú ãlu 'bá ãzì kí ázîrĩ ádrípì gá, ì'bã ádrípì kãyú rĩ ìgbã ùkú cõtì uja drãlé rá, anzì kóru. ³⁰ Ì'bã ádrípì námbã ìrĩ sī rĩ fi dó únerê 'i, drã vâ rá. ³¹ Ì'bã ádrípì námbã na sī rĩ vâ íni, kpere námbã ázîrĩ sī rĩ rù, rì kí ùkú 'dĩ filé wó ùdrã kí pírí a'be kí drĩlé ku. ³² Ásĩjọ ùkú 'dĩ drã dó vâ rá. ³³ Ú'dí'da ù'dú 'bá drãlépi rá rĩ 'bã kí angájó ídri rĩ sī ùkú 'dã la adru ã'di ãni? ã'dusiku anzì ázîrĩ ádrípìka rù 'dĩ 'bã kí pírí ì'di alejọ ùkú ru rá rĩ sī.”

³⁴ Yésũ umvi ĩ'baní, “‘Bá ú'dú 'dĩ agá rĩ kí ũkú ĩgbã kí vâ ágó ru ĩndĩ. ³⁵ Wó 'bá lálé ĩjó kpĩ idélépi ägõbĩ ru äzĩla ũkú rú angálépi ú'dú drúzĩ 'dã sĩ 'bá ũdrälépi rá rĩ kí agá ídri rú rĩ ĩgbã kí ru ku. ³⁶ Kĩ adru cécé mälâyíkã kí áni, äzĩla ũdrã kí ĩdĩ ku, kí anzĩ Ädróná äni, ä'dusĩku ĩ'bã kí angájó 'bá drälépi rá rĩ kí drĩdrĩnjĩ gá ídri ru rĩ sĩ. ³⁷ Wó Músã i'da ĩjó 'bá drälépi rá rĩ 'bã angájó ídri rú ĩdĩ rĩ rá, Ädróná 'bã ru i'dajó ĩ'dinĩ mĩrĩ velépi vëvë rĩ agá rĩ sĩ, umve ĩ'di Ädróná ĩburahĩmũ drĩ 'i, ĩsákã drĩ 'i, äzĩla Yákó'bõ drĩ 'i. † ³⁸ ĩ'di Ädróná 'bá ídri rĩ 'bã äni, adru 'bá drälépi rá rĩ 'bã äni ku, ĩ'dinĩ rĩ gá 'bá píri kĩ ngá ídri.”

³⁹ ĩmbá'ba äzĩtáná Músã drĩ kí imbálépi 'dĩ 'bã äzi jõ, “‘ĩmbápi, ĩjõ ändá.” ⁴⁰ 'Dĩ 'bã ũngúkú gá 'bá äzi ási imbálépi ĩ'di zĩlépi ĩjó äzi sĩ ĩdĩ la 'dáyũ.

Kúrísitõ 'i ĩ'di ä'di 'bã Ngõpĩ 'i

(Mätáyõ 22:41-46; Märákõ 12:35-37)

⁴¹ Yésũ zĩ kí, “‘ĩ'di adru íngoní-íngoní ru Kúrísitõ la adru drĩlé Däwúdĩ drĩ 'i? ⁴² Däwúdĩ 'bã ämgbã rĩ jõ vâ búkũ Zäbúrĩ drĩ agá,

“‘Úpĩ Ädróná jõ Úpĩ mádrĩ nĩ:

“‘Íri áma drĩ ändá gá 'dã,

⁴³ kperé mání mérõ'ba mídrĩ kí 'bã agá ími pälé gá.” ’ †

⁴⁴ Däwúdĩ umve Kúrísitõ 'i ‘Úpĩ 'i,’ wó icó adrulé drĩlé Däwúdĩ äni íngoní ru?”

Yésũ tre 'bá kí 'bá äzĩtáná imbálépi rĩ kí ĩjó sĩ

(Mätáyõ 23:1-36; Märákõ 12:38-40)

⁴⁵ 'Bá píri 'bã kí ĩjó are agá ĩ'di tĩ gá 'dã, Yésũ jõ 'bá ĩ'di 'bã imbálépi rĩ 'banĩ, ⁴⁶ “‘ĩnzĩ mĩfĩ 'bá äzĩtáná imbálépi 'dĩ kĩ sĩ. 'Bá 'dĩ lë kí ru ácĩná kánzũ äzo 'dĩ kĩ trũ urũ'ba gá

† 20:37 Äfũnjá 3:6 † 20:43 Zäbúrĩ 110:1

rĩ sĩ, lě kĩ úzĩ kĩ ãrútánjã sĩ sũ agá. Lě kĩ vâ ru kúrũsĩ ãlá ãngũ Ædrónjã ĩnzĩjõ rĩ 'dĩ kĩ agá 'dĩ kĩ sĩ, lě kĩ vâ ru ãngũ drĩlě gá ũmũ najõ 'dĩ kĩ sĩ ĩndĩ. ⁴⁷ Kĩ vâ fi ãwuzĩ 'badrĩ jõ agá kĩ najõ, kĩ ru i'da Ædrónjã ã'ĩlě ãzo rĩ sĩ ũnzikãnã drĩ zĩjõ, ĩjõ ĩlě kĩ drĩ gá rĩ 'di ndě ãmbõgõ sĩ pĩrĩ!”

21

Ūkũ ãwũzĩ ru rĩ 'bã fětánjã

(Mãrãkõ 12:41-44)

¹ Yěsũ ndre 'bã málĩ trũ rĩ 'bã kĩ ãwã'dĩfõ 'be agá sãndũkũ sëndě 'bejõ rĩ agá jõ Ædrónjã drĩ agá. ² Ndre vâ ũkũ ãwũzĩ ru lēmērí la 'be vâ sëndě ífĩ-ífĩ nĩrĩnjã la kĩ ĩrĩ sãndũkũ sëndě 'bejõ 'dã agálě. ³ 'Dã 'bã ũngúkũ gá jõ ĩ'banĩ, “Ájõ ĩminĩ ĩjõ mgbã, ũkũ ãwũzĩ ru 'dĩ 'be sëndě 'bã ãzĩ tá 'belēpi la 'dĩ 'banĩ ãndãnĩ. ⁴ Ūkũ 'dĩ 'bã adru agá lēmērí 'dĩ agá 'dã, fě ãko ĩ'di trũ adrujõ rĩ kĩ pĩrĩ, sëndě tá vâ ĩ'di sĩ adrujõ ĩdri rú rĩ trũ. Wó 'bã ãzĩ 'dĩ fě kĩ lú sëndě acelēpi ace acē rĩ kĩ ayũ.”

Ícétánjã ũ'dũ ãsĩjõ rĩ drĩ kĩ

(Mătáyõ 24:1-14; Mãrãkõ 13:1-13)

⁵ 'Bã Yěsũ 'bã imbálě 'dĩ 'bã ãzĩ kĩ ĩjõ jõ agá írã ũniyambamba ĩcõ Ædrónjã drĩ 'bã ãbi u'bejõ rĩ kĩ drĩ gá, ãzĩla ndre kĩ vâ ãko 'bã 'bã kĩ fělě ũniyambamba jõ Ædrónjã drĩ u'bejõ rĩ kĩ. Wó Yěsũ jõ ĩ'banĩ, ⁶ “Ū'dũ ãzĩ vúlě gá, 'bã kĩ ãko ĩmĩ ndrelě 'dĩ kĩ andĩ rá. Kĩ írã ãlu-ãlu kĩ ũpĩ vũrũ kĩ ãko pĩrĩ kĩ andĩ rá!” ⁷ 'Dã 'bã ũngúkũ gá 'bã 'dĩ 'bã imbálě rĩ zĩ kĩ ĩ'di, “Ímbãpi, ĩjõ 'dĩ kĩ ru idě ã'dutũ rĩ yã? Wó ícétánjã íngõ la ãmanĩ i'da la ũ'dũ 'dĩ acã ĩjõ 'dĩ 'banĩ ru idějõ 'bo nĩ yã?” ⁸ Jõ ĩ'banĩ, “Ími adru mĩfĩ trũ 'bã ãzĩ 'bã ulě ĩmi ku. 'Bã ũ'bĩ kĩ amũ áma rũ sĩ, jõjõ la, ‘Ma Kúrĩsõtõ 'i, ãzĩla ‘Sãwã ace ãni rú.’ ĩbĩ kĩ vú ku. ⁹ ĩdrĩ ã'dĩ 'dĩnjã 'bã

Íjọ are ãlí trũ, ìmi idé ẓrĩ sī ku. Íjọ 'dī kí ru idé dr̄dr̄ ráká, wó 'dī adru dr̄ íjọ ǎs̄íjọ rī kí ku.”

¹⁰ Jọ vâ ì'baní, “Súrú kí angá ru 'dìlé súrú ǎzí be, ùpi kí vâ ru 'dì ùpi ǎzí kí abe. ¹¹ Ùyākīyā la mu ǎngū ayalé ùkpó sī, rílě la 'dé ǎngū dr̄ gá, ǎyání ùví ndú-ndú 'dī kí ǎfū 'bá ụfulé ǎngū ndú-ndú gá, ǎzila íjọ ùnzíríkānā ǎmbogo-ǎmbogo 'dī kí ru idé ícétáná ru 'bũ gálé fělépi la 'bá kí sī idé ẓrĩ sī íjọ ru idélépi dr̄z̄í 'dī 'bá vúlé gá rī sī. ¹² Íjọ 'dī idé kí dr̄ ru ku rú, 'bá kí ìmi ụru kí ìmi ícāndī, kí vâ ìmi agū ǎngū ǎdróná ìnzíjọ rī kí agá íjọ lílé ù'bí kí dr̄lẹ́ gá, ìmi 'bejọ mǎbúsũ gá, ǎzila kí vâ ìmi agū ùpi kí dr̄lẹ́ gá, 'bá ìyō ǎmbōgō nalépi ìmi dr̄lẹ́ gá 'dī kí méléti gá, ǎma rú sī. ¹³ Íjọ 'dī la fě ìminí adrujọ mâ sādíní rú íjọ má dr̄í vú nzejọ ì'baní. ¹⁴ Ìmi ǎs̄í 'ba umvú ẓrĩ sī íjọ ìmí mǔlẹ́ umvilé rī ùrājọ dr̄dr̄í ku, ¹⁵ ǎ'dusíku ma mu ìminí ùndūwā fělé sī íjọ jọjọ, íjọ 'dī sī mەرó' 'bá ìmidr̄í rī icó kí ìmi ti ndélé jọku dr̄í arúlẹ́ ǎgátā ganá sī ku. ¹⁶ 'Bá ìmi mélé́ mbelépi rī kí angá ìmi dr̄íko gá, 'bá ìmi t̄lẹ́pi rī kí ìmí ǎdr̄p̄ika kí ǎzila ìmí w̄r̄íka kí abe. Kí ìmi ǎzí kí ụ'dí rá. ¹⁷ 'Bá pírí kí ìmi ngũ ùnzí ǎma íjọ sī. ¹⁸ Dr̄í'bí ífí ǎlu ìmi dr̄íkā gá la icó ǎvilé ku. ¹⁹ ǎs̄í t̄n̄á ìmidr̄í ǎ'táná sī rī la ìmi pa nī.”

Ȳerūsālēmũ la andi rá

(M̄táyō 24:15-21; M̄rākō 13:14-19)

²⁰ Yésũ jọ vâ, “Ídr̄í dó ndre la ǎs̄íkārí mەرó' 'bá 'badr̄í ce kí Ȳerūsālēmũ aga tr̄k̄l̄r̄í, ìmi dó n̄í la rá ì'di 'bā andíná dó ǎni rú. ²¹ 'Bá Yũdíyā gá 'dāá rī 'ba apá kí 'bé agálé ru ú'dú 'dā sī, 'bá táwũn̄í agá rī 'bā ídā kí ru rá, 'bá t̄r̄m̄é agálé rī 'ba afí kí táwũn̄í agá 'dólé ku. ²² Lě ìn̄í dó rá 'dī ú'dú íjọ líjọ sílé búkũ ǎdróná dr̄í agá ì'di ru idé ǎngū la gá rá rī 'i. ²³ Ùkú 'a trũ rī kí ùkú ngótí undrulépi

ù'dú 'dã sî rî kí abe drúzî drî cî íngoní? Æ'dusîku ùcõgõ ãmbógó la mụ a'dé ãngũ 'dî drî gá, ùmbã Ædróná drî la adru sùrú İsrayîlî drî drî gá. ²⁴ Kí ùdrã ménéná sî, ála kí wũ mãbúsũ rú sùrú pírí agá; 'bá Yãhũdî rú ku 'dî kí 'bá Yẽrúsãlémũ gá 'dî kí drî atu kpere ù'dú kí drî atujó rî 'bã ukó agá.”

*Æko i'dalépi la Ngótî 'Bádrî la ágõ rá rî kí
(Mãtáyõ 24:29-31; Mãrákõ 13:24-27)*

²⁵ Yẽsũ jõ vâ, “Ícétáná kí adru cí ìtú kí uru 'bá gá ìmbá trũ lẽlẽgõ abe i'dajó la ìjõ la mụ ru idélé nî. 'Bá ùnõkú gá 'dî kí ásî la mvu rá, ãzîla mîrî 'bã nuhá sî, vâ ì'di 'bã úmvúná sî, icó kí kí ã'du idé yã rî nîlé ku. ²⁶ Uřî sî 'bá kí drúzî acá 'bá ãvũ áni, ãzîla kí ùrãtáná agá kí ùrã la ìjõ ùnzîkãná la mụ ru idélé ùnõkú drî gá nî. 'Dî la adru ìni la ã'dusîku, Ædróná la fẽ ãko 'bũ gá 'dî kí pírí ru aya-ayã. ²⁷ U'dú 'dã sî 'bá kí Ngótî 'Bádrî ndre amú agá ùrú 'bũ agá ùkpõ trũ, ãzîla dîzã ãmbógó la trũ. ²⁸ ìjõ 'dî 'baní i'dó agá ru idé agá, ìmi 'bá mâ imbálé 'dî ìtu pá ùkpó ru. Ìmi ásî 'bã mba vâ ùkpó ru, ãzîla ìmi adru ãyîkõ sî, ã'dusîku ìjõ 'dî ífî la kí Ædróná dó ãni rú amújõ ìmi unzejó.”

*Ìmbátáná ìsùlé úlúgõ ife sî rî
(Mãtáyõ 24:32-35; Mãrákõ 13:28-31)*

²⁹ Yẽsũ jõ ì'baní ìjõ ìjõ u'béná 'dî sî, “Ìndre drî úlúgõ ife kí ife ãzî 'dî abe pírí. ³⁰ Bî la ú'dí rî drî kí ãrũ 'bo, ìmi dó ndre la ìmi mîfî sî ù'dú ãkónã 'bã kí kajó rî acá ãni rú 'bo. ³¹ Cécé gẽrî ãlu 'dî 'bã áni 'dî sî, ìdrî vâ ìjõ 'dî kí ndre ru idé agá, lẽ ìnî rá Sùrú Ædróná drî acá ãni rú 'bo. ³² Ájõ ìminî ìjõ mgbã, 'bá 'dî icó kí ùdrãlé pírí ku, ìsú ìjõ 'dî idé kí drî ru ku rú. ³³ ìjõ pírí 'bũ agá rî kí ùnõkú gá rî abe kí ãşî rá, wó ìjõ mádrî icó ãşîlé ku.

Īmi adru miḥí trū

³⁴ “Īdrī adru miḥí trū, lě ĩmi ũrã ĳó 'dĩ kí ĩmi ásí gá ānzì rú sī ĩmĕrãjó íwá sī, āzıla ĳó ũrãjó ũcōgō rú āko ĩminí lĕlé ídri 'dĩ agá rĩ kí drĩ gá ku, ā'dusīku ú'dú mâ āgōjó 'dã la mu acalé ĩmi drĩ gá rŭgbúgbú ānākpá i'béjó gbúngū sī rĩ áni ku. ³⁵ ĳó 'dĩ la acá 'bá ũnókú drĩ gá 'dã 'dĩ kí drĩ gá pírí. ³⁶ Ũ'dú pírí sī ĩmi adru miḥí trū vâ bábá, ĩzì Ādróná 'i ĩmi sī ũkpó ĩsú sī apájó ĳó pírí lĕlépi ru idélépi 'dĩ kí sī āzıla ĩmi sī icó pá tulé Ngótí 'Bádrî 'bã drĩlé gá ũkpó ru.”

³⁷ Ũ'dú pírí sī Yĕsũ ri 'bá kí imbálé lícō Ādróná drĩ agá, wó ĩní ālu-ālu sī ĩ'di fũ āmvé angájó Yĕrŭsālēmũ gá 'dãá, ĩ'di mu ú'dú kolé túpũ umvelé 'Bé Mĭzĕyítũ 'i rĩ drĩ gá. ³⁸ 'Bá pírí ĳó ĩ'didrî arelépi 'dĩ kí āfũ amúlé lícō Ādróná drĩ agá amújó ĳó arejó ĩ'di tì gá ũ'bútĭnĭnĭ ú'dú ālu-ālu sī.

22

ĳó itújó Yĕsũ uru'ba gá rĩ

(Mātáyō 26:1-5; Mārākō 14:1-2; Yōhánã 11:45-53)

¹ Ũmũ nalé mŭkátí ākúkí kóru umvelé ũmũ alijó 'bá drĩ gá sī rĩ * 'bã ú'dú acá dó āni rú. ² Ātalo āmbogo 'dĩ kí imba'ba āzítáná Mŭsã drĩ kí imbálépi 'dĩ abe ndrũ kí gĕrĩ Yĕsũ 'dijó, idé kí ũrĩ sī 'bã kí ĳó sī.

Yúdāsĩ ā'ĩ Yĕsũ 'bã mĕlé mbelé rá

(Mātáyō 26:14-16; Mārākō 14:10-11)

³ Sītánĩ fi Yúdāsĩ umvelé Īsĩkārĭyótĩ rĩ agá, ĩ'di 'bá Yĕsũ 'bã imbálé mŭdrĩ drĩ ĩrĩ 'dĩ 'bã āzì ālu rĩ 'i. ⁴ Mu ĳó jōlé ātalo āmbogo 'dĩ abe āzıla 'bá āsĭkārĭ drĩlé gá āmbogo rú lícō Ādróná drĩ andre tĕlépi 'dĩ abe 'i kí āzã ko Yĕsũ

* ^{22:1} Ũmũ alijó 'bá drĩ gá sī rĩ ĩ'di ũmũ ĳó Ādróná 'bã ándrá 'bá Īsĭrayĭlĩ drĩ kí anzéjó Mĭsĭrĩ gá rĩ 'bã ĳó ũrãjó rĩ 'i.

rujó rá rĩ drĩ gá. ⁵ 'Bá 'dĩ u'á kí ãyĩkõ sĩ, ã'ĩ kí 'ĩ'dinĩ sílĩngĩ fělé rá. ⁶ Yúdāsĩ ã'ĩ rá, i'dó gěrĩ ndrũlé Yésũ fějó rujó, 'dĩ sĩ 'bá ũ'bĩ 'bã kí adru agá yũ 'dĩ gá 'dĩ.

Yésũ 'bã ũmũ alijó 'bá drĩ gâ sĩ rĩ najó
'bá 'ĩ'di 'bã imbálé rĩ abe rĩ

(*Mătáyõ 26:17-25; Mărákõ 14:12-21; Yõhánã 13:21-30*)

⁷ U'dũ ũmũ mũkátĩ ãkúkĩ kóru rĩ drĩ acá rá, ú'dũ 'dã sĩ ála vâ kãbilõ ũmũ alijó 'bá drĩ gâ sĩ rĩ drĩ rĩ lĩ ídétánjá ru rá. ⁸ Yésũ pě Pétěrõ kí tĩ Yõhánã be, jõ 'ĩ'banĩ, “Ímu ãmanĩ ãkónã ũmũ alijó 'bá drĩ gâ sĩ rĩ drĩ rĩ idélé.”

⁹ Zĩ kí 'ĩ'di, “Ílě ãmu idélé la íngólé yã?”

¹⁰ Yésũ jõ 'ĩ'banĩ, “Ímĩ fi agá táwũnĩ Yěrũsálémũ drĩ agálé, idrĩ drĩ ufu ágõbĩ ãzĩ úmvú ãyĩ drĩ trũ drĩ gá la abe, 'ĩ'de vú la gâ sĩ kpere jó 'ĩ'dinĩ fijó rĩ agá. ¹¹ Íjõ jó 'dĩpĩ ní, ‘Ímbápĩ jõ, ãngũ 'i sĩ 'ĩ'dinĩ amújó ũmũ alijó 'bá drĩ gâ sĩ rĩ najó 'bá 'ĩ'di 'bã imbálé rĩ abe rĩ íngólé yã?’ ¹² Jó 'dĩpĩ la mu jó 'a mgbõ gõrõfã agá idélé bábã ãko pírĩ trũ la 'ĩ'dalé ãminĩ, ãmi idé dó ãkónã 'dãá.” ¹³ Mu kí rá, ãsũ kí ãko kí cécé ta jõlé 'ĩ'banĩ rĩ áni, idé kí dó ãkónã ũmũ alijó 'bá drĩ gâ sĩ rĩ drĩ 'dãá.

Ãkónã Úpĩ drĩ rĩ

(*Mătáyõ 26:26-30; Mărákõ 14:22-26; 1 Kõřĩnĩtõ 11:23-25*)

¹⁴ Sávã la mu acalé ũmũ alijó 'bá drĩ gâ sĩ rĩ najó 'bo, Yésũ kí ũpĩgõŋa abe ri kí vũrũ méjã tĩ gá. ¹⁵ Jõ 'ĩ'banĩ, “Álě ásĩ pírĩ sĩ ũmũ alijó 'bá drĩ gâ sĩ 'dĩ nalé ãmi abe, má ãsũ drĩ 'dĩ sĩ ũcõgõ ku rú. ¹⁶ Ájõ ãminĩ, má icó ũmũ 'dĩ nalé ãdĩ ku kpere 'ĩ'di 'bã ru idé agá Sũrũ Ādrõnjá drĩ agá.”

¹⁷ Yésũ la mu kópõ 'dũlé 'ĩ'didrĩ gá 'bo, fě ãwã'dĩfõ, ãzĩla jõ 'bá 'ĩ'di 'bã imbálé 'dĩ 'banĩ, “Í'dũ kópõ 'dĩ 'i, ãmi

ale i'di ìmi drīdrīñī gá. ¹⁸ Ájọ ìminí, má icó zābībū ífí sù 'dī mvulé ìdí ku kpere Súrú Ādróná drī 'bā acá agá.”

¹⁹ 'Dā 'bā ūngúkú gá Yésū 'dụ mūkátī fě āwā'difō drī la gá, anu 'a la rá, fě dó i'di i'baní jọ, “'Dī ụrụ 'bá mádrí má fělé ìmi sī rī, ìmi idé 'dī jā 'dā sī áma íjọ ūrājó.”

²⁰ Gērī ālu 'dī sī, i'baní ākónā ūmū alijó 'bá drī gá sī rī najó 'bo rī vúlé gá, Yésū 'dụ kópō jọ, “Kópō 'dī tì icíma ú'dí rī drī áma árí mụlépí asulépí ìmi íjọ sī rī 'i. ²¹ 'Bá mụlépí áma mélé mbelépi rī drī la áma drī be méjā ālu rī drī gá 'dī. ²² Ngótí 'Bádrí la mụ mụlé cécé āzítáná 'bā lēlé rī áni, ūcōgō 'bá ágóbí 'dī mélé mbelépi rī nī!” ²³ 'Bá i'di 'bā imbálé rī i'dó kí ru ụzìlé āyá-āyá ā'di la mụ i'di mélé mbelé nī yā rī sī.

Āmbōgō afuná

²⁴ Āgátā āfū 'bá Yésū 'bā imbálé rī kí drīdrīñī gá, nǐjọ la ā'di āmbógó ru āndānī yā rī sī. ²⁵ Yésū jọ i'baní, “Ūpí 'bá Yāhúdī rú ku 'dī 'bádrí kí ūkpó trū 'bá i'badrī kí drī gá āzítáná 'bājó, kí vā ru 'bā 'bá 'baní wōrī ru. ²⁶ Wó lě ìmi adru 'bá 'baní 'dā 'bā áni ku, be la, 'bá āndānī rī 'bā adru 'bá ru 'bālépi ngótíná áni ūpígóná ru rī. ²⁷ Mgbā rī gá ā'di āndānī la nī yā; 'bá rilépi íná tēlépi tētē rī 'i, jōku 'bá íyóná iyólépi rī 'i? Adru 'bá tēlépi la tētē rī 'i ku yā? Wó ma bāsī 'bá ìmi drīdrīñī gá 'dā iyólé iyó rī 'i. ²⁸ Ìmi 'bá íjọ áma ū'bǐjọ rī kí ndrelépi pírí cé vā pá tulépi ma be ūkpó ru i'dóná gálé rī 'i. ²⁹ Āzila áfě ìmidrī ūpí cécé má átépi 'bā fējó la mádrí rī 'bā áni. ³⁰ Íjọ 'dī sī, má azì dó ìminí ìna āzila ìmvu, ìri dó sī úmvúke ūpí drī drī gá, ìmi dó sī íjọ lị Súrú mụdrí drī ìrī İsrayílī drī 'dī kí drī gá.”

Yésū i'da íjọ Pétērō 'bá mụjọ i'di gājó úmgbé rī
(*Mátáyō 26:31-35; Mārākō 14:27-31; Yōhánā 13:36-38*)

³¹ Yésũ jọ, “Mí are, Sĩmónĩ! Sĩtánĩ lě ími ụ'bílé cécé ăná 'dípì 'bã ăná 'bã drĕjĭkĕ ndrĭjọ ăná ífí be rĩ ăní. ³² Wó ă'bã māmálá Ādróná zĭjọ ími Íjọ sĭ 'bo, ă'ĩtáná mídrĭ 'ba ă'dé sĭ ku. Ídrĭ ăgō Íjọ mádrĭ gá vúlé 'dōlé 'bo, mí imbá mĭ ădrĭpĭka kí ăsí ũkpó ru.” ³³ Wó Pétĕrō umvi, “Úpí, ma bábá mụjọ măbũsũ gá mí be, ăzĭla ma vâ bábá drăjọ mí be.”

³⁴ Yésũ jọ ĩ'diní, “Pétĕrō, pălékó na mi jọ la ími tĭ sĭ ínĭ ma ku ĩsũ ă'úgō 'be drĭ cĕrĕ ku rú.”

³⁵ 'Dă 'bã ũngúkú gá, Yésũ zĭ 'bá ĩ'didrĭ ĩ'di 'bã imbálé 'dĭ kí, “Mă ăndrá ĩmi tĭ pĕjọ Íjọ mádrĭ ũlũ trũ sĭlĭngĭ kóru, jŭrúwă ăcĭ drĭ kóru ăzĭla ăko pá gá kóru rĩ sĭ, ăko ăzĭ Íjọ ndĕ ăndrá ĩmi rá yă?” Umvi kí “Yŭ.” ³⁶ Yésũ jọ ĩ'baní, “Wó ú'dĭ'da rĩ gá ídrĭ adru sĭlĭngĭ trũ, í'du ĩ'di ĩndĭ, ăzĭla ídrĭ adru jŭrúwă ăcĭ drĭ trũ, í'du ĩ'di ĩndĭ. Wó ídrĭ adru ménénă kóru, mí ụzĭ bōngó mídrĭ kĕtĭ rú rĩ rá sĭlĭngĭ la sĭ mí ĩgbă míní ménénă 'dulé ĩndĭ. ³⁷ Ăjọ ĩminí, Íjọ ăndrá sĭlé ăma drĭ gá rĩ 'bã idé ru ăma ụrŭ'bá gá jọjọ la, 'Úlă ĩ'di 'bá Íjọ izalépi 'dĭ kí 'bã ăzĭ ru.' † Ăndă-ăndă ru Íjọ sĭlé 'dĭ 'bã idé dó ru nĭ.” ³⁸ 'Bá ĩ'di 'bã imbálé rĩ jọ kí, “Índre drĭ, Úpí, ménénă kí ămadrĭ 'dō ĩrĭ cí!” Yésũ jọ ĩ'baní, “Íjọ Íjọ ménénă drĭ gá ĩdĭ ku.”

Yésũ 'bã Ādróná zĭjọ Gĕtĕsĕmánĩ gá rĩ

(*Mătáyō 26:36-46; Mărákō 14:32-42*)

³⁹ Yésũ fŭ ămvé 'Bé Mĭzĕyĭtũ drĭ drĭ gălé jō ĩ'di 'bã idélé údu rĩ ăní, 'bá ĩ'di 'bã imbálé 'dĭ 'de kí ĩ'di vú gâ sĭ ĩndĭ. ⁴⁰ Kí mŭ ăcalé ăngŭ 'dă gá 'bo, Yésũ jọ 'bá ĩ'di 'bã imbálé 'dĭ 'banĭ, “Ízĭ Ādróná 'i ũkpó ĩsũjọ, ĩmi mŭ filé Íjọ ũnzĭ ăgá ku.” ⁴¹ Yésũ nze ru ĩ'ba rŭ 'dăá rĩ sĭ were tĭ ăja vŭrŭ Ādróná zĭjọ. ⁴² Jọ, “Mă Átĕpĭ, 'dĭ drĭ adru

† 22:37 ĩsáyă 53:12

Íjọ̀ mí itúlé mi 'i rĩ 'i yã áni, í'du kópõ ázá tajó rĩ má rú 'dà rá, adru mâ lélé rĩ áni ku, adru Íjọ̀ mâ lélé rĩ 'i ku.”
⁴³ Mālāyíkā Ādróná drî i'da ru ĩ'diní ũkpó fělé. ⁴⁴ Ūcōgō fi ĩ'di ásí gá, zì Ādrónā 'i ásí pírí sī alí tá drĩdrĩ rĩ rá. Ūrĩ ralépi ĩ'di rú rĩ la indré agá cécé árí ralépi rá u'delépi vũrú rĩ áni. ⁴⁵ Yésũ la mu Ādróná zìná delé 'bo, gō 'bá ĩ'di 'bā imbálé rĩ 'ba rùlé. Ūcōgō ĩ'badrî sī, āndē kí rá, ìsù kí ù'dú ko agá. ⁴⁶ Inga kí, āzila jọ ĩ'baní, “Ìmi ìmĩ ngá ù'dú ko ā'du Íjọ̀ sī? Ìmi angá ụrụgá, ìzì Ādróná 'i ũkpó ìsùjọ̀, ìmi mu filé Íjọ̀ ũnzí agá ku.”

Mérọ̀ 'bá kí Yésũ rujó rĩ

(Mātáyō 26:47-56; Mārākō 14:43-50; Yōhánā 18:3-11)

⁴⁷ Yésũ 'bā drĩ Íjọ̀ jọ agá 'dà, cọtì 'bá ũ'bí acá kī, wó ìni 'dĩ Yùdāsĩ 'bá mụdrĩ drĩ ìrĩ Yésũ 'bā imbálé rĩ 'bā āzì a'dé kí drĩ nĩ. ĩ'di mu ru asélé āni rú, zì ĩ'di kpólókō ndrúná sī. ⁴⁸ Wó Yésũ zì ĩ'di, “Yùdāsĩ, mi Ngótĩ 'Badrĩ mélé mbe mérọ̀ 'bá 'baní kpólókō ndrúná sī yā?” ⁴⁹ 'Bá 'delépi Yésũ vú gá sī rĩ kí mu nĩlé la ā'du la mu ru idélé nĩ yā rĩ gá 'bo, zì kí, “Úpí, lě ā'dì ā'dì ménéná kí sī yā?”
⁵⁰ Kí āzì ālu la ga ātí 'bó átáló āmbógó āndānĩ rĩ drĩ 'bā bílé āndá gá rĩ wé vũrú.

⁵¹ Yésũ jọ ĩ'baní, “Bā adru 'dĩ áni ku.” Aló ágóbì 'bā bílé idé rú údu rĩ 'bā áni. ⁵² Yésũ jọ ātalo āmbogo rĩ 'baní, āsíkārĩ drĩlẹ āmbogo lícọ Ādróná drĩ andre tẹlépi 'dĩ abe, āzila 'bá ìyō amùlépi ĩ'di rùlépi rĩ 'baní, “Ma mérọ̀ 'bá yā? Ìmi amú áma rùlé túré, āzila ménéná ā'dì drĩ trũ má iza 'bā rĩ Íjọ̀ ũnzí la rĩ áni ā'du sī yā? ⁵³ Ma ù'dú pírí ìmi abe lícọ Ādróná drĩ agá 'dĩ, ìrụ jō ma ku la ā'du sī yā? Wó 'dĩ dó ìtù ìmidrì 'i, sáwā ũkpó Íjọ̀ ũnzí 'bā sī āmbōgō najó rĩ 'i.”

Pétěrõ 'bã Yésũ gãjõ rĩ

(Mătáyõ 26:57-58, 69-75; Mărákõ 14:53-54, 66-72; Yõhánã 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Kí mụ 'ĩ'di rụlẹ 'bo, 'du kí 'ĩ'di agulẹ átáló àmbógó àndànĩ rĩ drĩ jó agá. Pétěrõ bĩ vú la rárá ru. ⁵⁵ 'Bá filépi jó agâlẹ rĩ ri kí ãcí ùdùlẹ lícọ 'a mgbọ rĩ agá ágágá rĩ yulé, ri kí dó ngúlú ru àlu. Pétěrõ ri vâ 'ĩ'ba abe ìndĩ. ⁵⁶ Ízóná àt'í'bo ru rĩ ndre 'ĩ'di ri agá 'dăá ãcí 'bã àngũ jíná sĩ. Ifĩ 'ĩ'di àni rú lólọ jọ, “Ágóbí 'dĩ jõ 'ĩ'di be.”

⁵⁷ Wó tu rá jọ, “Ūkũ, ánĩ mâ ngá 'ĩ'di ku.” ⁵⁸ Werená ru gbõgbõ 'bá àzĩ andré vâ 'ĩ'di jọ, “Mí vâ 'bá 'dĩ 'bã àzĩ.” Pétěrõ umvi jọ, “'Bá 'dĩ, má adru 'ĩ'bã àzĩ ku.” ⁵⁹ Sávã alì àlu 'dípí ágóbí àzĩ jọ vâ ìdí, “Ágóbí 'dĩ bāsĩ 'bá Yésũ 'bã imbálẹ rĩ 'bã àzĩ, à'dusíku 'ĩ'di 'bá Gálílĩ gá la.” ⁶⁰ Pétěrõ umvi jọ, “'Bá 'dĩ, ánĩ ìmi ìjọ jọ à'du drĩ gá yã rĩ ku!” 'ĩ'di drĩ ìjọ 'dĩ jọ agá 'dă, gbõgbõ à'ùgọ 'be cẹrẹ. ⁶¹ Úpí Yésũ ajá tì ndre Pétěrõ 'i kpere mífí gá. Ìjọ ándrá Úpí Yésũ 'bã jolẹ Pétěrõ ní, “À'ùgọ 'be drĩ cẹrẹ ku rú mi áma gã pâlẹ na” rĩ agá dô. ⁶² Fũ dó mụlẹ awá trũ àzákírílílí ru àmwélẹ.

Àsikárĩ inzá kí Yésũ drĩ

(Mătáyõ 26:67-68; Mărákõ 14:65)

⁶³⁻⁶⁴ Àsikárĩ Yésũ andre tẹlẹpi rĩ inzá kí 'ĩ'di drĩ, àzũ kí mífí la bõngó sĩ cí, àzĩla co kí vâ 'ĩ'di. Jọ kí, “Ìlũ àmaní, mí ùrã à'di ò mi nĩ yã?” ⁶⁵ Ujọ kí dó ìjọ wěwě rú sĩ 'ĩ'di u'dájó.

Àgu dó Yésũ dūwánĩ Yāhūdĩ 'bã rĩ drĩlẹ gá

(Mătáyõ 26:59-66; Mărákõ 14:55-64; Yõhánã 18:19-24)

⁶⁶ Àngũ la mụ ụwílẹ 'bo, dūwánĩ 'bá ìyõ Yāhūdĩ 'badrĩ ri kí dó, àtalo àmbogo rĩ kí, àzĩla ímbá'bá àzítáná Mūsā drĩ imbálẹpi rĩ abe rĩ kí àngũ àlu gá. Àjĩ kí Yésũ 'i kí drĩlẹ gá. ⁶⁷ Jọ kí 'ĩ'diní, “Ídrĩ adru Kúrísītõ 'i, ìlũ àmaní.” Yésũ

umvi i'baní, “Ádrĩ ĩminí lū la rá, ĩmi ãĩ ma ku; ⁶⁸ ãzĩla ádrĩ vâ ĩmi zĩ, ĩmi umvi vâ ma ku. ⁶⁹ Wó i'dójó ú'di'da kpere drĩlé gá, Ngótĩ 'Bádrĩ ála mụ ĩ'di irilé drĩ ãndá Ádróná Ūkpó 'Dípĩ drĩ gá.” ⁷⁰ Nga kí pírĩ ĩ'di zĩlé, “Mi dó sĩ ĩni la Ádróná Ngópi 'i yã?” Umvi i'baní, “Ĩmi jolé mání 'dĩ ãndá.” ⁷¹ Jọ kí, “Áma dó drĩ vâ sãdĩnĩ ãzĩ ndrũ ĩdĩ ã'du idéjọ? Áma mgbã are kí ĩjọ ãfũlépi ĩ'di tị gá rĩ 'bo.”

23

Águ dó Yẹsũ Pílátō kí drĩlé gá Hěródě be
(*Mătáyō 27:1-2, 11-14; Mărákō 15:1-5; Yōhánã 18:28-38*)

¹ Ū'bí ru tralépi 'dã angá kí Yẹsũ agulé Pílátō * drĩlé gá. ² I'dó kí ĩjọ ũsölé uru'ba la gá ĩ'di tøjó ĩni, “Áma ĩsú ĩ'di 'bã ãmadrĩ kí bĩlé usú agá jọ, 'bã 'be kí mũsõrõ úpi ãmbógó ní ku, ãzĩla 'bã vâ ru 'i Kúrĩsītō Úpĩ 'i.” ³ Pílátō zĩ ĩ'di, “Mi Úpĩ 'bã Yãhúdĩ rú rĩ 'bã drĩ rĩ 'i yã?” Yẹsũ umvi, “Ĩ'di cécé mínĩ jolé 'dĩ 'bã áni.” ⁴ Pílátō uja tị ãtalo ãmbogo rú 'dĩ 'ba rú 'bã ũ'bĩ rĩ abe jọ, “Má ĩsú ĩjọ 'bã 'dĩ ndělépi rá la ku.” ⁵ Wó ri kí 'bãngá ĩjọ jolé ũkpõ sĩ siri-siri, “Ímbátáná ĩ'didrĩ sĩ, fě 'bã acá kí drĩ ũnzĩ rú ãngũ Yũdíyã gá rĩ gá pírĩ. I'dó Gãlĩlĩ gá acá dó ãndrũ kpere 'dĩ gá 'dĩ.”

⁶ Pílátō la mụ ĩjọ 'dĩ arelé 'bo zĩ, “Ágóbĩ 'dĩ 'bã Gãlĩlĩ gá la?” ⁷ ĩ'di mụ nĩlé la Yẹsũ 'i 'bã ãngũ úpi Hěródě 'bã nalé nĩ rĩ gá la, pě tị la ĩ'didrĩlé, ĩsú 'dĩ sĩ Hěródě ĩ'di Yěrusãlēmũ gá ĩtũ 'dã sĩ cí.

⁸ Hěródě u'á ãyĩkõ sĩ ĩ'di 'bã Yẹsũ ndrejó rĩ sĩ, ã'dusĩku are ĩjọ drĩ la gá rá, 'bã ásí ú'dũ ãzo rú ĩ'di ndrelé ãzĩla tálí Yẹsũ 'bã idélé rĩ kĩ ndrejó. ⁹ Hěródě ụzĩ Yẹsũ 'i zĩtáná wěwě rú sĩ, wó Yẹsũ umvi ĩjọ ku. ¹⁰ Átalo ãmbogo 'dĩ

* 23:1 Pílátō ĩ'di ándrá ãmbógó 'bã Rũmĩ gá rĩ 'bã kí 'bãlé gávũnã ru ãngũ Yũdíyã gá rĩ 'i.

kí ímbá'ba āzítáná Múṣā drî imbálépi rî kí abe amvú kí drî gá, āzila i'dó kí íjọ ùṣólé Yésũ uru'ba gá ũkpó ru. ¹¹ Hēródē kí āsikārī ĩ'didrî abe inzá kí Yésũ drî, ide kí ĩ'di ũnzíríkānā; su kí uru'ba la gá bōngó ũpī ārī 'i, pē kí dó tị la vúlé Pīlátō drîlé. ¹² Hēródē kí Pīlátō be ándrá jō mērọ'ba ru, ú'dú 'dā sī acá kí dó wōrị ru.

Ūlì dó íjọ Yésũ drî gá ĩ'di 'dijó rá

(Mātáyō 27:15-26; Mārākō 15:6-15; Yōhánā 18:39—19:16)

¹³ Pīlátō umve dó ātalo āmbogo rī kí, 'bá drîlé ru rī kí āzila 'bá āzī kí abe āngū ālu gá, ¹⁴ jọ ĩ'baní, “Īmi ají ágọbị 'dī áma drîlé gá ĩjọ ĩ'di 'bá kí drî iza. Ú'dī'da ándrũ íjọ ĩ'didrî ĩndú ĩmi drîlé gá 'dā, má ĩṣú íjọ ĩmī ũṣólé Yésũ tōjọ 'dī gá 'dā ĩ'di ndĕlépi rá la ku. ¹⁵ Ázila Hēródē ĩṣú vā íjọ ĩ'di ndĕlépi rá la ku, ĩ'di bāsī tị la āpĕjọ āma rú 'dólé 'dī. Íjọ āzī 'bá 'dī 'bā idélé 'bā drā sī 'bāngá rá la 'dáyũ. ¹⁶ Ma ĩ'di fĕ colé ma dó sī ĩ'di abe mụlé.” [¹⁷ Ū'dú āmbógó ũmũ drī 'dī sī ála 'bá āzī ālu la ātrũ a'belé rá, ú'di ĩ'di ku.] † ¹⁸ Ū'bí uzá kí rere, “Í'di ĩ'di rá! Mí ātrũ āmaní Bārābā áyũ!” ¹⁹ (Ū'bā ándrá Bārābā mābũṣũ gá la ĩ'di 'bā adrujọ 'bá ā'dí lĕlépi táwũnĭ 'dā agá gāmétĕ Rùmĭ gá rī drî be, ala gá ĩ'di 'bā 'bá 'dijó rī sī.) ²⁰ Pīlátō lĕ tí Yésũ a'belé rá, 'bā māmálá ũ'bí 'badrī sī ĩ'di a'bejọ. ²¹ Wó uzá kí ũkpó sī, “Mí ipa ĩ'di mūsālá'bā sī gá! Mí ipa ĩ'di mūsālá'bā sī gál!”

²² Pīlátō jọ ĩ'baní íjọ pâlĕ na rī gá, “Wó íjọ ĩ'di 'bā izalé ũnzī rī ā'du? Má ĩṣú íjọ ũnzī ĩ'di 'bā izalé ĩ'di sī icójó drājó rá la ku. Ma ĩ'di fĕ colé ímbátáná ru, ma dó sī ĩ'di a'be mụlé ĩndō.” ²³ Wó 'bá 'dī ri kí uzalé ũkpó sī rere, lĕ ípa

† 23:17 Vāsī 17 'i, Bībīlīyā āzī Mūndú tị sī rī 'bā kí vāsī rú ku, be la rá la 'bā kí ĩ'di “fútĭ-nôtĭ” rú, ā'dusīku ĩ'di ándrá búkũ Ādróná drī Gĭrĭkĭ tị sī ídu drĭdrĭ rī kí agá 'dáyũ.

ĩ'di mūsālál'bã sí gá, úzáná 'dã ndě dó ĩ'di rá. ²⁴ Pīlātō lị dó Ịjọ Yẹsũ drị gá ĩ'bã kí lělé rĩ áni. ²⁵ Trũ dó ágóbí tá ĩ'bã kí lělé â'be rĩ, 'dĩ 'bá 'bálé mǎbúsũ gá 'bá kí drị izańá sī, ǎzıla ǎlĩ 'bá 'dijó ala gá rá rĩ sī rĩ 'i. Fě dó Yẹsũ kí drị gá, 'ba idé kí dó Ịjọ ĩ'di uru' 'bá gá ĩ'bã kí lělé rĩ áni.

Ịpa Yẹsũ mūsālál'bã uru' 'bá gá

(Mǎtáyō 27:32-44; Mǎrǎkō 15:21-32; Yōhánǎ 19:17-27)

²⁶ ǎsíkārĩ agụ kí Yẹsũ ǎmvé, ĩ'bã kí mụ agá 'dǎá, ufụ kí drị Sīmónĩ 'bá Kūrénĩ gá rĩ trũ ĩ'di 'bã afí agá táwũnĩ agá angájó súrú ǎzĩ agǎlé. Rụ kí ĩ'di, 'bã kí mūsālál'bã sī Yẹsũ ipajó rĩ drị la gá, 'dụ dó ĩ'di trũ 'dejó Yẹsũ vú gá sī. ²⁷ 'Bá ũ'bí 'de kí vú la gá sī, kí agá ũkú ǎzĩ kí mụ awá trũ, ǎzıla ũlúlụ u'bé trũ ĩ'di Ịjọ sī. ²⁸ Yẹsũ ajá tị ĩ'ba rú 'dólé jọ ĩ'banĩ, “Īmi ũkú Yẹrúsǎlẹmũ gá 'dĩ, ĩmi awá mǎ sī ku, ĩmi awá ĩmi sī ǎzıla ǎnzịńá ĩmidrị kī sī! ²⁹ Ụ'dú ǎzĩ kí amụ lé 'dĩ 'bá 'bã kí amụjọ jọjọ la, “Ūkú úndó jō drị údu tịlẹpi ku vǎ ngótị undrulẹpi ku rĩ 'bã drịlẹba.” ³⁰ Ịjọ 'dǎ 'bã ũngúkú gá,

“ “Dǎ dó bǎsī adru sǎwǎ 'bá 'bã kí jọjọ la 'bé ǎmbogo rĩ 'banĩ, “Īmi a' dé ǎma drị gá!”

ǎzıla 'bé níríná rĩ 'banĩ, “Īzĩ ǎma 'i!” ’ †

³¹ Ịjọ 'dĩ áni rĩ drị kí ru idé ịsú ǎngũ drị 'dĩ sī áyi, ǎ'du la dó ru idé drụzị ílĩ sī nĩ yǎ?” ‡

³² 'Bá ǎzĩ kí Ịrĩ iza kí Ịjọ ũnzĩ agụ vǎ kí mụlé 'dilé Yẹsũ trũ ĩndĩ. ³³ Kī mụ calé ǎngũ umvelé Drị Ụrúkú rĩ gá, ịpa Yẹsũ mūsālál'bã sí gá 'dǎá, 'bá Ịrĩ tá Ịjọ ũnzĩ ızalẹpi 'dǎ abe mūsālál'bã ĩ'badrị kí sí gá; ǎlu rĩ drị ǎndá gá, ǎzĩ rĩ drị Ịjọ gá. ³⁴ Yẹsũ jọ, “Bǎbá, ịtrũ kí rá, ĩ'bã kí Ịjọ ĩ'bã kí idélé 'dĩ nịjọ ku rĩ sī!”

† 23:30 Hōséyǎ 10:8 ‡ 23:31 Jōku 'Bá Ịjọ kóru rĩ drị dó drị cị 'dĩ áni, 'bá Ịjọ ũnzĩ idélẹpi rĩ la dó drị cị ịngoní yǎ?

Āsīkārī awa kí bōngó ĩ'didrî kí kí drīdrīnjī gá jēgē 'benjá sī. ³⁵ 'Bá utu kí pá ĩ'di ndrejó, 'bá āmbogo Yāhūdī rú 'bá kí drī celépi rī inzá kí ĩ'di drī, jọ kí, “Pa ándrá 'bá ázī kí rá 'bá 'dī drī dó adru Kúrísītō Ādróná 'bā pēlé rī 'i, 'bā pa dó ru mgbānjá rī 'i.” ³⁶ Āsīkārī ide kí vā ĩ'di ĩndī. Asé kí ru ĩ'di rú 'dōlé fē kí ĩ'diní wáyīnī ūká la mvulé. ³⁷ Jọ kí ĩ'diní, “Īdrī adru úpí 'bá Yāhūdī rú rī 'badrī rī 'i, ípa ími āmbā rī 'i.”

³⁸ ĩ'di drīlẹ́ gá urugá 'dāá úsī íjọ́ 'dī 'i: “DĪ ÚPÍ 'BÁ YĀHŪDĪ RÚ RĪ 'BADRĪ.” ³⁹ Mābúsū́ ipalé ĩ'di be rī 'bā ázī ālu rī ide vā ĩ'di, “Mi Kúrísītō 'i ku yā? Ípa mi 'i āma abe.” ⁴⁰ Ázī ālu rī angá drī la gá trų jọ, “Íru mī ngá Ādróná ku, mi vā 'bá íjọ́ líjọ́ drī la gá ĩndī rī 'i ku yā? ⁴¹ Wó jō 'bāngá āma 'i, úlì āma drī gá íjọ́ pīrì, āma ísú ūyá íjọ́ ūnzí āma idélé rī drī gá rī 'i, wó idé 'bāngá íjọ́ ūnzí ku.” ⁴² Jọ, “Yēsū́, mī mụ agá Súrú mídrī agá, mí ūrā jō áma íjọ́ be!” ⁴³ Yēsū́ umvi ĩ'diní, “Ájọ́ míní íjọ́ mgbā, āndrū āma adru mí be āngū āyīkō rú Ādróná drī gá.”

Drā Yēsū́ drī

(Mātáyō 27:45-56; Mārākō 15:33-41; Yōhánā 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ ĩ'di dó āni rú sáwā ázīyá 'dīpí, āngū nī kpákpá kpere sáwā úrōmī. Bōngó jó Ādróná drī 'a alijó rī asi ru ĩrī. ⁴⁶ Yēsū́ za ú'dúkọ́ sī re, “Bābá, má a'be áma úrindí ími drī agá.” Jọ́ íjọ́ 'dī gbōgbō drā dó rá. ⁴⁷ Āsīkārī āmbógó ndre íjọ́ ru idélépi 'dī kí, ícú Ādróná 'i jọ, “Āndá-āndá ru, 'bá 'dī 'bá múké íjọ́ kóru la.” ⁴⁸ 'Bá ū'bí ru tralépi āngū ālu gá íjọ́ 'dā ndrelépi cé rī kí mụ íjọ́ ru idélépi rī ndrelé rá, gō kí vúlé lícọ́ gâlẹ́, 'bā kí drī drī gá § ūcōgō-ūcōgō rú. ⁴⁹ 'Bá

§ ^{23:48} BÚKŪ Ādróná drī Gĩrĩkĩ tị sī rī agá úsī jújú adilẹ́ 'dī ĩ'di lā'bī 'bá Yāhūdī rú rī 'badrī ĩ'bā kí sī ūcōgō i'dajó rī.

pírí Yésũ nĩlépi ɔru'ba sī rī kí ũkú ĩ'di vú ābĩlépi angájó Gālĩĩ gá rī kí abe utu kí pá rará ru ĩjó 'dã kī ndrejó.

Yésũ ĩsĩjó rī

(*Mătáyō 27:57-61; Mărákō 15:42-47; Yōhánã 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Ágóbí āzĩ ālu rú la Yũsũfũ 'i angájó táwũnĩ Yũdíyã gá umvelé Ārĩmătéyã 'i rī gá, ĩ'di 'bá múké āzĩla rulé rūrũ la, ĩ'di vâ 'bá Sũrũ Ādróná drĩ tēlépi la. ĩ'di 'bã adrujó 'bá ĩjó Yésũ drĩ lĩlépi rī 'bã āzĩ tí, su tĩ ĩjó 'dã agá ĩjó la ĩndĩ āzĩla idéjé la ku. ⁵² Mũ Pilátō drĩlé gálé Yésũ 'bã āvũ a'ĩlé. ⁵³ A'dú dó Yésũ 'bã āvũ ife ɔru'ba gálé vũ gá, umbé ĩ'di bõngó ú'dí la sī, agũ ĩ'di mülé ĩsĩlé 'bũ galé irã agá drĩ sī 'bã āzĩ ĩsĩjó ku la agá. ⁵⁴ Ũ'dú sī ru idéjé bábá rī dó ukó agá, Săbátũ acá dó āni rú. ⁵⁵ Ũkú amũlépi Yésũ abe angájó Gālĩĩ gá rī mũ kí Yũsũfũ vú gã sī, ndre kí 'bũ sī Yésũ āvũ ĩsĩjó ala gá rī rá. ⁵⁶ Gõ kí dó vúlé lĩcõ gálé mülé ādu ngũlépi vĩrĩ la kí idélé āvũ la inĩjó. Ũ'dú Săbátũ drĩ gá rī sī avĩ kí dó áyũ, āzĩtáná 'bã ā'ĩlé rī āni.

24

Yésũ 'bã angájó idri rú rī

(*Mătáyō 28:1-10; Mărákō 16:1-8; Yōhánã 20:1-10*)

¹ Ũ'dú drĩdrĩ Săbátũ 'bã Yăhũdĩ rú rī 'badrĩ 'bã vúlé gá, ũkú mũ kí ĩnadrĩ gálé ũ'bũtĩnĩnĩ, 'du kí ādu ngũlépi ājĩ trũ vĩrĩ ĩ'ba kí idélé la kí ĩndĩ. ² ĩsũ kí irã 'bũ tĩ āzũjó rī úgũ ĩ'di bũlũ gá. ³ Fi kí dó 'bũ agálé, ĩsũ kí Úpĩ Yésũ 'bã āvũ 'dãá yũ. ⁴ Drĩ la iza kí ru rá ĩ'ba kí drĩ ĩjó ũrã agá 'dã, ā'du icó ru idélé ĩ'di ɔru'ba gá nĩ yã rī gá. Gbõñáná ru 'bã ĩrĩ i'da kí ru ĩ'banĩ bõngó imve dĩlépi dĩ-dĩ la trũ. ⁵ Ũkú 'dĩ idé kí ũrĩ sī, āvũ kí su kí drĩ vũrũ 'bã ĩrĩ 'dã kí drĩlé gá 'dãá, 'bã 'dã zĩ kí, "Īmi 'bã idri rī ndrũ ĩnadrĩ agá ĩngonĩ ru yã? ⁶ ĩ'di 'dã 'dáyũ, angá idri rú 'bo, ĩjó ándrá ĩ'di 'bã jolé

ĩminí Gálílĩ gá rĩ agá ĩminí ku yã? ⁷ ĩni la, ‘Ngótĩ 'Bádrĩ ála ĩ'di fê 'bá ũnzí kǐ drĩ gá, kǐ ĩ'di ipa mūsálá'bā sí gá, ĩ'di angá ídri rú ú'dú na la sí.’ ⁸ Agá kǐ dó Íjọ ĩ'di 'bā ándrá jọlé ĩ'banĩ rĩ rá.

⁹ 'Dǎá afu kǐ dó ru gólé vúlé angájọ ĩnádriĩ gálé mụlé Íjọ 'dĩ kǐ ũlŭlé 'bá Yésũ 'bā imbálé mụdrĩ drĩ ǎlu 'dǎ 'baní 'bá 'dǎá rĩ abe pírí. ¹⁰ Ūkú mụlépi ĩnádriĩ gálé rĩ kǐ; Mǎrĩyámũ Mǎgǎdĕlénǎ 'i, Jũwánǎ 'i, Mǎrĩyámũ Yǎkó'bō 'bā ándrĕ 'i ázila ũkú ázĩ kǐ abe. Nze kǐ Íjọ ru idélépi rĩ kǐ vú ũpìgọṅa 'baní. ¹¹ Íjọ vú nzelé 'dǎ i'dǎ ĩ'baní ífí kóru, ǎ'ĩ kǐ dó sí ku. ¹² Táni 'dĩ 'bā áni tí, Pétĕrō cĕ ĩnádriĩ gálé. Undré ala, ázila ndre bōngó ǎvũ umbéjọ rĩ ĩsálĩ, gō dó lícọ gálé ũrǎtǎṅa trũ Íjọ ru idélépi rĩ drĩ gá.

Yésũ i'da ru 'bá mụlépi ĩmáwũ gá rĩ 'baní
(Mǎrǎkō 16:12-13)

¹³ Ū'dú ǎlu 'dǎ sí 'bá ĩrĩ Yésũ vú bílépi 'dǎ 'bā ázĩ kǐ mụ agá tōrómé ĩmáwũ gá, ǎlĩ kǐ drĩdrĩṅĩ gá rĩ kǐlǒmítǎ mụdrĩ drĩ ǎlu Yĕrũsǎlémũ be. ¹⁴ ĩ'bā kǐ mụ agá 'dǎ, kǐ dĩ Íjọ jọ sí Íjọ ru idélépi rĩ kǐ drĩ gá. ¹⁵ ĩ'bā kǐ Íjọ jọ agá ázila ala uya agá 'dǎ, Yésũ asé ru ǎni rú ĩ'ba rú, mụ dó ĩ'ba abe ǎlu; ¹⁶ ndre kǐ ĩ'di rá 'bo, ǎko ázĩ uga kǐ ĩ'di nĩlé ĩ'baní úmgbé, amá kǐ ĩ'di ǎ'di 'i yǎ rĩ gá ku.

¹⁷ Yésũ jọ ĩ'baní, “ĩmi mụ ĩmi drĩdrĩṅĩ gá 'dǎ ǎ'du Íjọ jọ trũ yǎ?”

Tu kǐ pá drĩṅǎ, mĕlétĩ la kǐ ũcōgō rú. ¹⁸ Kǐ ázĩ ǎlu rú la Kǐlĩyópǎ 'i zĩ ĩ'di, “Mi 'bá ǎlu ǎmũ ru Íjọ ru idélépi Yĕrũsǎlémũ gá ũ'dú alilépi were 'dĩ gá 'dǎ rĩ kǐ nĩlépi ku rĩ 'i yǎ?”

¹⁹ Zĩ, “ǎ'du idé ru nĩ?”

Umvi kǐ, “Íjọ ru idélépi Yésũ 'bá Nǎzĕrĕtĩ gá rĩ uru 'bá gá rĩ, 'bá 'dĩ ándrá nábĩ ũkpó ru Íjọ jọṅǎ sí ázila ázĩ idéṅǎ

sĩ Ādrónjã drĩlẹ́ gá 'bá kí drĩlẹ́ gá ìndĩ la. ²⁰ Ātalo ãmbogo rĩ kí 'bá ãma drĩlẹ́ gá ãmbogo rĩ abe fě kí ì'di òjò lijó drĩ la gá 'bã drã rá, ìpa dô sĩ ì'di mūsálá'bã sí gá. ²¹ Ā'bã ásí ì'di ándrá amù agá Ìsìrayílĩ unzelé sĩ drĩwālã ìsùjò. 'Dĩ 'bã agã sĩ pírí tí, ca dó ãndrũ ú'dù na 'bo òjò 'dĩ 'bã kí ru idé agá. ²² Òkú ãma agá 'dã rĩ 'bã àzì fě kí ãma arulé aru-arũ. Mù kí 'bù gálé àngũ sārã sĩ, ²³ ìsù kí ì'di 'bã àvũ ku. Āgò kí vùlé, jò kí, 'Ándre urobí mǎlǎyíkã 'bã àni la, jò kí ãmaní ì'di ìdri.' ²⁴ Āma àzì mù kí ìnàdrĩ gálé, ìsù kí òjò kí cécé ùkú 'dã 'bã kí jòlé rĩ 'bã àni, wó ìsù kí ì'di mgbã ndrelé ku.”

²⁵ Yèsũ jò dó ì'baní, “Ìmi 'bá ùnmĩ kóru la ã' du sĩ? Ìmi 'bá òjò nǎbìya 'bã kí jòlé ìminí rĩ kí ã'ìlẹ́pi mbělě rú ku 'dĩ yè! ²⁶ ì'di àndá Kúrísitò 'bã ìsù cǎndí rákã 'bã fi dó sĩ ùpí nalé ùkpò ãmbógó rĩ gá ìndò.” ²⁷ Yèsũ icé dó ì'baní òjò sílẹ́ ì'di drĩ gá ì'dójò Mùsã sĩ àzìla sítánjã nǎbìya 'bã sílẹ́ rĩ trũ. ²⁸ Ì'baní acá agá àni rú tǒrómé Ìmáwũ tá ì'bã kí mùjò ala gá rĩ gá, Yèsũ 'bã ru ì'di 'bã rĩ alì drĩ gá rĩ àni. ²⁹ Wó jò kí ì'diní, “Mí u'á ãma abe 'dã, àngũ la dó úgólé nìlẹ́ nǎnĩ.” Mù dó u'álẹ́ ì'ba abe.

³⁰ Rì íná nalé ì'ba abe, a'dù mūkátì, fě àwã'difô drĩ la gá, andi ì'di fělẹ́ ì'baní nalé. ³¹ Mì la nzi kí ru, nĩ kí dó ì'di cé, wó àvĩ dó kí mǎlẹ́tì gá 'dãá rá. ³² Jò kí òjò kí drĩdrĩnjĩ gá, “'òjò 'dĩ aló tá ãma ásì àyìkò sĩ ì'di 'bã ãmaní òjò sílẹ́ rĩ ífí icé agá ãmaní amù agá gẹrĩ agá 'dã rĩ sĩ ku yã?” ³³ Gbògbò angá kí gólẹ́ vùlé Yẹrùsǎlẹ́mũ gá. Ìsù kí 'bá Yèsũ 'bã imbalé mùdrì drĩ àlu 'dã tra kí ru ngúlú ru 'bá àzì kí abe. ³⁴ Jò kí, “Úpí angá tá rá àndá-àndá ru 'dĩ! I'da vã ru Sìmónĩ ní rá.” ³⁵ 'Bá tá ìrĩ 'dã nze kí ì'baní òjò tá ru idélẹ́pi gẹrĩ agá kí uru 'bá gá, ì'baní Úpì nǎjò ì'di 'bã mūkátì andijò najó rĩ 'bã vù.

Yésũ i'da ru 'bá ĩ'di 'bã imbálé rĩ 'banî
(*Mãtáyô 28:16-20; Mãrákô 16:14-18; Yôhánã 20:19-23; 'Etáná 1:6-8*)

³⁶ 'Bá ĩrĩ 'dã 'bã kí drĩ Íjô vú nze agá 'dã, Yésũ indré kí drĩdrĩnjĩ gá jô, “Ásí ĩgbě 'bã adru ĩmi drĩ gá.” ³⁷ Ásí la mvu kí rá idé kí ũrĩ sĩ, ũrã kí ĩndre úrĩndĩ. ³⁸ Wó jô ĩ'baní, “Īmi ásĩ la mvu ã'du sĩ? Īmi ũrátáná acá pĩrĩ ku ã'du sĩ? ³⁹ Īndre áma drĩ kí pá abe, 'dĩ áma mgbã rĩ 'i. Īmi ũmvĩ ma, ĩmi dó sĩ nĩ la úrĩndĩ adru ĩfákã trũ ãzĩla ĩzánáká abe ĩmĩ ndrelé mã trũ adrujó 'dĩ 'bã áni ku.”

⁴⁰ ĩ'di mũ jolé la 'dĩ áni, i'da ĩ'baní ru drĩ kí pá abe. ⁴¹ ĩ'bã kí drĩ ã'ĩ agá la ãyĩkô drĩ ku rĩ gá, Yésũ zĩ kí, “Áko ãzĩ nalé nãnã la ĩmidrĩ 'dã cí yã?” ⁴² Fě kí ĩ'bi ĩzá a'dílé rá la, ⁴³ 'du ĩ'di nalé kí drĩ gá sĩ. ⁴⁴ Jô ĩ'baní, “Íjô ándrá mã jolé ĩminí ma drĩ 'dĩ sĩ ĩdri ĩmi abe rĩ: Íjô pírĩ silé áma drĩ gá ãzĩtáná Mũsã drĩ agá, nãbiya ázĩ rĩ 'bã kí silé ãzĩla Zãbũrĩ agá rĩ idé dó ru ãndã-ãndã ru.”

⁴⁵ Nzĩ dó kí ásĩsĩnjá sĩ Íjô silé bũkũ Ádróná drĩ agá rĩ kí vājó. ⁴⁶ Jô ĩ'baní, “Íjô silé rĩ ĩ'di ĩni, Kúrĩsītô la ũcõgõ ĩsũ, ĩ'di angá drã agá ĩdri rú ú'dũ na la sĩ rá. ⁴⁷ ĩ'di rú sĩ ála Íjô ásĩ ujajó, ãzĩla Íjô 'bã trũjó Íjô ũnzĩ agá rĩ ũlũ sũrũ pírĩ nĩ, i'dójó Yẽrũsãlẽmũ gá. ⁴⁸ ĩmi dó sãdĩnĩ mã ãni Íjô 'dĩ ãrĩ. ⁴⁹ Ma Íjô mã Átẽpĩ 'bã azilé rĩ tĩ ãpẽ ĩminí rá. Ītẽ táwũnĩ ãmbógó 'dĩ agá 'dã kperẽ ũkpõ angálẽpi 'bũ gá rĩ 'bã acá agá ĩmi drĩ gá.”

Yésũ tũ dó 'bũ gá
(*Mãrákô 16:19-20; 'Etáná 1:9-11*)

⁵⁰ Agũ dó kí ãmvé cajó Bětãní gá ãni rú; inga dó drĩ ũrũgá sũsũ wĩjó ĩ'banî. ⁵¹ ĩ'di 'bã sũsũ wi agá 'dĩ gá 'dã, awa kí dó ru ĩ'ba abe, ú'dũ dó ĩ'di ũrũgá 'bũ gálé. ⁵² Īnzĩ kí ĩ'di 'i, gõ kí dó vúlé Yẽrũsãlẽmũ gá ãyĩkô ãmbógó la

abe. ⁵³ ãzıla ri kí dó u'ále lícó ãdróná drî agá ãwã'dîfô
fějó ãdróná nî.

Ijõ Ú'dí rĩ

The Holy Bible in the Aringa language of Uganda

Copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Aringa)

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Feb 2021 from source files dated 10 Feb 2021

695104cf-f1e1-5cdd-8e7e-1df2480da505